

II. SPRÁVA O PLNENÍ CELOŠTÁTNEJ STRATÉGIE OCHRANY A PODPORY ĽUDSKÝCH PRÁV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Z uznesenia vlády Slovenskej republiky č.71/2015 v znení uznesenia vlády SR č. 467/2015 a uznesenia vlády SR č. 70/2016 k Celoštátnej stratégii ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike bola povinným subjektom stanovená úloha predložiť ministrovi spravodlivosti SR ako koordinátorovi plnenia úloh v oblasti ľudských práv odpočet plnenia úloh vyplývajúcich zo stratégie do 30. júna 2018. Minister spravodlivosti Slovenskej republiky je následne v zmysle bodu B.9 uznesenia povinný predložiť na rokovanie vlády Slovenskej republiky správu o plnení stratégie do 31. decembra 2018.

Správa o plnení stratégie bola vypracovaná na základe predložených materiálov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Úradu vlády Slovenskej republiky a informácií Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

Prehľad plnenia jednotlivých úloh:

Priorita I. – Agenda ľudských práv ako jeden z kľúčových reformných programov vlády Slovenskej republiky. Analýza stavu ľudských práv v Slovenskej republike

ÚLOHA č. I.1.: **Komplexná analýza stavu uplatňovania a ochrany ľudských práv v SR vrátane inštitucionálnych mechanizmov.**

Komplexná analytická informácia o stave vo vybraných oblastiach ľudských práv bola vzatá na vedomie vládou Slovenskej republiky 11. januára 2017.

Priorita II. – Posilnenie systému inštitúcií podpory a ochrany ľudských práv v Slovenskej republike

ÚLOHA č. II.1.: **Posilnenie nezávislých a ostatných mechanizmov na ochranu ľudských práv v Slovenskej republike, mimovládnych organizácií a participácie**

Ministerstvo spravodlivosti SR (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“ alebo „MS SR“) na základe odporúčaní expertov Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „rada vlády“) spracovalo materiál *Inštitúcie ochrany a podpory ľudských práv*, v ktorom je spracovaný prehľad úloh a kompetencií základných inštitúcií určených na ochranu a presadzovanie ľudských práv v SR. Materiál hodnotí mandát *verejného ochrancu práv a Slovenského národného strediska pre ľudské práva* (ďalej len „stredisko“) z pohľadu naplnenia *Parížskych princípov*¹, odporúčaní medzinárodných inštitúcií a monitorovacích orgánov a návrh alternatívnych reformných riešení. Následne ministerstvo pripravilo legislatívne návrhy v alternatívach. Vychádzalo pri tom z podkladov pracovných skupín nazbieraných od roku 2012, ako aj z návrhov predložených verejným ochrancom práv a Slovenským národným strediskom pre ľudské práva.

¹ medzinárodné štandardy OSN pre národné ľudskoprávne inštitúcie,
<https://nhri.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/ParisPrinciples.aspx>

Prvá alternatíva počítala s presunom kompetencie národnej ľudskoprávnej inštitúcie (NHRI) na verejného ochrancu práv a posilnením strediska ako Equality Body² a **druhá alternatíva** počítala so zachovaním oboch funkcií na Slovenskom národnom stredisku pre ľudské práva, pričom oba návrhy boli postavené na princípe dosiahnutia čo najväčšieho súladu s Parížskymi princípmi. Prvá alternatíva bola predložená do medzirezortného pripomienkového konania v apríli 2018. S presunom kompetencii zásadne nesúhlasilo viacero povinne pripomienkujúcich subjektov a časť zástupcov verejnosti.

Ministerstvo na základe záverov tohto pripomienkového konania prepracovalo druhú alternatívu, ktorá počítala so zachovaním funkcií **NHRI a Equality Body** na stredisku a predložila ju na neformálne pripomienky členom rady vlády a Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva. V októbri 2018 bola predložená do medzirezortného pripomienkového konania.

ÚLOHA č.II.2.: **Legislatívne, finančné a personálne posilnenie agendy, verejných politík, inštitúcií a procesov uplatňovania a ochrany ľudských práv**

Ministerstvo spravodlivosti v roku 2016 **personálne posilnilo** odbor ľudských práv, ktorý okrem úloh v oblasti ľudských práv zabezpečuje chod dotačnej schémy ministerstva spravodlivosti v oblasti ľudských práv a poskytovania odbornej pomoci obetiam trestných činov, ako aj ďalšie úlohy ministerstva podľa zákona č. 274/2017 Z. z. *o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov* (viac v časti k úlohe IV.1.).

V rámci dotačnej schémy ministerstva na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie v roku 2017 podporilo ministerstvo celkovo **52 projektov v hodnote 763 500,- eur**. V roku 2018 bolo podporených **42 projektov v celkovej hodnote 769 500,- eur**. Prioritami oboch výziev bolo predchádzanie radikalizácii a extrémizmu a regionálny dosah projektov, v roku 2018 aj pomoc obetiam trestných činov.

Ministerstvo v rámci dotačnej schémy od decembra 2016 podporuje:

- *posilnenie efektívnosti vymáhateľnosti ľudských práv a slobôd,*
- *podporu aktívnej občianskej spoločnosti,*
- *podporu uplatňovania zásady rovnakého zaobchádzania,*
- *podporu výchovy a vzdelávania detí a mládeže,*
- *podporu vzdelávania a školenia,*
- *zvyšovanie informovanosti verejnosti a vzdelávanie profesijných skupín,*
- *poradenskú činnosť, monitorovaciu činnosť a bezplatnú právnu pomoc,*
- *analytickú, expertnú a edičnú činnosť,*
- *podporu spolupráce a partnerstva organizácií a inštitúcií vykonávajúcich činnosť v oblasti ľudských práv a slobôd,*
- *zaobstaranie publikácií, učebných materiálov a pomôcok v oblasti ľudských práv a slobôd,*
- *výdavky neziskových organizácií a inštitúcií vykonávajúcich činnosť v oblasti ľudských práv a slobôd a predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie,*
- *podporu kultúrnych aktivít a spoločensko-vedných aktivít v oblasti ľudských práv a slobôd a predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie,*

² Inštitúcia presadzujúca zásadu rovného zaobchádzania ustanovená v zmysle príslušných smerníc EÚ

- zlepšenie kvality života znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Ministerstvo podporené projekty monitoruje a vyhodnocuje, čoho dôsledkom boli aj legislatívne zmeny prijaté v novembri 2017, ktorými ministerstvo zaviedlo ďalší stupeň hodnotenia žiadostí o dotácie, ktorého súčasťou je ústne vypočutie žiadateľov pred hodnotiacou komisiou, čo podľa nášho názoru výrazne posilnilo objektívnosť a kvalitu hodnotenia.

Medzi najzásadnejšie kroky ministerstva v oblasti **legislatívneho posilnenia** agendy ľudských práv, inštitúcií a procesov v sledovanom období patrí *príprava reformy Slovenského národného strediska pre ľudské práva* (úloha II.1.) a *návrh na podpis Opčného protokolu k OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu*, ktorý vláda Slovenskej republiky schválila 12. septembra 2018.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej „MPSVaR SR“) v rámci Úlohy č. II.2. uvádza, že doložka vybraných vplyvov (ktorej súčasťou je sledovanie sociálnych vplyvov) je celoplošne aplikovaná na každý predložený návrh legislatívnej aj nelegislatívnej povahy, na ktorý sa vzťahuje **Jednotná metodika na posudzovanie vplyvov**. *Inštitút sociálnej politiky* dôsledne monitoruje vypracovávanie tejto doložky v rámci predbežného pripomienkového konania a medzirezortného pripomienkového konania a v prípade absencie tejto doložky od navrhovateľa požaduje jej doplnenie. Rovnako Inštitút sociálnej politiky dôsledne posudzuje obsahovú správnosť vypracovania tejto doložky v bode „**sociálne vplyvy**“ a v prípade identifikovaných pozitívnych a/alebo negatívnych sociálnych vplyvov dôsledne preskúmava **kompletnosť vypracovania analýzy sociálnych vplyvov s adekvátnym dôrazom na vplyv navrhovaných opatrení** na prístup jednotlivcov k zdrojom, právam, tovarom a službám s osobitným dôrazom na zraniteľné skupiny obyvateľstva a na sociálnu inklúziu (časť 4.2 *Analýzy sociálnych vplyvov*) a na rodovú rovnosť a rovnosť príležitostí (časť 4.3 *Analýzy sociálnych vplyvov*).

Ministerstvo kultúry SR (ďalej „MK SR“) sa v období rokov 2016 – 2017 podieľalo na plnení predmetnej úlohy prostredníctvom prijímania najmä legislatívnych opatrení, ktoré prispeli k uplatňovaniu kultúrnych práv znevýhodnených skupín obyvateľstva a zdôraznili dôležitosť ochrany a podpory ľudských práv v oblasti kultúry.

Legislatívne opatrenia:

1. júla 2017 nadobudol účinnosť zákon č. 138/2017 Z. z. o *Fonde na podporu kultúry národnostných menšín v znení neskorších predpisov*, v zmysle ktorého vznikol **Fond na podporu kultúry národnostných menšín (ďalej len „Fond“)**³. Kompetencia **pridelovania dotácií** v tejto oblasti sa tak presunula z Úradu vlády SR pod túto novú verejnoprávnu inštitúciu nezávislú od ústredných orgánov štátnej správy, reprezentovanú odborníkmi zo všetkých národnostných menšín. Vytvorenie nového fondu vyplynulo nielen z programového vyhlásenia vlády SR, ale aj z kontinuálnej snahy MK SR postupne transformovať grantový systém na verejnoprávne fondy. Hlavným účelom fondu je **zachovanie, vyjadrenie, ochrana a rozvoj identity kultúrnych hodnôt** národnostných menšín, výchova a vzdelávanie k právam národnostných menšín, ako aj rozvoj a podpora interkultúrneho dialógu a porozumenia medzi občanmi slovenskej národnosti a občanmi patriacimi k národnostným menšinám a etnickým skupinám **prostredníctvom poskytovania finančných prostriedkov na podporu** ich

³ <http://kultminor.sk/sk/>

kultúrnych a vedeckých aktivít formou dotácie alebo štipendia. Fond začal prideľovať dotácie od roku 2018. K októbru 2018 bolo podporených **1 447 projektov**.⁴

MK SR dlhodobo **priebežne konzultuje návrhy právnych predpisov, ktoré sa týkajú osôb so zdravotným postihnutím**, so zástupcami ich organizácií, a to vo fáze prípravy legislatívneho návrhu. Organizácie osôb so zdravotným postihnutím, konkrétne organizácie nevidiacich a slabozrakých (napr. *Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Občianske združenie Infoblind*), ako aj ďalšie zainteresované inštitúcie (napr. Centrum podpory študentov so špecifickými potrebami Univerzity Komenského v Bratislave, zástupcovia knižníc a pod.), ktoré zabezpečujú potreby týchto osôb, boli prizývané na zasadnutia pracovných skupín k **novelizácii Autorského zákona – zákonom č. 215/2018 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 185/2015 Z.z. Autorský zákon v znení zákona č. 125/2016 Z.z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony s účinnosťou od 11.10.2018**, ktorou sa do Autorského zákona transponujú ustanovenia smernice 2017/1564/EÚ z 13. septembra 2017 o určitých povolených spôsoboch použitia určitých diel a iných predmetov ochrany chránených autorským právom a s ním súvisiacimi právami v prospech osôb, ktoré sú nevidiace, zrakovo postihnuté alebo postihnuté inou poruchou čítania, a o zmene smernice 2001/29/ES o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (ďalej len „smernica“)⁵. Prostredníctvom konzultácií sa uvedené organizácie a inštitúcie priamo podieľali na príprave a tvorbe textového znenia novely Autorského zákona. Smernica, rovnako ako aj priamo aplikovateľné a záväzné nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 2017/1563/EÚ z 13. septembra 2017 o cezhraničnej výmene rozmnoženín určitých diel a iných predmetov ochrany chránených autorským právom a s ním súvisiacimi právami v prístupných formátoch v prospech osôb, ktoré sú nevidiace, zrakovo postihnuté alebo postihnuté inou poruchou čítania, medzi Úniou a tretími krajinami, boli prijaté na **zosúladenie právneho rámca EÚ s ustanoveniami Marakéšskej zmluvy**.

Finančné nástroje:

Efektívnym a dlhodobo fungujúcim finančným nástrojom na podporu sociálnej inklúzie a kohézie, rovnosti príležitostí a nediskriminácie je **dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín** (ďalej len „dotačný program“)⁶, ktorý umožňuje naplňať a rozvíjať kultúrne potreby osôb so zdravotným postihnutím a inak znevýhodnených skupín obyvateľstva, a to aj kultúrna aktivita týchto osôb a skupín zahŕňajúca podporu rovnosti príležitostí, integrácie do spoločnosti, prevencie a eliminácie všetkých foriem násilia, diskriminácie, rasizmu, xenofóbie a extrémizmu, podporu výchovy k tolerancii, posilnenia sociálnej a rodinnej súdržnosti a rozvoja medzikultúrneho dialógu.

Dotačný program slúži okrem podpory živej kultúry aj na podporu :

- **vydávania periodickej tlače**, ktorá prispieva k vytváraniu rovnosti príležitostí v oblasti kultúrnej aktivity a prináša informácie o živote a kultúre osôb so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva,

⁴ <https://podpora.kultminor.sk/statistiky/program>

⁵ Novými ustanoveniami budú § 46 ods.2 a § 46a („Použitie diela pre potreby osôb s poruchou čítania“) zákona č.185/2015 Z.z. Autorský zákon

⁶ Pozri tiež

- materiály k výzve na rok 2016: <http://www.culture.gov.sk/vdoc/743/2-kultura-znevychodnenych-skupin-283.html>;
- materiály k výzve na rok 2017: <http://www.culture.gov.sk/podpora-projektov-dotacie/dotacie/dotacie-2017-310.html>;
- štatistiky pre verejnosť za rok 2016: https://registerkultury.gov.sk/granty2016/statistiky_verejne.php;
- štatistiky pre verejnosť za rok 2017: https://dotacie.culture.gov.sk/granty2017/statistiky_verejne.php.

- *vydávanie neperiodickej tlače* v oblasti pôvodnej, krásnej, odbornej a prekladovej literatúry,
- *vydávanie elektronických nosičov a publikovanie webových stránok* rozvíjajúcich kultúrnu aktivitu osôb so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva.

V roku 2016 bolo v rámci tohto dotačného programu prerozdelených spolu **375 300 eur**. Od roku 2017 je na *podporu kultúry znevýhodnených skupín* v rámci tohto dotačného programu vyčlenených **980 000 eur**, čo predstavuje **nárast o 161,12 %**. Jednou z priorít tohto dotačného programu je podpora kultúrnych aktivít na odbúravanie bariér v dostupnosti kultúry pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva.

Dotačný program je zameraný na podporu projektov, ktorých cieľovou skupinou sú znevýhodnené skupiny obyvateľstva, napríklad:

- **ľudia so zdravotným postihnutím** (telesné, mentálne, zrakové, sluchové postihnutie vrátane ochrany duševného zdravia – v zmysle Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím);
- **deti a mládež** – (najmä deti z detských domovov, reedukačných zariadení, diagnostických centier, liečebno-výchovných sanatórií a resocializačných zariadení, deti žijúce v marginalizovaných rómskych komunitách, deti utečencov, detské obeť násilia);
- **ženy** (podpora projektov v oblasti kultúry prispievajúcich k implementácii rovnosti mužov a žien), napr. nediskriminácia žien po 45 roku života, osamelé matky, obeť násilia, ženy žijúce v marginalizovaných rómskych komunitách, ženy ohrozené chudobou;
- **seniori** (najmä seniori ohrození chudobou a podpora projektov v oblasti kultúry zameraných na podporu aktívneho starnutia);
- **migranti** (podpora projektov zameraných na podporu kultúrnej integrácie);
- **ľudia ohrození chudobou a sociálnym vylúčením** (napr. mnohohodtné rodiny, monoparentálne rodiny, odchovanci detských domovov, LGBTI ľudia, klienti resocializačných zariadení, ľudia vracajúci sa z výkonu trestu odňatia slobody, ľudia bez práce, ľudia bez domova, ľudia zo sociálne vylúčených spoločenstiev, obeť obchodovania s ľuďmi) **a pod.**

Priorita III. – Výchova, vzdelávanie, odborná príprava a výskum v oblasti ľudských práv v Slovenskej republike

ÚLOHA č.III.1.: Ustanovenie Celoštátnej komisie pre výchovu a vzdelávanie k ľudským právam a demokratickému občianstvu a príprava relevantného celoštátneho plánu na obdobie rokov 2015-2020 v gescii Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Uznesením vlády SR č. 70 z 24. februára 2016, bola úloha Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) ustanoviť a zabezpečiť činnosť Celoštátnej komisie pre výchovu a vzdelávanie k ľudským právam a demokratickému občianstvu zrušená. Súčasne bola zriadená **pracovná skupina Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť**, ktorá vypracovala návrh ustanovenia *Celoštátnej komisie pre výchovu a vzdelávanie k ľudským právam a demokratickému občianstvu*.

Pracovná skupina ukončila svoju činnosť 30. júna 2016. Výstupom jej práce bol komplexný materiál, ktorým bolo odporúčené, aby bola komisia zriadená ako samostatná súčasť Slovenského národného strediska pre ľudské práva. Časť expertov Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť však na stretnutí s ministerkou spravodlivosti Luciou

Žitňanskou v decembri 2016 vyslovila názor, že za daných podmienok nie je zriadenie komisie v rámci Slovenského národného strediska pre ľudské práva vhodné.

Otázky zriadenia komisie a zodpovedného gestora na úrovni štátnej správy, tak zostali naďalej otvorené a budú musieť byť predmetom ďalších rokovaní medzi zainteresovanými aktérmi a expertmi v oblasti vzdelávania.

MŠVVaŠ SR v sledovanom období aktívne spolupracovalo s UNESCO v rámci 3 kľúčových oblastí pre naplnenie priority III.1.:

- **Vzdelávanie ku globálnemu občianstvu⁷,**
- **Prevenencia násilného extrémizmu prostredníctvom vzdelávania**
- **Vzdelávanie o udržateľnom rozvoji,** ktoré tvoria súčasť trvalo udržateľného cieľa č. 4.7 v rámci OSN Agendy 2030.

Finálnym dokumentom pokrývajúcim uvedenú spoluprácu by malo byť **Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Sekciou vzdelávania UNESCO**. V tejto súvislosti bol vypracovaný **prehľad aktivít**, ktoré rezort školstva, vedy, výskumu a športu v rámci uvedených oblastí už realizoval, resp. aktuálne realizuje alebo plánuje realizovať v najbližšom čase, a to z hľadiska formálneho aj neformálneho vzdelávania. Rozhodnutím ministerky MŠVVaŠ SR bola spolupráca nastavená v rámci **neformálneho vzdelávania** – na úrovni Slovenského inštitútu mládeže - **IUVENTA**. IUVENTA spracovala návrh aktivít, ktorý zahŕňal konkrétne **vzdelávacie semináre, tréningy a konferencie** v rámci neformálneho vzdelávania a práce s mládežou **naplánované priebežne počas celého kalendárneho roka 2018**. IUVENTA by uhradila expertom a školiteľom z UNESCO náklady na cestovné, ubytovanie, stravné v zmysle *Smernice č.3/2017 o cestovných náhradách pri tuzemských a zahraničných pracovných cestách*.

Spätná väzba z UNESCO bola, že spoluprácu vidia v oblasti formálneho vzdelávania. Očakávali, že budú spolupracovať na implementácii *cieľa 4.7 do učebných osnov* a nie iba asistenciu pri už naplánovaných aktivitách v oblasti neformálneho vzdelávania. Preto navrhli organizáciu jesenného seminára - osobné rokovania o všetkých náležitostiach budúcej spolupráce s využitím skúseností a expertízy UNESCO v oblasti experimentálneho overovania a nastavovania metodiky v tejto oblasti.

V júli 2018 sa konal na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí (ďalej len „MZVaEZ SR“) okrúhly stôl na aktuálne témy globálneho vzdelávania v súvislosti s **implementáciou Agendy 2030 do formálneho a neformálneho vzdelávania** za účasti Lýdie Ruprecht z UNESCO (*Vzdelávacieho sektora, sekcia vzdelávania ku globálnemu občianstvu a mieru, odbor mieru a udržateľného rozvoja*), na ktorom vystúpil aj p. Peter Krajňák, štátny tajomník MŠVVaŠ SR. Na okrúhly stole sa zúčastnili aj *zástupcovia zo sekcie regionálneho školstva, odboru mládeže, Metodicko-pedagogického centra a Štátneho pedagogického ústavu*.

Na jeseň tohto roka (pravdepodobne predposledný októbrový týždeň) je plánované zorganizovanie **národného seminára** k uvedenej téme v spolupráci s MZVaEZ SR, sieťou GENE (Global Education Network Europe), príslušnými priamo riadenými organizáciami MŠVVaŠ SR a pod., na ktorý budú pozvaní aj zástupcovia sektora vzdelávania UNESCO.

⁷Globálne občianstvo: Návrh vzdelávacích cieľov a kľúčových tém podľa stupňa vzdelávania, UNESCO, 2015

Základom práce bolo vypracovanie **Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania** s prepojením na **Agendu 2030**, ktorý začne posúvať školstvo smerom k vyššej kvalite.

Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania bol dňa **27.6.2018** vládou SR schválený *uznesením č. 302/2018*. Národný program je reformou na ďalších 10 rokov, ktorá sa bude realizovať prostredníctvom **dvojročných akčných plánov** obsahujúcich konkrétne opatrenia, časový rámec i rozpočet. Jedným z nosných pilierov Národného programu je inklúzia, inšpirovaná fínskym modelom.⁸

Dôležitá podpora MŠVVŠ SR v tejto oblasti je realizovaná prostredníctvom *Európskeho sociálneho fondu* vychádzajúca zo stratégie Operačného programu Ľudské zdroje (OP ĽZ), ktorý je zameraný na podporu **vzdelávania, zamestnanosti, sociálnej inklúzie a zraniteľných skupín na trhu práce**.

Ďalší Národný projekt „**Škola otvorená všetkým**“

- začiatok realizácie *1. februára 2016 s plánovou dĺžkou 46 mesiacov*,
- v rámci prioritnej osi Vzdelávanie OP ĽZ ,
- s celkovou alokáciou **29 877 073,16 Eur**.

Primárnym cieľom projektu je podporou **inkluzívneho vzdelávania** a skvalitnením profesijných kompetencií PZ a OZ zabezpečiť rovnoprávny prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí v MŠ a žiakov v ZŠ.

Dôležitou súčasťou tohto projektu je v 130 ZŠ vypracovanie **lokálnych desegregačných plánov**.

Vyhlásená dopytovo – orientovaná výzva s názvom : „**V základnej škole úspešnejší**“

- vyhlásenie bola 30. decembra 2016 v rámci prioritnej osi Vzdelávanie OP ĽZ,
- s alokáciou **50 mil. eur**,

Zameranie na podporu inklúzie v základných školách prostredníctvom pôsobenia asistentov učiteľa, pedagogických asistentov a inkluzívneho tímu (školský psychológ, špeciálny pedagóg, a sociálny pedagóg). K 16. októbru 2018 bolo v rámci 4. hodnotiacich kôl výzvy **V Základnej škole úspešnejší** zazmluvnených 477 dopytovo-orientovaných projektov v celkovej alokácii 39 516 428,93 Eur (EÚ zdroje). Keďže pôvodná alokácia výzvy bola 50 mil. Eur (EÚ zdroje), MŠVVaŠ SR sa rozhodlo na zostávajúcu alokáciu vyhlásiť v priebehu mesiaca október ďalšiu výzvu – **v Základnej škole úspešnejší II**. K uzavretiu pôvodnej výzvy a vyhláseniu novej pristúpilo MŠVVaŠ SR z dôvodu reflektovania navýšenia dotácie na asistenta učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením na národnej úrovni.

MŠVVaŠ SR v rezortnom predpise a to konkrétne v Pedagogicko-organizačných pokynoch na školský rok 2018/2019 v súlade so zámerom Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania zadalo podrobnejšie pokyny v samostatnej kapitole **1.6.4. Inkluzívne vzdelávanie – ľudské práva, práva detí, antidiskriminácia, národnostné menšiny, cudzinci**.

Link: <http://www.minedu.sk/pedagogicko-organizacne-pokyny-na-skolsky-rok-20182019/>

Koncom roka 2017 a začiatkom roka 2018 Štátny pedagogický ústav na základe požiadavky ministerstva školstva vypracoval **Analýzu stavu výchovy a vzdelávania k ľudským právam a demokratickému občianstvu v regionálnom školstve**, t.j. na všetkých stupňoch vzdelávania v regionálnom školstve,

⁸ <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=27582>

v ktorej konštatuje: *Integrácia výchovy k občianstvu a k ľudským právam do národného kurikula je exaktne a transparentne implementovaná v ŠVP v rámci:*

- cieľov vzdelávania, so zameraním na: nadobudnutie a rozvíjanie občianskych kompetencií žiakov – vedomosti, zručnosti a postoje podľa modelu občianskych kompetencií, ktorými sa sleduje dosiahnutie štyroch hlavných úloh:
 - *efektívne a konštruktívne spolupracovať,*
 - *kriticky myslieť,*
 - *konať sociálne a zodpovedne sa správať,*
 - *demokraticky konať a správať sa.*

V rámci profilu absolventa jednotlivých stupňov: *„prijíma rozmanitosť ako prirodzenú súčasť spoločnosti; pozná a uplatňuje svoje práva a rešpektuje práva iných; má predpoklady stať sa aktívnym občanom v národnom i globálnom kontexte“*, obsahu vzdelávania vzdelávacích oblastí resp. vyučovacích predmetov, či prierezových tém: *„poznanie minulosti svojho národa, ako aj národov Európy a sveta, oboznámenie sa so zemepisnými charakteristikami svojej vlasti a regiónov sveta a utváranie pozitívnych občianskych postojov“*.

Konkrétne kroky, ktoré MŠVVaŠ SR vykonalo v tomto roku v prospech toho, aby **diskriminácia a segregácia rómskych detí vo vzdelávacom systéme** na Slovensku neprevládala a nerástla:

Štátna školská inšpekcia v rámci svojej kontrolnej činnosti realizovanej v školskom roku 2016/2017 zistila v skupine 35 kontrolovaných subjektov, ktoré vzdelávali žiakov pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiakov z marginalizovaných rómskych komunít, že **tri školy** v rozpore s ustanoveniami školského zákona *vzdelávali žiakov z marginalizovaných komunít v samostatných triedach oddelene od majoritnej populácie*.

V školskom roku 2015/2016 sa obdobné zistenia týkali **štyroch škôl** a v školskom roku 2014/2015 **dvoch škôl**.

Posilnením kompetencií Štátnej školskej inšpekcie sa už prejavujú **pozitívne zmeny v prospech vzdelávania rómskych detí v hlavnom prúde vzdelávania**. Prvým konkrétnym prípadom bolo vyradenie Súkromnej špeciálnej základnej školy v obci Rokycany.

Na základe zistení Štátnej školskej inšpekcie MŠVVaŠ SR v tomto roku vykonalo vzájomne sa **prelínajúce opatrenia**:

Do plánu hlavných úloh **Metodicko-pedagogického centra (ďalej len „MPC“)** na rok 2018 MŠVVaŠ SR zadalo úlohu a to vykonávanie **odborno-metodickej pomoci školám**, v ktorých sa objavili **znaky segregácie**. Prioritne to majú byť školy uvedené v inšpekčných správach. K zabezpečeniu tejto úlohy MŠVVaŠ SR účelovo vyčlenilo pre Metodicko-pedagogické centrum *finančné prostriedky*. Zároveň bola táto oblasť zahrnutá do *Pedagogicko-organizačných pokynov pre školský rok 2018/2019* v časti 1.6.4.3. **Antidiskriminácia**.

- V školách a školských zariadeniach dôsledne uplatňovať **zákaz všetkých foriem diskriminácie a segregácie**. Eliminovať nežiaduce javy, akými sú priestorové, organizačné, fyzické a symbolické vylúčenie alebo oddelenie rómskych detí a žiakov v dôsledku ich etnickej príslušnosti (často v kombinácii so sociálnym znevýhodnením), všetkých detí a žiakov so znevýhodnením od ostatných

detí a žiakov. Vytvárať vhodné podmienky na ich vzdelávanie v školách a triedach spolu s majoritnou populáciou.

- Uplatňovaním vhodných **pedagogických a odborných intervencií realizovať inkluzívne vzdelávanie detí a žiakov**, u ktorých je takéto vzdelávanie vhodné, vo všetkých materských, základných a stredných školách, t. j. verejných, súkromných a cirkevných s využitím špecifických metód výučby.
- Pri zavádzaní inkluzívneho vzdelávania vytvárať inkluzívne **tímy zložené z pedagogických a odborných zamestnancov**. Implementovať princípy inklúzie, vytvárať klímu školy pre vzájomnú spoluprácu. Pedagogickú diagnostiku orientovať predovšetkým na zohľadňovanie ich skrytého potenciálu vo vzdelávaní, identifikovanie bariér a nerovností vo vzdelávaní a ich následné odstraňovanie a identifikovanie rizikových faktorov.
- **Šíriť myšlienky tolerancie, akceptácie** odlišností a zlepšovanie postojov voči znevýhodneným skupinám obyvateľstva.
- **Školy a školské zariadenia, prioritne tie, v ktorých Štátna školská inšpekcia zistila znaky segregácie budú spolupracovať hlavne s MPC, Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave pri poskytovaní odbornovo-metodickej pomoci. V prípade potreby vypracujú desegregačný plán a zapracujú ho do školského vzdelávacieho programu.**

Všetky vyššie uvedené opatrenia rezortu školstva nadväzujú na národný projekt MPC: **Škola otvorená všetkým**:

- NP sa realizuje v rámci OP ĽZ,
- v kontexte akreditovaného vzdelávacieho programu **Spolupráca pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v systéme inkluzívnej podpory detí a žiakov**.
- do vzdelávania bolo zapojených (resp. ho už ukončilo) 947 účastníkov
- priamo na školách projekt vytvoril pracovné miesta pre 201 odborných zamestnancov (školských psychológ, školský špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg) a 283 pedagogických asistentov
- v rámci inkluzívnej vzdelávacej podpory prostredníctvom celodenného vzdelávacieho systému na ZŠ v mimovyučovacom čase národný projekt realizuje týždenne v 2700 skupinách – 26 186 žiakov, prípravu žiakov na vyučovanie v s následnou činnosťou v záujmovom útvare

Aktuálne sa v Národnom programe Škola otvorená všetkým pripravujú inštruktážne semináre na základných školách, zamerané na postupy pri vypracovaní desegregačných plánov.

V rámci 65 seminárov by malo inštruktážami prejsť cca **1 800 pedagogických a odborných zamestnancov základných škôl**. Obsah inštruktáží vychádza z metodickéj príručky na prevenciu a odstraňovanie segregácie rómskych žiakov, pod názvom Školy proti desegregácii (2017) od autorov – Jarmila Lajčáková, Vlado Rafael, Michal Zálešák, Jozef Miškolci, Alica Petrasová, vydanej OZ eduRoma.

Súčasťou národného projektu okrem zabezpečenia inkluzívneho vzdelávania v 130 základných školách a v 50 materských školách je aj vypracovanie **lokálnych desegregačných plánov**. V súčasnosti sa vypracováva vzorový desegregačný plán. Tvorba vzorového plánu sa vypracováva na základe v roku 2017 vypracovanej **Metodickej príručky na prevenciu a odstraňovanie segregácie rómskych žiakov, od autorov** - Jarmila Lajčáková, Vlado Rafael, Michal Zálešák, Jozef Miškolci, Alica Petrasová, vydanej OZ eduRoma.

Ďalej vo vzťahu k diagnostike je Štátnej školskej inšpekcii posilnením kompetencií umožnené považovať za závažný nedostatok v činnosti špeciálneho výchovného zariadenia alebo školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie aj napríklad **vykonávanie nesprávnej diagnostiky**.

Štátna školská inšpekcia už spolupracuje s Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie pri inšpekciách v poradenských zariadeniach v oblasti postupu pri diagnostikovaní detí. S týmto súvisí uzavretá zmluva medzi MŠVVaŠ SR a Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie na rok 2018, v ktorom sú zapracované úlohy zamerané hlavne *na tvorbu systému inkluzívneho vzdelávania v podmienkach slovenského školstva, diagnostiky a rediagnostiky detí zo sociálne znevýhodneného prostredia v podmienkach inkluzívneho vzdelávania*.

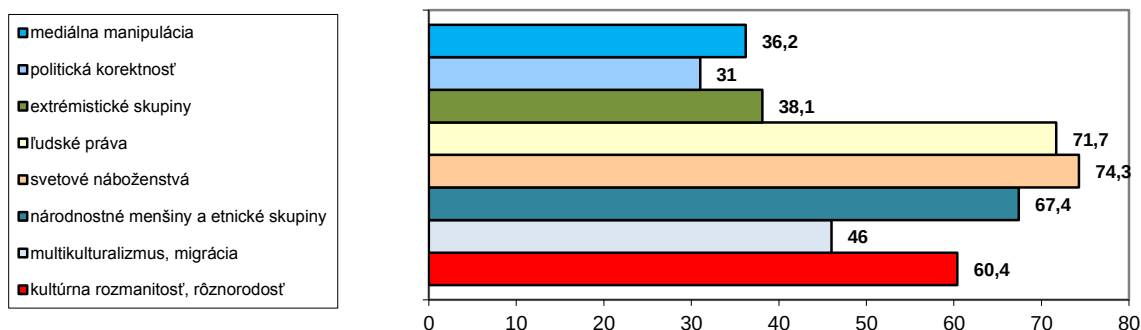
Prijatím prechodného ustanovenia v zákone č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa **od 1. septembra 2017 do 31. decembra 2018 nezaraďujú školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie do siete škôl a školských zariadení**. Zámerom ministerstva školstva je nastaviť efektívny poradenský systém a skvalitniť poskytovanú starostlivosť, vrátane diagnostickej činnosti v podmienkach rezortu školstva. Na uvedený účel je vytvorená *pracovná skupina pre systémové zmeny pedagogicko-psychologického a špeciálno-pedagogického poradenstva*.

K zabezpečeniu lepšieho prístupu na vzdelávanie detí z marginalizovaných rómskych komunít v materských školách s účinnosťou od 1. 1. 2018 sa poskytuje **príspevok na čiastočnú úhradu nákladov na výchovu a vzdelávanie** detí materských škôl zaradených do siete škôl, ktoré majú **jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky** alebo sú **členmi domácnosti, ktorej členovi sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi** a zákonný zástupca dieťaťa túto skutočnosť preukáže riaditeľovi materskej školy. Rozšírila sa skupina prijímateľov príspevku na výchovu a vzdelávanie detí v materských školách, pretože zákonní zástupcovia detí sú oslobodení od povinnosti prispievať na čiastočnú úhradu nákladov. Cieľom legislatívnej úpravy bolo odstrániť problémy aplikačnej praxe pri prijímaní detí do materskej školy a motivovať obce, aby miesta pre predškolské vzdelávanie pre deti zo slabého socio-ekonomického zázemia aj vytvárala.

Čiastkové výstupy z výskumov zameraných na ľudské práva

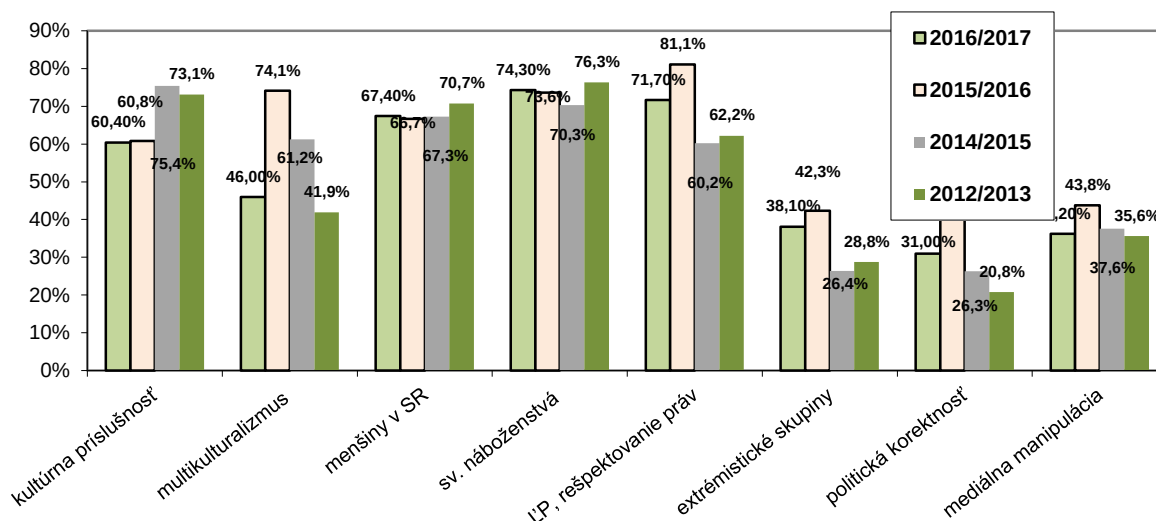
Dlhodobu sa prostredníctvom **Centra vedecko-technických informácií SR** sledujú názory a postoje žiakov základných a stredných škôl a učiteľov na výchovu a vzdelávanie v oblasti ľudských práv, ako aj výskumy zamerané na toleranciu a multikultúrnú výchovu žiakov základných a stredných škôl a učiteľov.

Graf 1 – Preberanie jednotlivých tém MKV vo vyučovaní v škole (%)

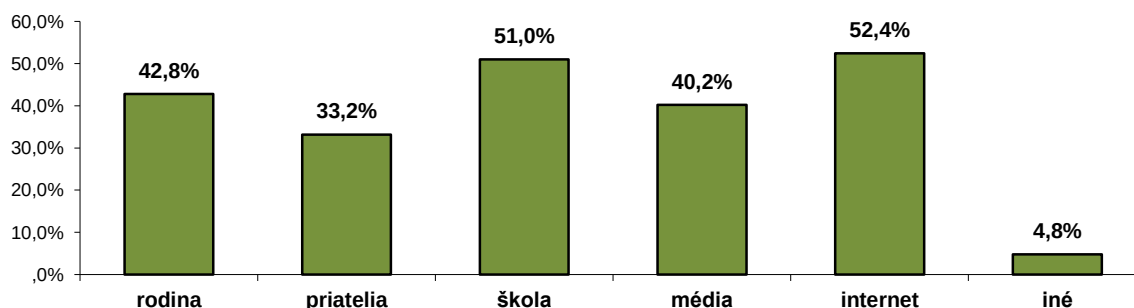
Pozn.: Súčet odpovedí presahuje 100 % z dôvodu možnosti uvedenia viacerých odpovedí súčasne

Graf 2 - Preberané témy MKV v šk. rokoch 2012/2013, 2014/2015, 2015/2016 a 2016/2017

Rodina, škola a internet predstavujú pre mladých ľudí dominantné zdroje informácií o **multikulturalizme a tolerancii ku kultúrnym, etnickým a sociálnym odlišnostiam**. Internet spolu so školou sa javia ako najdôležitejšie prostriedky poskytovania informácií o kultúrnej diverzite a tolerancii žiakom.

Graf 3 - Zdroje informácií žiakov o multikulturalizme a o tolerancii

Pozn.: Súčet odpovedí presahuje 100 % z dôvodu možnosti uvedenia viacerých odpovedí súčasne

Tabuľka 1 - Zdroje informácií o multikulturalizme a tolerancii – porovnanie

Zdroj	rodina	priatelia	škola	média	internet	iné
2017	42,80%	33,20%	51,00%	40,20%	52,40%	4,80%
2016	57,70%	29,20%	59,00%	65,0%	54,60%	1,60%
2015	43,20%	25,80%	47,30%	53,8%	54,10%	1,90%

Pozn.: Súčet odpovedí presahuje 100 % z dôvodu možnosti uvedenia viacerých odpovedí súčasne

Jednou z dôležitých a sledovaných ľudsko-právnych tém vo výchovno-vzdelávacom procese je aj **oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi**. Problematika prevencie obchodovania s ľuďmi a zvyšovanie informovanosti o problematike obchodovania s ľuďmi je v rezorte školstva zapracovaná do **Pedagogicko-organizačných pokynov pre príslušné školské zariadenia**.

MŠVVaŠ SR prostredníctvom *odboru mládeže a komunitárnych programov* podporuje prácu informačných centier pre mladých, ktoré poskytujú relevantné informácie pre stredoškolskú a vysokoškolskú mládež o práci a pracovných príležitostiach doma i v zahraničí, s osobitným dôrazom na informovanosť o rizikách a na spoľahlivosť sprostredkovateľských agentúr.

V cieľom poskytovať aktuálne a overené informácie o rizikách práce v zahraničí a o možnostiach prevencie obchodovania s ľuďmi v rámci škôl a školských zariadení je v **Štátnom vzdelávacom programe pre nižšie stredné vzdelávanie** (2. stupeň ZŠ) téma obchodovania s ľuďmi realizovaná v rámci vzdelávacej oblasti **Svet práce** a v rámci vyučovacích predmetov **občianska náuka a etická výchova** ako súčasťou ľudsko-právnych tém. Na úrovni **gymnázií** ja táto téma zahrnutá v predmete **Občianska náuka**, špecificky v rámci témy **Základné ekonomické problémy a ich riešenie** a tiež ľudsko-právnych tém v rámci **etickej výchovy**.

S cieľom zvyšovania informovanosti pedagogických a odborných zamestnancov v rezorte školstva boli na webovom sídle <http://bezpre.mpc-edu.sk/> uverejnené viaceré metodiky - *Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi*, Inštruktážny materiál IOM – *Aj my sme tu doma*, informačný materiál MV SR – Každý sa môže stať otrokom aj dnes, Anjeli strážni, Záverečné odporúčania Komisie pre práva dieťaťa OSN ku Konsolidovanej tretej, štvrtej a piatej periodickej správe Slovenska.

Aktivity Štátneho pedagogického ústavu v roku 2018

V ŠPÚ sa v dňoch 19.6.-21.6.2018 konal trojdňový maratón expertných workshopov na tému **Vzdelávania o netolerancii, predsudkoch a antisemitizme v krajinách združených v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe** (OBSE). Medzinárodné podujatie s medzinárodnou účasťou inicioval Úrad OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR). Hlavným cieľom tejto ako aj podobných aktivít je získavať *spättnú väzbu od vedúcich predstaviteľov škôl o plánoch na vypracovanie rámcových učebných osnov* a sprievodných usmernení, ktoré sa zaoberajú antisemitizmom pre predškolskú prípravu a akreditovať riaditeľov škôl.

Medzinárodné podujatie **Two events** predstavilo platformu pre konzultácie pracovníkov, resp. učiteľov zo vzdelávacích inštitúcií ako aj riaditeľov škôl z viacerých krajín OBSE ohľadom **prípravy školských osnov v rámci kurikula a návodov** - inštrukčných materiálov pre prípravné tréningy učiteľov. Organizátori podujatia sa zamerali aj **na problematiku**:

- *fungovanie spolupráce medzi riaditeľmi škôl a jeho zamestnancami,*
- *fungovanie spolupráce medzi školami a miestnymi komunitami,*
- *porovnania prístupov k problematike antisemitizmu a intolerance v rámci regiónu OBSE.*

Výsledkom stretnutia bude správa, ktorá **zhrne závery a načrtne odporúčania** pre pokračovanie v práci na týchto vzdelávacích nástrojoch, určených na riešenie antisemitizmu v rámci medzinárodného rámca pre ľudské práva. Materiály pre učiteľov z krajín OBSE **by mali byť školám k dispozícii začiatkom roku 2019**. Expertné workshopy pre zástupcov z radov pedagógov

a vzdelávacích inštitúcií z krajín OBSE boli zároveň súčasťou prípravy pre nadchádzajúce predsedníctvo Slovenska v OBSE v roku 2019.

MPSVaR SR sa taktiež podieľa na plnení priority III. Stratégie a prijalo nasledovné opatrenia:

Všetky detské domovy (ďalej len „DeD“) v zriaďovateľskej pôsobnosti ústredia PSVaR, ako aj neštátne DeD, realizovali v júli 2016 letnú aktivitu **Poznaj svoje práva**.

V rámci letných aktivít sa deťom hrovou formou sprostredkovali bližšie informácie, najmä o:

- možnosti obrátiť sa priamo na komisára pre deti ,
- obrátiť sa na komisára pre osoby so zdravotným postihnutím,
- Dohovore o právach dieťaťa a jeho opčných protokoloch (Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení, opčný protokol k Dohovoru o právach detí v ozbrojených konfliktoch a opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa, o obchodovaní s deťmi, detskej prostitúcii).

Aktivity boli s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť zúčastnených detí zrealizované nasledovnými formami:

- zážitkového učenia,
- workshopov,
- prezentácií,
- besied,
- tvorbou plagátov a pod.

V závere mali možnosť v dotazníku vyjadriť svoje postrehy, nápady a návrhy k tvorbe *informačného materiálu* o Dohovore a súvisiacich dokumentoch. Do aktivity bolo zapojených 1399 detí a 116 mladých dospelých.

Aktivita pokračovala aj **v roku 2017** so zameraním na ďalšie zvyšovanie **právneho povedomia detí a mladých dospelých v DeD**.

Ústredie PSVaR, odbor vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v spolupráci s **Fórom riaditeľov a zamestnancov DeD** zrealizoval v auguste 2017 **letný tábor** pre 90 detí zo zariadení SPODaSK.

Cieľom bolo v rámci pripravených workshopov vytvoriť materiály (plagáty, kresby, texty...) k uvedenej problematike. Následne deti a mladí dospelí prezentovali takto spracované informácie ďalším deťom a mladým dospelým. Aktivita vyvrcholila návrhom a spracovaním **edukatívnych pomôcok** (300 ks plagátov a 600 ks pexies) pre deti a mladých dospelých v zariadeniach s názvom: **Kódex detských práv**.

V roku 2018 sa pod záštitou Ústredia PSVaR v rámci aktivít *Národného akčného plánu pre deti a mládež* sa edukatívne pomôcky vytlačili a distribuovali do zariadení, kde v súčasnosti slúžia ako aktívna pomôcka v rámci výchovného procesu v DeD v oblasti ľudských práv.

MS SR v plnenení na danú úlohu uviedlo, že na jeseň roku 2017 Justičná akadémia a Policajná akadémia v spolupráci s OBSE a ODHIR, uskutočnila vzdelávanie pre orgány činné v trestnom konaní (PAHCT a TAHCLE) s cieľom vyškoliť škooliteľov, ktorí budú následne vzdelávať ďalších príslušníkov policajného zboru a prokurátorov. Toto školenie bolo zamerané na rozpoznávanie, pochopenie a vyšetrovanie nenávisťných trestných činov, efektívnu interakciu s obeťami týchto činov, prevenciu a primeranú odpoveď na trestné činy z nenávisti. Očakáva sa, že školiteľia, ktorí po absolvovaní školenia získali certifikát, budú ďalej vzdelávať príslušníkov PZ a prokurátorov.

Ďalšie školenie sa uskutočnilo dňa 26. až 28. novembra 2018.

Justičná akadémia Slovenskej republiky (ďalej len „Justičná akadémia“) ako nezávislá vzdelávacia inštitúcia s celoštátnou pôsobnosťou zabezpečuje, organizuje a vykonáva vzdelávanie sudcov, prokurátorov a súdnych úradníkov. Bola zriadená zákonom ako samostatná právnická osoba a je rozpočtovou organizáciou Ministerstva spravodlivosti.

Justičná akadémia **každoročne** uskutočňuje viacero významných seminárov a podujatí venujúcich sa problematike **judikatúry ESĽP a jej vplyvom na rozhodovaciu prax slovenských súdov** za účasti skúsených lektorov a odborníkov z praxe, medzi ktorými sú **JUDr. Marica Pirošíková** (zástupkyňa Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva), **JUDr. Alena Poláčková PhD.** (sudkyňa Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu), **JUDr. Miroslava Bálintová** (spoluzástupkyňa Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva), **JUDr. Michal Kučera** (zamestnanec Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu) a ďalší.

Mnohé z uvedených podujatí sú viac dňové, čomu zodpovedá aj dôležitosť prediskutovaných tém a dosah problematiky na aplikačnú prax.

V roku 2016 boli uskutočnené nasledujúce podujatia :

- **„Sloboda prejavu podľa článku 10 Dohovoru v intenciách najnovšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva so zameraním na prípady proti Slovenskej republike“** uskutočnená 26. októbra 2016, lektorom podujatia : JUDr. Marica Pirošíková
- **„Judikatúra ESĽP a jej vplyv na rozhodovaciu prax slovenských súdov“** – diskutovanými témami boli:
 - Právo na spravodlivé súdne konanie,
 - Sloboda prejavu,
 - Výkon rozsudkov ESĽP,
 - Obnova konania na základe rozsudku ESĽP.

Seminár bol uskutočnený 8.- 9. decembra 2016, lektorky podujatia : **JUDr. Marica Pirošíková, JUDr. Miroslava Bálintová.**

V roku 2017 Justičná akadémia vzdelávala sudcov a prokurátorov na nasledovné témy:

- **„Prietahy v súdnom konaní“** (podujatie zamerané na rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu SR, ktorá sa týka sťažností na porušenie práva na prerokovanie veci v primeranej lehote z pohľadu judikatúry ESĽP), vedené lektormi školenia **JUDr. Ivettou Macejkovou PhD. a JUDr. Maricou Pirošíkovou.** Seminár sa uskutočnil 27. februára.
- **„Sloboda prejavu podľa článku 10 Dohovoru v intenciách najnovšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva so zameraním sa na prípady proti Slovenskej republike“** (tematika podujatia sa týkala: posudzovaniu „hate speech“ nenávisťných prejavov, najnovších trendov v judikatúre ESĽP vo vzťahu k slobode prejavu na internete a prístupu Ústavného súdu SR). Podujatie sa uskutočnilo 7. júna, lektorom bola **JUDr. Miroslava Bálintová.**

- **„Judikatúra ESĽP a jej vplyv na rozhodovaciu prax slovenských súdov (netrestná agenda), Aplikačná prax vo vzťahu k čl. 6 Dohovoru – Právo na spravodlivé súdne konanie v pojmosloví ESĽP“.** Podujatie sa uskutočnilo 23. – 24. novembra 2017. Lektormi boli **JUDr. Alena Poláčková PhD.** a **JUDr. Michal Kučera**.

V roku 2018 boli uskutočnené nasledovné podujatia zamerané na problematiku ESĽP:

- **„Aktuálna judikatúra ESĽP a jej vplyv na slovenskú súdnu prax“** diskutované témy:
 - aktuálna problematika dotýkajúca sa opatrení prijatých na vnútroštátnej úrovni v súvislosti s výkonom rozsudkov vrátane výkladu ustanovení príslušných právnych predpisov o obnove konania v súlade s praxou Výboru ministrov Rady Európy,
 - práva ľudí so zdravotným postihnutím - spôsobilosť na právne úkony v judikatúre ESĽP a konanie o spôsobilosti na právne úkony, pozbavenie osobnej slobody ľudí so zdravotným postihnutím, vrátane otázky pozbavenia osobnej slobody v zariadeniach sociálnych služieb,
 - aktuálna judikatúra ESĽP v oblasti diskriminácie,
 - aktuálna judikatúra ESĽP vo vzťahu k Slovenskej republike

Podujatie bolo uskutočnené 8. novembra za účasti lektorov: **JUDr. Marica Pirošíková, JUDr. Maroš Matiaško LL.M. a Mgr. Alexandra Dubová LL.M..**

- **„Ochrana osobnosti a náhrada nemajetkovej ujmy v kontexte rozhodovania ESĽP“.** Podujatie bolo uskutočnené 22.-23. novembra 2018 za účasti **JUDr. Miroslavy Bálintovej, JUDr. Petra Vojteka, JUDr. Soňa Mesiarkinovej a JUDr. Aleny Poláčková PhD.**

Na pôjde Justičnej akadémie boli v sledovanom období uskutočnené aj **ďalšie významné podujatia dotýkajúce sa problematiky ochrany a presadzovania ľudských práv z rôznych právnych oblastí**, na ktorých aktívne participovalo aj Ministerstvo spravodlivosti SR.

- Dňa 5. septembra 2016 sa uskutočnilo celoslovenské podujatie zamerané na **„Výkon rozhodnutia vo veciach maloletých detí“**. Ako odborní lektori podujatia boli oslovení **JUDr. Peter Rajňák, JUDr. Marica Pirošíková, JUDr. Róbert Dobrovodský PhD. LL.M..** JUDr. Marica Pirošíková upozornila na relevantnú judikatúru ESĽP týkajúcu sa práva na rodinný život a práva na spravodlivé súdne konanie.
- Dňa 28. – 29. marca 2018 sa v detašovanom pracovisku Justičnej akadémie uskutočnilo školenie s názvom: **„Sexuálne zneužívanie detí a zverených osôb“** za účasti **doc. ThDr. Mgr. Slávky Karkoškovej PhD., PhDr. Janky Šípošovej CSc., JUDr. Marty Kolcunovej PhD. a JUDr. Marici Pirošíkovej.**

V rámci podujatia sa účastníci vzdelávali k témam ako:

- Rámce a roviny krivých obvinení zo sexuálneho zneužívania detí,
- Problematika výsluchov obetí sexuálneho zneužívania vo svetle zahraničných výskumných zistení,
- Znalecké dokazovanie a ostatné dôkazné prostriedky,
- Relevantná rozhodovacia činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva vzťahujúca sa na vyšetrowanie detských obetí sexuálneho zneužívania

- Podujatie v názvom „**Páchatelia a obeť trestných činov**“ bolo uskutočnené od 11.- 12. októbra 2018. Školenie bolo zamerané na niektoré práva poškodených a páchatel'ov z pohľadu judikatúry ESĽP a riešenie ich vzájomných stretov, na dôležitosti porozumenia rôznym aspektom traumy v kontexte trestnej justície (trauma vo vzťahu k obetiam, trauma vo vzťahu k páchatel'om, trauma vo vzťahu k profesionálom v oblasti trestnej justície) Odborný výklad viedli: **JUDr. Marica Pirošíková a doc. ThDr. Mgr. Slávka Karkošková PhD. a MUDr. Danica Caisová.**

Inštitút vzdelávania Ministerstva spravodlivosti SR v Omšeni realizoval v sledovanom období taktiež vzdelávacie podujatia.

V roku 2016 sa uskutočnilo **13. pracovné stretnutie sudcov vybavujúcich agendu P** od 10. do 11. mája 2016. Odborným garantom pracovného stretnutia bol **JUDr. Róbert Dobrovodský PhD., LL.M.** zo sekcie legislatívy, odboru legislatívy občianskeho a obchodného práva ministerstva spravodlivosti SR. Na pracovnom stretnutí vystúpili **prof. MUDr. Jozef Mikloško PhD.**, predseda Spoločnosti priateľov detí detských domovov Úsmev ako dar; **JUDr. Peter Rajňák**, predseda Asociácie rodinných sudcov; **JUDr. Nadežda Šebová**, generálna riaditeľka sekcie sociálnej a rodinnej politiky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR; **Mgr. Viera Miklášová**, generálna riaditeľka sekcie rodiny Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR; **Mgr. Zdenko Michalides**, riaditeľ Detského domova Liptovský Hrádok a zástupca Fóra riaditeľov detských domov.

S príspevkom „*Dieťa ako účastník opatrovníkeho konania*“ vystúpila v rámci programu 10. mája 2016 **Mgr. Martina Grochová**, asistentka sudcu Najvyššieho súdu ČR a interná doktorandka Katedry ústavného práva a politológie Právnickej fakulty MU v Brne.

S príspevkom na tému: „*Európske trendy v sociálnej práci s rodinou. Význam širokej rodiny pri rozhodovacích procesoch o rodine*“ vystúpila PhDr. Monika Miklošková, PhD. zo Stretnutia rodinného kruhu, Úsmev ako dar.

Dňa 11. mája 2016 prezentovali príspevky lektorky **PhDr. Ľudmila Skalská**, vedúca oddelenia poradensko-psychologických služieb z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a **PhDr. Katarína Hatráková**, psychologička a metodička oddelenia poradensko-psychologických služieb, Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny s témou „*Postavenie a funkcie referátu poradensko-psychologických služieb a očakávania súdov*“.

14. pracovné stretnutie sudcov vybavujúcich agendu P sa uskutočnilo 19. – 20. januára 2017. Cieľovou skupinou seminára boli sudcovia, vyšší súdni úradníci vybavujúci agendu P a zamestnanci úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

Cieľom seminára bolo najmä diskutovať o prvých skúsenostiach s aplikáciou Civilného mimosporového poriadku v poručenských veciach, informovať o výsledkoch pilotného projektu medzirezortného vzdelávania : „*Zvládanie záťažových situácií pri výkone súdneho rozhodnutia*“ uskutočneného v roku 2016.

Pracovného stretnutia sudcov sa zúčastnila aj vtedy ministerstva spravodlivosti SR **doc. JUDr. Lucia Žitňanská PhD.**; **prof. MUDr. Jozef Mikloško**; **JUDr. Peter Rajňák**; **JUDr. Nadežda Šebová**; **Mgr. Štefan Šulek**; **Mgr. Zdenko Michalides**.

Ako lektori vystúpili **JUDr. Daniela Lengyelová PhD.**, riaditeľka kancelárie Komisára pre deti s príspevkom: „*Postavenie a činnosť komisára pre deti v poručenskom konaní*“; **pani Ľubica Gálisová a**

Ing. Edita Flimelová z Fóra pre pomoc starším prednášali na problematiku: *„Násilie páchané na senioroch. Možné legislatívne návrhy na ochrany seniorov (opatrovancov) v súdnom konaní. Správa z prevádzky Senior linky“*.

Prof. MUDr. Jozef Mikloško PhD. a kolektív prednášali na problematiku: *„Kritéria hodnotenia krízových rodín v teréne“*.

Dňa 20. januára 2017 prednášala **Mgr. Jolana Natherová** z Rómskeho komunitného centra Banská Bystrica, ktorá prednášala o *„Špecifikácií sociálnej práce s rómskymi rodinami“* a **doc. ThDr. Mgr. Slávka Karkošková PhD.** k *„Problematike posudzovania domáceho násilia v kontexte rozhodovania súdov v poručenskom konaní“*.

Nasledujúce **15. Pracovné stretnutie sudcov vybavujúcich agendu P** sa uskutočnilo 23. – 24. novembra 2017. Pracovné stretnutie svojimi príhovormi otvorili **doc. JUDr. Lucia Žitňanská PhD., JUDr. Zuzana Stavrovská, Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím; prof. MUDr. Jozef Mikloško PhD.; JUDr. Peter Rajňák; JUDr. Nadežda Šebová; Mgr. Zdenko Michalides.**

Prednášateľmi podujatia boli: **JUDr. Róbert Dobrovodský PhD. LL.M.** s témou: *„Legislatívne práce na Vecnom zámere reformy opatrovníctva dospelých v SR. Predstavenie návrhu znenia Vecného zámeru“*, **Mgr. Martin Mikuš** z analytického centra Ministerstva spravodlivosti SR s témou: *„Analýza štatistických údajov rozhodovacej činnosti súdov“*; **Mgr. Barbora Rittichová** z oddelenia civilného práva legislatívneho odboru, Ministerstva spravodlivosti ČR a **JUDr. Pavel Kotrady** sudca Okresného súdu vo Vsetíne, člen Združenia rodinných a opatrovníckych sudcov ČR k problematike: *„Praktické zkušenosti s uplatňovaním nové právni úpravy svéprávnosti a mírnějších opatření v ČR“*.

Dňa 24. novembra 2017 prednášala **Mgr. Jolana Natherová** z Rómskeho komunitného centra v Banskej Bystrici k *„Špecifikácií sociálnej práce s rómskymi rodinami“* a **MUDr. Janka Nosková MPH.** o *„Fetálnom alkoholovom syndróme (FAS)“*

V dňoch 9. - 10. apríla 2018 sa uskutočnilo v poradí **16. Pracovné stretnutie sudcov vybavujúcich agendu P.**

Prednášateľmi stretnutia boli **Mgr. Ivana Mrázková**, riaditeľka odboru stratégie ochrany detí a rodiny Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR k problematike: *„Zmeny zákona č. 305/ 2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele – novela zákona účinná od 1. apríla 2018 a Návrh vyhlášky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí.“*

Prof. MUDr. Jozef Mikloško PhD. spoločne s **Mgr. Emíliou Bezákovou PhD.** prednášali o *„Pohľade mimovládnych organizácií na zmeny v zákone č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele“*

Problematiku *„Dušených porúch detí a dospelých vo svetle rozhodovacej činnosti poručenských a opatrovníckych súdov“* prezentoval na stretnutí **doc. MUDr. Igor Škodáček Csc.** z Kliniky detskej psychiatrie LK UK a DFNSP Bratislava.

Druhý deň pracovného stretnutia otvorila **JUDr. Zuzana Stavrovská**, Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím na tému: *„Zneužívanie právomoci opatrovníkov a nedostatočná kontrola zo strany súdov.“*

JUDr. Róber Dobrovodský PhD., LL.M.; JUDr. Marica Pirošíková, zástupkyňa SR pre Európskym súdom pre ľudské práva a JUDr. Martin Maliar z Ministerstva spravodlivosti SR spoločne predniesli *„Správu o pokroku v legislatívnych prácach na Vecnom zámere reformy opatrovníctva dospelých a ochrany seniorov v Slovenskej republike.“*

17. pracovné stretnutie sudcov vybavujúcich agendu P a agendu výkonu súdnych rozhodnutí vo veciach maloletých sa konalo dňa 19.- 20. novembra 2018. Cieľovou skupinou podujatia boli sudcovia a vyšší súdni úradníci vybavujúci agendu P a agendu výkonu súdnych rozhodnutí vo veciach maloletých; zamestnanci úradov práce, sociálnych vecí a rodiny; osoby, ktoré sa venujú pilotnému testovaniu tzv. **Cochemskému modelu**.

Cieľom podujatia boli:

- *techniky zisťovania názoru dieťaťa,*
- *prvé skúsenosti s pilotným testovaním tzv. Cochemskeho modelu na vybraných súdoch v SR,*
- *prežívanie dieťaťa v ústavnej starostlivosti (zážitkové aktivity),*
- *postavenie kolízneho opatrovníka, mediátora a advokáta v tzv. Cochemskom modele,*
- *príprava Centier pre deti a rodiny a faktické možnosti realizácie pobytových opatrení súdu a ambulantných výchovných opatrení,*
- *možnosti a limity psychodiagnostiky v kontexte posúdenia domáceho násillia*

Priorita IV. – Vybrané systémové opatrenia pre oblasť súdnej a inej právnej ochrany

ÚLOHA č. IV.1.: Priebežné prijímanie systémových opatrení v oblasti súdnej a inej právnej ochrany.

MS SR v záujme priebežného implementovania a prijímania systémových opatrení v oblasti súdnej a inej právnej ochrany uskutočnilo nasledujúce opatrenia:

V januári 2018 sa stal účinným **zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov** (ďalej len „zákon o obetiach“), ktorým bola vykonaná transpozícia *smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV* (Ú. v. EÚ L 315/57, 14.11.2012) (ďalej len „smernica 2012/29/EÚ“) do právneho poriadku Slovenskej republiky. Zákon o obetiach ďalej vykonal *úplnú transpozíciu smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o náhradách obetiam trestnej činnosti* (Ú. v. EÚ L 261, 6.8.2004) (ďalej len „smernica 2004/80/ES“) do právneho poriadku Slovenskej republiky, a to tak, že v tretej časti preberá zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov právnu úpravu odškodňovania zo zákona č. 215/2006 Z. z. o *odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi* v znení neskorších predpisov a dopĺňa ju o praktické skúsenosti a situácie, ktoré vyplynuli z praxe pri aplikácii uvedeného zákona v súvislosti s odškodňovaním obetí násilných trestných činov.

Zákon o obetiach je osobitným zákonom vo vzťahu k Trestnému poriadku a na účely riadnej transpozície smernice 2012/29/EÚ boli v Trestnom poriadku **rozšírené základné zásady trestného konania, pojmový aparát používaný Trestným poriadkom, nanovo upravené informačné povinnosti** voči poškodenému a svedkovi, posilnená ochrana postavenia poškodeného (obete) v trestnom konaní, a to najmä vo vzťahu k deťom a iným obzvlášť zraniteľným obetiam. V tejto súvislosti uvádzame, že doplnením § 2 Trestného poriadku novým ods. 21 bola v súlade s požiadavkami smernice 2012/29/EÚ do trestného konania zavedená **zásada**, ktorej cieľom je **chrániť a posilniť práva poškodeného** v tom zmysle, že je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdov umožniť poškodenému plné uplatnenie jeho práv počas celého trestného konania.

V súlade s ods. 9 *úvodných ustanovení a článkom 1 smernice 2012/29/EÚ* sa orgánom činným v trestnom konaní a súdu ustanovila **povinnosť viesť trestné konanie ohľaduplne k poškodenému**, t. j. zohľadniť situáciu, potreby, vek, zdravotné postihnutie alebo vyspelosť poškodeného a zároveň plne rešpektovať jeho fyzickú, mentálnu a morálnu integritu. Táto nová zásada pre celé trestné konanie súčasne vyjadruje, že orgány činné v trestnom konaní a súd **sú povinné pri postupe v trestnom konaní rešpektovať a zohľadňovať ustanovenia zákona** o obetiach trestných činov. Ďalšími zmenami a doplneniami Trestného poriadku zákonom o obetiach boli rozšírené možnosti poskytovania najmä právnej pomoci poškodenému, upravené podmienky vykonávania výsluchu s ohľadom na potreby obetí a obmedzenie opakovaných výsluchov v rámci trestného konania alebo obmedzené využitie inštitútu konfrontácie.

Zákon o obetiach naplňa minimálne normy na ochranu obetí tak, že vymedzil v § 2 ods. 1 písm. c) bodoch 1 až 5 zákona o obetiach **okruh obzvlášť zraniteľných obetí** a v bode 6 § 2 ods. 1 písm. c) zákona o obetiach ustanovil, že obzvlášť zraniteľnou obeťou môže byť aj obeť iného trestného činu, ktorá je vystavená vyššiemu riziku opakovanej viktimizácie zistenému na základe individuálneho posúdenia obete. Prakticky tak došlo k tomu, že aj s ohľadom na súčasné možnosti individuálneho posúdenia obetí s odbornou starostlivosťou boli obete, na ktoré osobitne upozorňuje článok 22 v ods. 3, a detské obete v súlade s článkom 22 ods. 4 smernice 2012/29/EÚ uznané za obzvlášť zraniteľné obete, ktoré popri ochrane a podpore poskytovaných všetkým obetiam **majú aj právo poskytnutie špecializovanej odbornej pomoci** podľa § 5 za podmienok podľa § 6 zákona o obetiach, na zabezpečenie prítomnosti psychológa podľa § 134 ods. 4 a § 135 ods. 1 a vykonanie výsluchu prostredníctvom technických zariadení pre záznam zvuku a obrazu podľa § 134 ods. 4 Trestného poriadku.

V súlade s § 32 zákona o obetiach Ministerstvo spravodlivosti SR *vedie a na svojom webovom sídle zverejňuje* **register subjektov poskytujúcich pomoc obetiam** (ďalej len „register“), do ktorého zapisuje akreditované subjekty podľa zákona o obetiach a subjekty podľa osobitného predpisu, ak poskytujú pomoc obetiam.

Zoznam registrovaných subjektov sa nachádza na webovom linku:

<https://www.justice.gov.sk/Stranky/Registre/Zoznamy-vedene-MS-SR/Register-pomoc-obetiam-zoznam.aspx>

Registrované subjekty poskytujú pomoc obetiam trestných činov **podľa osobitných predpisov**, t.j. iba v rozsahu práv a povinností udelenej akreditácie (prevažne na MPSVaR SR). Týmto osobitnými predpismi sú **zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov**, resp. **zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov**

Subjekt poskytujúci pomoc obetiam podľa osobitného predpisu (t.j. registrovaný subjekt) zapíše ministerstvo spravodlivosti do registra na návrh príslušného ministerstva, ktoré vykonáva dozor, dohľad alebo kontrolu nad týmto subjektom.

Akreditácia programu podpory obetí (ďalej len „akreditácia“) je štátne overenie spôsobilosti subjektu poskytujúceho pomoc obetiam poskytovať odbornú pomoc na základe *splnenia podmienok ustanovených zákonom č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých*

zákon. Takto akreditovaný subjekt poskytuje buď **všeobecnú odbornú pomoc** alebo **špecializovanú odbornú pomoc** v závislosti od podanej žiadosti na ministerstvo.

Na ministerstve spravodlivosti **má momentálne udelenú akreditáciu 7 subjektov**, ktoré poskytujú pomoc v zmysle zákona o obetiach **v rámci svojej územnej pôsobnosti, pre ktorú im bolo vydané rozhodnutie na MS SR**.

1. Výzva na prekladanie žiadostí o udelenie dotácie pre akreditované subjekty za rok 2018 bola otvorená do 24. septembra 2018. Alokovaná suma, ktorá bola ministerstvom spravodlivosti vyčlenená v rámci dotačnej výzvy predstavovala sumu 200 000,- EUR.

Najnižšia možná výška jednej žiadosti o poskytnutie dotácie a najnižšia výška poskytnutej dotácie je 5000 eur a najvyššia možná výška jednej žiadosti o poskytnutie dotácie, a maximálna výška poskytnutej dotácie je 50 000 eur.

V rámci dotačnej výzvy požiadalo 5 akreditovaných subjektov o dotáciu v celkovej výške **139 542,- eur**.

Dotáciu možno poskytnúť iba žiadateľovi, ktorému **v čase podania žiadosti o dotáciu bola právoplatným rozhodnutím udelená akreditácia MS SR podľa zákona o obetiach trestných činov**, ktorý spĺňa podmienky podľa zákona a osobitného predpisu:

- a) *má vysporiadané finančné vzťahy s rozpočtami obcí a vyšších územných celkov, 1 § 8a ods. 4 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov*
- b) *nežiada dotáciu na ten istý projekt aj od iného subjektu alebo mu na tento projekt nebola poskytnutá dotácia od iného subjektu. Ak je žiadateľom vyšší územný celok alebo občianske združenie so sídlom na území Slovenskej republiky, nevzťahuje sa na nich povinnosť mať vysporiadané finančné vzťahy s rozpočtami obcí a vyšších územných celkov.*

2. Podľa účelu použitia možno dotáciu poskytnúť na poskytovanie

- *všeobecnej odbornej pomoci, alebo*
- *špecializovanej odbornej pomoci obzvlášť zraniteľnej obeti.*

Uvádza sa, že aj naďalej je **otvorený a prebieha proces udeľovania akreditácie** pre všetky organizácie, ktoré pracujú s obeťami a mali by záujem sa akreditovať na MS SR v zmysle zákona o obetiach. Ministerstvo spravodlivosti pripravuje rovnako pre rok 2019 otvorenie **výzvy na predkladanie žiadostí o udelenie dotácie na rok 2019**, do ktorej sa budú môcť zapojiť všetky právoplatne akreditované subjekty.

V záujme riešenia aplikačných ťažkostí, ktoré sa v praxi vyskytujú vo vzťahu k ustanovovaniu splnomocnenca podľa § 48 ods. 2 Trestného poriadku, boli zo strany ministerstva iniciované a realizované **legislatívne zmeny** *zákonom č. 321/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 550/2003 Z.z. o probačných a mediačných úradníkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.*

Touto legislatívnou zmenou sa odstráni súčasný stav, keď sú akreditované a registrované subjekty v zmysle § 48 ods. 2 Trestného poriadku ustanovované ako zástupcovia z radov subjektov poskytujúcich pomoc obetiam. V zmysle navrhovanej novely sa maloletému poškodenému bude

ustanovovať na výkon jeho práv opatrovník z radov advokátov zapísaných v Slovenskej advokátskej komore. Novela zákona bude účinná od 1. januára 2019.

Ministerstvo spravodlivosti v súvislosti s novoprijatým zákonom o obetiach trestných činov uskutočnilo aj niekoľko školení, intenzívne spolupracuje i s Prezídiom Policajného zboru a spracovalo informačný leták pre obete trestných činov.

CEPEJ

Ministerstvo spravodlivosti realizuje v spolupráci s **Európskou komisiou pre efektívnu spravodlivosť (CEPEJ)** pri Rade Európy projekt, ktorého cieľom je podporiť *úsilie na zlepšenie efektívnosti a kvality slovenského súdneho systému*.

Na základe výstupov projektu boli pod vedením Ministerstva spravodlivosti SR stanovené priority a **začali pracovať pracovné skupiny k témam :**

- *nastavenia vhodných podmienok na súdoch pre rodinnoprávnu agendu,*
- *možnosti využitia inštitútu „lietajúceho sudcu“ v slovenskom právnom systéme,*
- *špecializácie súdov a sudcov,*
- *časových rámcov a analýzy reštančných vecí,*
- *súdnej mapy,*
- *prerozdeľovania (ľudských a finančných) zdrojov,*
- *zlepšeníu IT nástrojov v justícii*

MS SR v sledovanom období pripravilo **novelu zákona č. 150/2017 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony**, ktorá vstúpila do účinnosti od 1. júla 2017.

Novela sa zameriava na riešenie troch základných okruhov a to:

- **výberových konaní na funkciu sudcu,**
- **hodnotenie sudcov,**
- **disciplinárnej zodpovednosti sudcov.**

V oblasti výberových konaní boli zavedené **hromadné výberové konania** pri obsadzovaní voľných miest sudcov **na okresných súdoch**, a to pri rešpektovaní doterajšej úrovne otvorenosti výberových konaní, ich transparentnosti a verejnej kontroly.

V oblasti **hodnotenia sudcov** sa zriadili **hodnotiace komisie**, ktoré vykonávajú hodnotenie sudcov a súčasne sa **zverejňujú hodnotenia sudcov**.

V oblasti **disciplinárnej zodpovednosti** sa vykonávajú zmeny majúce za cieľ zefektívnenie disciplinárneho konania, najmä jednoznačné určenie **orgánu zodpovedného za dohľad nad plynulosťou disciplinárnych konaní**, pričom sa súčasne vykonáva úprava niektorých inštitútov disciplinárnej zodpovednosti a disciplinárnych konaní, u ktorých si to vyžiadala aplikačná prax.

Okrem uvedených otázok novela vyriešila aj niektoré požiadavky aplikačnej praxe týkajúce sa *postavenia a činnosti Súdnej rady Slovenskej republiky, zloženia oddelení vnútornej revízie súdov, nezlučiteľnosti funkcie orgánov riadenia a správy súdov s členstvom v Súdnej rade Slovenskej republiky*, ako aj prispôbenie právnej úpravy tvorby rozvrhu práce notárov s Civilným mimosporovým poriadkom.

Novela ďalej ustanovuje povinnú formu elektronickej komunikácie so súdmi pre určené subjekty (orgány verejnej moci a advokáti); v tejto súvislosti sa zavádza **aj nový súdny poplatok**.

Ďalšou významnou zmenou v oblasti opatrení pre zlepšenie súdnej ochrany bol **zákon č. 307/2016 Z.z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov** (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“).

Zákon o upomínacom konaní bol prijatý z dôvodu potreby urýchlenia konania o veľkom množstve podávaných **návrhov na vydanie platobných rozkazov** zameraných **na uspokojovanie peňažných pohľadávok žalobcov**. Týmto zákonom nebolo zavedené do právneho poriadku Slovenskej republiky výlučné elektronické konanie, v ktorom sa rozhoduje o vydaní platobného rozkazu, ale bola vytvorená **elektronická alternatíva k už existujúcemu režimu platobného rozkazu**, ktorý je upravený v ustanoveniach Civilného sporového poriadku.

Koncepcia uvádzaného zákona vychádza z elektronického systému podávania návrhov **formou štandardizovaných elektronických formulárov**, ktoré sa zverejňujú na webovom sídle MS SR. Formuláre majú štruktúrovanú podobu, ktorá umožňuje ich automatické spracovanie informačným systémom na súde, čo má výrazný vplyv na urýchlenie konania.

Koncentrácia elektronickej agendy platobných rozkazov sa presunula na jeden súd, ktorým je **Okresný súd v Banskej Bystrici**.

Od 1. apríla 2017 bola daná do účinnosti **novela zákona č. 2/2017 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č.233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony** (ďalej len „exekučná novela“)

Exekučná novela priniesla komplexnú právnu úpravu exekučných konaní s cieľom **zefektívniť vymáhanie pohľadávok pre veriteľov** a zároveň poskytnúť primeranú ochranu základným právam dlžníka a na ten účel ustanoviť jednoznačný **spôsob a rozsah určovania výšky trov exekúcie** a zaviesť procesné pravidlá umožňujúce rýchlejšiu a funkčnejšiu vymožiteľnosť právom chránených nárokov.

Exekučnou novelou bol zriadený **jediný exekučný súd** v Slovenskej republike, ktorý má výlučnú **kauzálnu príslušnosť** na vybavovanie exekučnej agendy a to **Okresný súd Banská Bystrica**. Tento súd komunikuje so súdnym exekútorom v *kontexte zákona o e-Governmente* výhradne elektronicky, vrátane elektronického doručovania súdnych rozhodnutí a všetkých písomností súdu.

V porovnaní so súčasným právnym stavom, kedy si súdneho exekútora pre výkon exekúcie vyberá oprávnený, predstavuje zásadnú zmenu zavedenie **náhodného výberu súdneho exekútora pre každé exekučné konanie**. Táto zmena predstavuje významný krok k posilneniu **nezávislosti súdneho exekútora** a pretrhnutiu väzieb medzi oprávneným a súdnym exekútorom, čo zároveň umožňuje zveriť súdnemu exekútorovi v priebehu exekučného konania rozhodovanie o niektorých vybraných otázkach bez potreby ingerencie exekučného súdu.

Náhodný výber exekútorov je založený na **územnom (teritoriálnom) princípe**, ktorý má už v súčasnosti nepopierateľný význam, napríklad v procese ustanovovania exekútorov do funkcie (*výberové konania, menovanie exekútorov*). Náhodný výber sa uskutočňuje **zo zoznamu exekútorov** sídlacích v príslušnom územnom obvode, ktorým bude územný obvod krajského súdu, v ktorom sa nachádza miesto pobytu alebo sídlo povinného, pričom tento náhodný výber sa uskutočňuje súčasne princípom „*ratione causae*“, ktorý má súvis s charakterom samotnej exekučnej veci.

V exekučnom konaní došlo k posilneniu významu **elektronickej komunikácie**. **Návrh na vykonanie exekúcie** je možné podať len elektronickými prostriedkami. V prípade, ak nemá oprávnený, resp. jeho

zástupca aktivovanú elektronickú schránku, môže tak urobiť prostredníctvom ktoréhokoľvek súdneho exekútora. Súdny exekútor a exekučný súd vzájomne komunikujú výlučne elektronicky.

Bol zavedený **Centrálny register exekúcií**, ktorý predstavuje základný transparentný a aktuálnym informačný zdroj o priebehu exekúcie.

Ďalší významný legislatívny akt, ktorý bol pripravený MS SR je zákon č. 377/2016 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o osobnom bankrote**“).

Zákon o osobnom bankrote priniesol **riešenie úpadku fyzických osôb**, ktorý predstavuje v Slovenskej republike významný *ekonomicko - sociálny problém*.

Inštitút **oddĺženia fyzickej osoby** bol vedený **od roku 2006** *zákonom č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov* (ďalej len „ZKR“). Počet osôb, ktoré podali návrh na oddĺženie za celé obdobie účinnosti právnej úpravy nedosiahol pôvodne očakávané úrovne, ktoré by boli porovnateľné s okolitými krajinami. Príčin tohto stavu je niekoľko a najvýznamnejšia z nich je zrejme zvolenie hybridného oddĺženia s kombináciou prvkov likvidácie majetkovej podstaty dlžníka a splátkového kalendára.

Zahraničné právne úpravy spravidla predpokladajú riešenie úpadku fyzických osôb v dvoch režimoch

- a) **likvidácia majetkovej podstaty dlžníka a rýchle oddĺženie** (označovaný ako „Fresh Start“, t.j. **FS**),
- b) **reštrukturalizácia záväzkov dlžníka podľa splátkového kalendára** (označovaný ako „No Fresh Start“, t.j. **NFS**).

Nová právna úprava zákona o osobnom bankrote priniesla **obe z možnosti**:

- **Koncepcia FS** predstavuje typovú alternatívu pre dlžníkov, ktorí majú málo majetku a aj nízke príjmy, pritom *hodnota ich záväzkov spravidla významne presahuje hodnotu ich majetku*.
- Naproti tomu, **koncepcia NFS** predstavuje alternatívu najmä pre dlžníkov, ktorí *majú ešte dostatok majetku*, určité príjmy, ale tento majetok je spravidla zaťažený zabezpečovacími právami tretích osôb, pričom *svoje záväzky nie sú schopní plniť včas alebo riadne*. Riešenie oddĺženia splátkovým kalendárom je alternatívou pre dlžníkov, ktorí svoj úpadok zachytili ešte včas.

Pri oboch spôsoboch riešenia úpadku boli zavedené **opatrenia proti zneužívaniu oddĺženia**. V prípade oddĺženia NFS pôjde o **test zneužitia spočívajúci v poskytnutí minimálnej miery uspokojenia veriteľov** v percentuálnom vyjadrení podľa výšky ich pohľadávok (určenie kvóty) a taktiež nemožnosť uchádzať sa o oddĺženie NFS, ak miera uspokojenia veriteľov nebude značne vyššia ako by veritelia dosiahli v konkurze.

Oddĺženie bude dlžníkovi poskytnuté v podstate ihneď (reálne niekoľko týždňov, maximálne mesiacov) pri oboch navrhovaných spôsoboch riešenia oddĺženia.

Novela osobného bankrotu obsahuje **opatrenia** na to, aby aj nemajetní dlžníci vedeli vstúpiť do procesu oddĺženia. Zostane síce zachovaná povinnosť zloženia preddavku, avšak tento **preddavok** bude niektorým dlžníkom poskytnutý **vo forme pôžičky**.

V koncepte FS je podstatou oddĺženia „**dobrovoľné odovzdanie**“ **celého majetku dlžníka** v prospech veriteľov za cenu nemožnosti postihovania budúcich príjmov dlžníka.

Pri koncepte NFS sa zase jednoznačne stanovuje, že **súd určuje dlžníkovi len kvótu**, ktorá je relevantná pre uspokojenie pohľadávok veriteľov a táto kvóta je počas obdobia, počas ktorého má dlžník plniť splátkový kalendár relatívne stabilná.

Novela upravuje možnosť pre niektoré osoby možnosť prioritne „vykúpiť“ majetok podliehajúci konkurzu za cenu určenú na základe **znaleckého posudku** alebo **za cenu dosiahnutú pri speňažení**.

Oddĺženiu (*účinku nevymáhateľnosti*) podliehajú **v zásade všetky pohľadávky veriteľov**, ktoré si prihlásili do konania, alebo ktoré si do konania prihlásiť mohli s výnimkami vyváženými pomerovaním s inými záujmami (napr. výnimka pre pohľadávku dieťaťa na výživné)

Počas prvých 7 mesiacov roka 2018 zaznamenalo Centrum právnej pomoci **viac ako 62 tisíc kontaktov vo veci osobného bankrotu**. **Žiadosť o bankrot podalo 9 218 občanov** a Centrum právnej pomoci podalo návrh **na súd v takmer 8 151 prípadoch**.

Z hľadiska právnej ochrany je jednoznačne relevantná aj právna úprava : **zákon č. 316/2016 Z.z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v Európskej únii a o zmene a doplnení niektorých zákonov**.

Zákonom sa okrem iného implementovali zmeny právnej úpravy trestných činov extrémizmu, ktoré vzišli z intenzívnej spolupráce s *Výborom pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie pri Rade vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť*.

Legislatívne zmeny spočívajú aj **v zjednodušení a precizovaní dikcie jednotlivých ustanovení prvého dielu Dvanástej hlavy Osobitnej časti Trestného zákona**, t.j. modifikácii príslušných skutkových podstát trestných činov extrémizmu **od § 421 až po § 425** s cieľom odstrániť neželané prekryvanie sa niektorých skutkových podstát trestných činov .

Súčasne sa **aplikujú vecné úpravy vo Všeobecnej časti Trestného zákona** týkajúce sa ustanovení o:

- **zániku trestnosti a trestu**,
- definičnom pojme **extrémistického materiálu**,
- osobitnom kvalifikačnom pojme (**osobitný motív**)
- **zákonnej ochrane osoby zdravotníckeho pracovníka** pri výkone zdravotníckeho povolania tým, že získava štatút **chránenej osoby**.

Ustupuje sa od dikcie, podľa ktorej je možné definovať materiál ako extrémistický iba vtedy, ak orgány činné v trestnom konaní dokážu jeho spojitosť s podnecovaním k nenávisti, násiliu a ďalším nežiadúcim javom.

Precizuje sa tiež **definícia rasovo motivovaného trestného činu**. Na to, aby bolo možné trestný čin klasifikovať ako rasovo motivovaný už nebude nevyhnutná len skutočná, ale aj **domnelá príslušnosť jednotlivca alebo osôb k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, a pod.**

Posilnené boli i **procesné práva podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní a v konaní o európskom zatýkacom rozkaze**. Posilnenie procesných práv týchto osôb sa dosahuje zabezpečením :

- práva na *prístup k obhajcovi bez zbytočného odkladu*,
- práva *informovať* tretie osoby alebo konzulárne úrady o *pozbavení osobnej slobody* a
- práva komunikovať s tretími osobami alebo konzulárnymi úradmi *počas pozbavenia osobnej slobody*.

V **konaní o európskom zatýkacom rozkaze** sa stanovuje povinnosť členským štátom zabezpečiť vyžadanej osobe právo na *prístup k obhajcovi nielen vo vykonávajúcom členskom štáte, ale aj v štáte, ktorý vydal európsky zatýkací rozkaz*, t. j. štát pôvodu.

Prišlo aj k zmene zákonnej úpravy týkajúcej sa vymedzenia okruhu okresných súdov v sídle krajského súdu na účely trestného konania o trestných činoch uvedených v § 16 ods. 1 Trestného poriadku a okruhu trestných činov patriacich **do pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu**, ktorého pôsobnosť **sa rozširuje o trestné činy extrémizmu**.

O týchto trestných činoch v trestných prípadoch rozhodovalo 54 okresných súdov. Momentálne sa na tieto trestné činy špecializuje jeden súd a tým je Špecializovaný trestný súd, čím je daná aj pôsobnosť Úradu špeciálnej prokuratúry. Podávať **obžalobu** v takýchto prípadoch tak bude po novom **Úrad špeciálnej prokuratúry**, stíhať bude Špecializovaný trestný súd.

Novelou sa doplnil **taxatívny výpočet trestných činov právnických osôb** a upravili sa aj príslušné názvy trestných činov extrémizmu.

Priorita V. – Systémové opatrenia pre predchádzanie a odstraňovanie prekážok dosahovania skutočnej rovnoprávnosti a dôstojného života pre všetky skupiny obyvateľstva

ÚLOHA č. V.1.: **Posilnenie implementácie existujúcich programových dokumentov pre zraniteľné a marginalizované skupiny a jednotlivcov a tvorba nových programových dokumentov**

MPSVaR SR v sledovanom období v rámci plnenia úlohy B.6. z Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv plnilo Prioritu V., Úlohu č. V.1: týkajúcu sa posilňovania implementácie existujúcich programových dokumentov pre zraniteľné a marginalizované skupiny a jednotlivcov a tvorbu nových programových dokumentov nasledovne:

V novom programovom období 2014 - 2020 sa realizuje **Národný projekt Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni** (ďalej len „NP PSS“), ktorý je podporený v rámci OP ĽZ – Prioritná os 4 Sociálne začlenenie, **implementovaný na obdobie 4 rokov** (10/2015 - 09/2019 - 48 mesiacov), pre všetky kraje SR, vrátane Bratislavského samosprávneho kraja (ďalej len „BSK“) s celkovou výškou nenávratného finančného príspevku 20 915 000 Eur. Prostredníctvom NP PSS sa zabezpečilo nadviazanie na predchádzajúci **Národný projekt Komunitné centrá**, čo v praxi umožňuje aplikovať overené postupy a opatrenia z ukončeného pilotného Národného projektu Komunitné centrá s uplatnením inovatívnych postupov.

Hlavným cieľom NP PSS je *podpora rozvoja poskytovateľov vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni*, ktorým budú poskytovať dostupné, štandardizované odborné činnosti, obslužné činnosti, ďalšie činnosti a aktivity realizované v oblasti podpory sociálnej inklúzie osôb v nepriaznivej sociálnej situácii, ohrozených sociálnym vylúčením alebo s obmedzenou schopnosťou sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy.

Špecifickým cieľom je zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti na trhu práce. Realizáciou tohto projektu sa súčasne rozšírila podpora výkonu zaregistrovaných poskytovateľov sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni (komunitné centrum o podporu nízkoprahových denných centier a nízkoprahových sociálnych služieb pre deti a rodinu. Uvedeným sa zväčšila cieľová skupina, čo znamená že v národnom projekte **sú poskytované sociálne služby nie len z dôvodu zotrávania v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby**, ale aj pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činnosti, z dôvodu, že fyzická osoba nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb a z dôvodu, straty bývania alebo ohrozenia stratou bývania.

Národný projekt Terénna sociálna práca v obciach I (ďalej len „NP TP I.“) je podporený v rámci OP LZ – Prioritná os 4 Sociálne začlenenie, implementovaný v období 4 rokov (10/2015 - 09/2019 - 48 mesiacov), vo všetkých krajoch SR, vrátane BSK s celkovou výškou nenávratného finančného príspevku 29 340 353,16 Eur. NP TP I. je pokračovaním úspešného **Národného projektu Terénna sociálna práca v obciach realizovaného v rokoch 2012 - 2015** a zameraný je hlavne na pomoc osobám, ktoré žijú v riziku chudoby, sú ohrozené sociálnym vylúčením alebo sú sociálne vylúčené. Cieľom tohto projektu je zvýšiť aktivitu osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením za účelom ich lepšieho uplatnenia na trhu práce a zlepšiť prístup ku kvalitným službám na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb. V marci 2017 bolo zverejnené oznámenie o možnosti zapojenia sa do národného projektu pre organizácie, ktoré sa systematicky venujú sociálnej práci s ľuďmi bez domova vo vybraných mestách SR.

Národnými prioritami **rozvoja sociálnych služieb** na roky 2015 - 2020 sú:

- *zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami komunity,*
- *podporiť prechod prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť,*
- *podporiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby zotrvalé v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,*
- *zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.*

MPSVaR SR implementuje prostredníctvom Implementačnej agentúry MPSVaR SR v súčasnom programovom období národné projekty. Projekt **Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – Podpora transformačných tímov** (NP DI - Fáza 1) je pokračovaním pilotného národného projektu Deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb, ktorý bol úspešne ukončený 31.12.2015. V rámci projektu bolo vyškolených 409 účastníkov (najmä zamestnancov zariadení sociálnych služieb a prijímateľov sociálnych služieb, zamestnancov štátnej správy a územnej samosprávy), čím je príslušný ukazovateľ projektu naplnený na viac ako 102% a zapojené zariadenia sú pripravené na proces transformácie.

Národné projekty Podpora opatrovateľskej služby sú zamerané na poskytovanie terénnej opatrovateľskej služby ako efektívny nástroj podpory na **zabezpečenie zotrvania občanov v prirodzenom domácom prostredí** v súlade s princípmi uplatňovanými v medzinárodných ľudsko-právnych dokumentoch, ale aj s princípmi EÚ o rozvoji sociálnych služieb orientovaných na občana a

strategickými dokumentmi ministerstva. Prvý národný projekt s bol realizovaný od roku 2014 do 2015. Ďalší sa začal realizovať v januári 2016 (trvanie 33 mesiacov) na celom území SR.

Základným zámerom **deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v SR** je vytvorenie a zabezpečenie podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov, odkázaných na pomoc inej osoby v prirodzenom sociálnom prostredí komunity, prostredníctvom komplexu kvalitných alternatívnych sociálnych služieb a opatrení sociálno- právnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“).

MPSVaR SR schválilo v roku 2016 aktualizáciu **Koncepcie zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí v zariadeniach SPODaSK na roky 2016 – 2020/Plán transformácie a deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti**. Koncepcia je konkrétnym plánovacím dokumentom na naplnenie *Stratégie deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v SR*, v časti náhradnej starostlivosti.

Deinštitucionalizácia systému náhradnej starostlivosti sa v rámci OP LZ podporila aj prostredníctvom dopytovo orientovaných výziev:

Implementačná agentúra MPSVaR SR v januári 2017 vyhlásila aj **dve dopytovo orientované výzvy na podporu deinštitucionalizácie systému náhradnej starostlivosti** - *Podpora výkonu opatrení SPODaSK v náhradnom rodinnom prostredí (vyčlenených 8 mil. eur)* a *Podpora výkonu opatrení SPODaSK v prirodzenom rodinnom prostredí (vyčlenených 14,5 mil. eur)*.

V oblasti SPODaSK sa veľká pozornosť venovala legislatívnym zmenám, vrátane **novely zákona o rodine a zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately (ďalej len „zákon o SPODaSK“)**.

Cieľom noviel zákonov bolo najmä zakotvenie zásady záujmu dieťaťa; zvýšenie efektu výchovných opatrení v prípade, keď je možné resp. vhodné sanovať rodinu; špecifikovanie pravidiel nariadenia ústavnej starostlivosti, ktoré má byť len výnimočným opatrením súdu, ak sa o dieťa nemôžu starať jeho rodičia a dieťa nie je možné zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti resp. do pestúnskej starostlivosti; úprava podmienok zisťovania názoru dieťaťa (právo dieťaťa) vyjadriť svoj názor v súlade s Dohovorom OSN o právach dieťaťa; zlepšenie ochrany detí, ktoré sú zverené do náhradnej osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti, ako aj riešenie aktuálnych aplikačných problémov. Ďalšie zmeny súviseli s podporou procesu deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti, zvýšením dostupnosti rôznych foriem odbornej pomoci a podporou plnenia funkcií rodiny.

V decembri 2015 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ÚPSVaR“) ako žiadateľ začalo s realizáciou aktivít **Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti** (ďalej len „NP_DEI_NS“) v rámci operačného programu – Ľudské zdroje. Začiatok realizácie aktivity bol 12/2015 a koniec realizácie aktivity je stanovený na 12/2018. Celková dĺžka realizácie aktivít je 37 mesiacov. Hlavné aktivity projektu sú : Podpora práce s rodinou (podpora rozvoja vybraných opatrení SPODaSK za účelom predchádzania vyňatia dieťaťa z rodiny a sanácia rodiny), Podpora náhradnej rodinnej starostlivosti, Externá evaluácia. Vďaka národnému projektu nadobudla nový rozmer práve implementácia pracovných pozícií rodinného asistenta, sociálnych pracovníkov a psychológov na realizáciu výchovných opatrení a pre sociálnych pracovníkov a psychológov pre náhradnú rodinnú starostlivosť v podobe odborných tímov. Vytvoril sa väčší priestor pre efektívnu pomoc s využitím širokého spektra odborných metód rodinám, v ktorých je identifikované ohrozenie, priestor pre cielenú, intenzívnu podporu tým, ktorým doteraz z kapacitných dôvodov nebolo možné poskytnúť

pomoc a podporu v dostatočnej miere a kvalite. Za účelom zabezpečenia odbornej podpory rodinných asistentov a členov odborných tímov bolo prijatých 18 odborníkov pôsobiach v rámci národného projektu.

Slovenská republika sa prihlásila k spoločnému úsiliu a k spoločnému cieľu chce prispieť dosiahnutím národného cieľa, a síce, že **do roku 2020 zníži počet osôb ohrozených rizikom chudoby a sociálneho vylúčenia o 170 000**. Národná rámcová stratégia podpory sociálneho začleňovania a boja proti chudobe sa obsahovo opiera **o dva piliere**. Prvý pilier predstavuje **stratégia Európa 2020**, druhým pilierom sú **národné koncepčné a strategické materiály Slovenskej republiky** dotýkajúce sa sociálneho začleňovania. Stratégia sa hlási k trom sociálno-politickým paradigmám, ktoré v súčasnosti predstavujú východiská progresívneho prístupu k sociálnemu začleňovaniu a boju proti chudobe, založeného na rešpektovaní ľudských práv, zdôraznení produktívnej funkcie sociálnej politiky a jej aktivizujúceho potenciálu. Tieto tri perspektívy budú rámcovať aktivity v oblasti boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu v ďalšom období.

Implementačnou agentúrou MPSVaR bola v októbri 2017 v záujme podpory sociálnych inovácií aj v oblasti sociálnej ochrany vyhlásená výzva na predkladanie dopytovo-orientovaných projektov (PO 4, špecifický cieľ 4.1.1), s názvom **Zefektívnenie súčasných a zavedenie nových nástrojov za účelom zvýšenia aktivity ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením**. Výzva bola vyhlásená od októbra 2017 do apríla 2018. Zo zdrojov Európskej únie bolo vyčlenených 15 mil. eur.

S účinnosťou od 1. januára 2016 sa zaviedla do *zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov* nová **dôchodková dávka vyrovnávací príplatok**, ktorej cieľom je kompenzovať negatívne dôsledky rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (ČSFR) na dôchodky niektorých poistencov.

Od 1. januára 2017 bola zrušená hranica 12 rokov na účely platenia poistného štátom. Podľa *zákona č. 355/2016 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony* sa s účinnosťou od 1. januára 2017 osobám, ktoré podali prihlášku na dôchodkové poistenie z dôvodu poskytovania peňažného príspevku na opatrovanie a osobnej asistencie poskytovanej v rozsahu 140 a viac hodín mesačne, hodnotí takéto obdobie na účely dôchodkového poistenia bez časového obmedzenia (predtým najviac v rozsahu 12 rokov kumulovane). Uvedeným opatrením sa umožnilo napr. opatrovaním blízkej osoby v rozsahu najmenej 30 rokov získať **nárok na minimálny dôchodok**. Štát prevzal na seba povinnosť platiť za tieto osoby poistné na dôchodkové poistenie počas celého obdobia potreby opatrovania ťažko zdravotne postihnutých a zároveň pozitívne ovplyvnil budúce dôchodkové nároky uvedenej skupiny osôb.

MK SR v rámci plnenia úlohy č. 15 z *Rozpracovaného Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 – 2020* na podmienky MK SR v roku 2017 realizovalo „**Prieskum o stave fyzickej a informačnej debarierizácie organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR.**“⁹ Prieskum bol realizovaný prostredníctvom elektronického dotazníka, ktorý bol sprístupnený na webovom sídle MK SR v auguste 2017. Cieľom prieskumu a nadväzujúceho informatívneho materiálu vychádzajúceho z výsledkov prieskumu bolo okrem zmapovania existujúceho stavu, poskytnúť aj širšiu informačnú a kontextovú

⁹ http://www.culture.gov.sk/extdoc/7335/info_debar_all

bázu pre hľadanie a implementáciu dostupných a funkčných riešení **sprístupňovania kultúry pre osoby so zdravotným postihnutím do praxe**. Na základe uvedeného informatívneho materiálu budú realizované vzdelávacie aktivity a formulované odporúčania, ktorých realizácia napomôže k zlepšeniu dostupnosti kultúry organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR pre osoby so zdravotným postihnutím.

V záujme efektívneho predchádzania chudoby a sociálneho vylúčenia zrealizovalo MK SR v spolupráci s MPSVaR a ÚPSVaE SR národný projekt **„Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva“**. Realizácia projektu bola zabezpečená vďaka finančnej podpore z prostriedkov štátneho rozpočtu, z dotačného systému MK SR (program *Obnovme si svoj dom*) a v rámci Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Na realizáciu projektu bolo v roku 2016 a 2017 vyčlenených spolu 4 mil. € z Európskeho sociálneho fondu. Do projektu Obnovme si svoj dom v podprograme 1.4 sa v roku 2016 zapojilo 725 nezamestnaných v 40 lokalitách (na podprogram bolo vyčlenených 829 900 € z dotačného systému MK SR). V roku 2017 sa do projektu zapojilo 516 nových nezamestnaných v 39 lokalitách (na podprogram bolo vyčlenených 778 000 € z dotačného systému MK SR).

Ďalší z projektov, ktorý sa MK SR podarilo uskutočniť v sledovanom období je dotačný program **„Kultúrne poukazy“**, bol zrealizovaný pre všetky zraniteľné skupiny v záujme zvyšovania dostupnosti kultúry. Cieľom programu bolo najmä podporiť prístup detí, mládeže a ich pedagógov ku kultúrnym hodnotám a vytvorenie podmienok pre aktívnu účasť kultúrnych inštitúcií vo výchove a vzdelávaní školskej mládeže. V rámci dotačného programu bolo prerozdelených 2 379 551 € v roku 2016 a 2 297 997 € v roku 2017.

MK SR okrem vyššie uvedených projektov pokračuje v implementácii projektov, programov a úloh z predchádzajúceho obdobia, napr. pokračovalo v implementácii **príkazu ministra kultúry č. 2/2013** – opatrenia na zvyšovanie dostupnosti kultúry pre znevýhodnené skupiny prostredníctvom **bezplatného vstupu do kultúrnych inštitúcií každú prvú nedeľu v mesiaci**. Zároveň bola v rokoch 2016 a 2017 po celý rok bezplatne pre všetky cieľové skupiny prístupná **Slovenská národná galéria**.

ÚLOHA č.V.2.: Posilnenie účinnej prevencie a eliminácie všetkých foriem násilia, osobitne násilia páchaného na ženách a deťoch

MPSVaR SR informovalo, že v súvislosti s Dohovorom Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním (ďalej len „Lanzarotský dohovor“) v oblasti preventívnych a ochranných opatrení zariadenia SPODaSK zabezpečujú individuálne **alebo** skupinové preventívne aktivity pre deti, a to vždy s ohľadom na ich vek, psychickú a rozumovú vyspelosť. Aktivity zabezpečujú interní zamestnanci zariadení (psychológ, špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, vychovávateľ alebo sociálny pracovník) alebo aj externí špecialisti. Informácie sa deťom poskytujú v jazyku, ktorý im je zrozumiteľný prostredníctvom besied, hrových aktivít, rozhovorov a workshopov. Aktivity sú plánované **v rámci preventívnych programov zariadení, cielené pre konkrétnu skupinu detí**. Odborní zamestnanci zariadení SPODaSK získavajú poznatky, ako aj zručnosti v tejto problematike v rámci rôznych vzdelávacích aktivít.

Zvyšovanie povedomia v zariadeniach sa zabezpečuje aj úzkou spoluprácou s odborníkmi **na prevenciu z Ministerstva vnútra SR (konkrétne Okresných policajných zborov). Projekt Adam a Eva 21. storočia bol úspešným národným projektom realizovaným v oblasti prevencie kriminality na tému prevencia kybernetickej kriminality a postupne sa realizuje aj v zariadeniach SPODaSK.**¹⁰ Ministerstvo vnútra SR, Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality realizovalo v roku 2017 vzdelávací projekt: **Identifikácia obchodovania s ľuďmi 2017**. Projekt obsahoval aj informácie týkajúce sa ochrany detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním. Vzdelávania sa zúčastnili zamestnanci Ústredia PSVaR a aj zamestnanci zariadení SPODaSK.

Podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov je pri vykonávaní opatrení **zakázané používať všetky formy telesných trestov na dieťati a iné hrubé alebo ponižujúce formy** zaobchádzania a formy trestania dieťaťa, ktoré mu spôsobujú alebo môžu spôsobiť fyzickú ujmu alebo psychickú ujmu. Táto úprava platí v SR približne 10 rokov, avšak vzhľadom na pretrvávajúce pochybnosti a *interpretačné nejasnosti*, osobitne s primeranosťou a vhodnosťou voľby výchovných prostriedkov a postupov pri vykonávaní opatrení v zariadeniach, ktoré vykonávajú opatrenia pobytovou formou bolo potrebné spresniť (**novela zákona č. 305/2005 Z. z., účinná od apríla 2018**) predmetné ustanovenie tak, aby bolo jednoznačne zrejmé, že je pri vykonávaní opatrení SPOD a SK je *„zakázané používať ako výchovný prostriedok zákaz kontaktu s rodičmi a ďalšími blízkymi osobami, sociálne vylúčenie, vyžadovanie neprimeraných fyzických výkonov, zásahov do vonkajšieho vzhľadu a nosenia znevažujúceho oblečenia, neodôvodnené zasahovanie do stravovania a iné výchovné prostriedky a postupy práce, ktoré dieťaťu môžu spôsobiť poníženie a môžu neprimerane zasiahnuť do jeho ľudskej dôstojnosti. Voči dieťaťu je zakázané použiť výchovný prostriedok len preto, že je súčasťou rovnakej skupiny detí ako dieťa, pri výchove ktorého má byť použitý výchovný prostriedok. Dieťa nesmie byť zodpovedné za rozhodovanie alebo určovanie výchovných prostriedkov pre iné dieťa.“*. Novela okrem precizovania predmetného ustanovenia zároveň upravila **podmienky vymenovania a odvolania riaditeľa zariadenia SPOD a SK**, ktorého zriaďovateľom je Ústredie PSVaR, pričom jedným z dôvodov na odvolanie riaditeľa zariadenia je práve neutvorenie podmienok na uplatňovanie tohto ustanovenia zákona (§7 ods. 3). Medzi výrazné preventívne a ochranné opatrenia možno zaradiť aj ďalší novelou zavedený inštitút psychickej spôsobilosti zamestnanca zariadenia (pobytová forma), a to, že každý zamestnanec zariadenia, ktorý prichádza do osobného kontaktu s deťmi musí spĺňať predpoklad psychickej spôsobilosti (zákon podrobne upravuje podmienky preukazovania, vyhláška upravuje podrobnosti vrátane kontraindikácií psychologickéj spôsobilosti).

Medzi ďalšie významné opatrenia zavedené zákonom patrí povinnosť všetkých zariadení SPOD a SK mať **písomne spracovaný program** zariadenia v ustanovenom rozsahu. Boli nanovo upravené podmienky výkonu opatrení v zariadeniach SPOD a SK, ktoré budú od **1. januára 2019** pôsobiť v podobe nového druhu zariadenia – **Centrá pre deti a rodinu** (ďalej len „centrum“). Okrem súdnych rozhodnutí budú centrá vykonávať aj ambulantné a terénne opatrenia a dobrovoľné pobyty (na základe dohody a po odporúčaní orgánu SPODaSK). Každé takéto centrum je povinné mať (podľa účelu, ktorý plní) vypracovaný **program centra**, resp. **špecializovaný program** (ak je účelom centra vykonávanie opatrení na dobrovoľnej báze alebo na základe súdneho rozhodnutia pre deti, ktoré sú

¹⁰ deti sa napr. učia používať *bezplatnú linku pomoci 11611*, alebo písať email na: *potrebujem@pomoc.sk*, či využiť *live chat* zameraný na psychologickú pomoc pri online ohrozeniach *www.pomoc.sk*.

obeťou trestného činu *obchodovania s ľuďmi, detí týraných a sexuálne zneužívaných alebo detí, u ktorých je potrebné overiť - potvrdiť alebo vyvrátiť mieru ohrozenia týraním, sexuálnym zneužívaním alebo inými činmi, ktoré ich ohrozujú*) alebo **resocializačný program na podporu sociálneho začlenenia detí a plnoletých fyzických osôb závislých od alkoholu, drog a patologického hráčstva** tak na dobrovoľnej báze, ako aj na základe súdneho rozhodnutia.

Súčasťou takeého programu je napr. jednoznačne určená cieľová skupina klientov, a uvedenie kontraindikácií pre prijatie klienta do centra (samozrejme s výnimkou pobytových opatrení súdu), opis personálnych a priestorových podmienok zariadenia, a to až do podrobností opisu podmienok na osobnú hygienu klientov, či podmienok na zachovanie ich súkromia. Program musí podrobne opísať, ako sú deti, ich rodičia oboznamovaní s podmienkami života v centre, ako je zabezpečovaný kontakt klientov napr. s rodinou. Osobitne musia byť v programe opísané práva a povinnosti klientov, v programe musia byť taxatívne uvedené výchovné prostriedky, ktoré možno uložiť za nedodržanie povinností vrátane času ich trvania a možnosti ich prehodnocovania v prípade, ak dieťa alebo plnoletý s výchovným prostriedkom nesúhlasí.

Novela zákona zároveň upravuje aj priestorové podmienky výkonu opatrení napr. v prípade špecializovaného programu pre deti - ak by centrum plnilo viac účelov, musí byť špecializovaný program vykonávaný v inom objekte. Rovnaká povinnosť je aj v prípade resocializačného programu, kde sú navyše zákonom upravené aj prísne požiadavky na priestory pre spanie detí. V súvislosti s resocializačným programom je potrebné uviesť, že boli nanovo upravené podmienky vykonávania tohto programu pobytovou formou. V novej úprave boli plne zohľadnené názory účastníkov pracovných stretnutí, ktoré boli organizované v roku 2017 osobitne k téme resocializácie ako reakcia na informácie z praktického výkonu opatrení v resocializačných strediskách. Výstupom týchto pracovných stretnutí sú napr. nové podmienky prijatia dieťaťa do zariadenia s takýmto programom (nezávisle na tom, či má byť dieťa prijaté na základe rozhodnutia súdu alebo na základe dohody je podmienkou na prijatie absolvovanie najmenej štvortýždňovej ústavnej liečby -zdravotná starostlivosť v špecializačnom odbore detská psychiatria a odporúčanie detského psychiatra), vypustenie možnosti pre zariadenie, v ktorom je dieťa umiestnené na základe rozhodnutia súdu o ústavnej starostlivosti, dohodnúť s resocializačným strediskom (centrom) vykonávanie resocializačného programu (resocializáciu je možné zabezpečiť len na základe súdneho rozhodnutia) atď.

Novela zákona priniesla rad ďalších opatrení na podporu prevencie a eliminácie všetkých foriem násilia na deťoch, navyše sa novelou rozšírila pôsobnosť ústredia PSVaR aj o možnosť realizácie projektov na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na deťoch na celoslovenskej úrovni.

Vláda SR v októbri 2017 schválila aktualizáciu **Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím** (ďalej len „Stratégia na ochranu detí“), ktorá si za svoje ciele kladie plnenie nových úloh v rámci svojich dlhodobých strategických cieľov vymedzených *uznesením vlády č. 24 z 15. januára 2014*, ktorými sú:

- *vytvorenie národného koordinačného rámca pre riešenie problematiky násilia páchaného na deťoch,*
- *zabezpečenie systematického monitorovania a hodnotenia systémov ochrany detí pred násilím,*
- *predchádzanie inštitucionálnemu a systémovému porušovaniu práv dieťaťa,*
- *zabezpečenie profesionality a kvality výkonu politik,*
- *zvyšovanie informovanosti o problematike násilia páchaného na deťoch*

Príprava aktualizácie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím prebiehala od januára 2017 v spolupráci s určenými zástupcami zodpovedných rezortov, Generálnej prokuratúry SR a za aktívnej účasti zástupcov mimovládnych organizácií. V rámci ďalšej implementácie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím je kľúčové ďalej rozvíjať systém koordinácie ochrany detí pred násilím **na národnej a miestnej úrovni** s dôrazom na posilňovanie prevencie, kontinuálne podporovať systémové vzdelávanie zamestnancov dotknutých subjektov, ako aj informovanosť o problematike násillia na deťoch s dôrazom na propagáciu nástrojov pomoci a budovať kapacity v oblasti podporných služieb pre detské obeť násillia. Dôležitými výzvami v rámci plnenia aktualizovanej stratégie je i plánované zriadenie a prevádzkovanie **národnej linky na pomoc detským obetiam násillia** a príprava koncepcie ochrany a podpory detí **v online prostredí** reflektujúca aktuálne trendy v Európe.

V októbri 2017 bol schválený **Národný projekt na podporu ochrany detí pred násilím** zameraný na zefektívnenie systému ochrany detí pred násilím prostredníctvom nastavenia *systémovej koordinácie* subjektov participujúcich na úlohách súvisiacich s problematikou ochrany detí pred násilím (orgány SPODaSK, Policajný zbor SR, prokuratúra, súdy, školy a školské zariadenia, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, akreditované subjekty podľa zákona č. 305/2005 Z. z., obce, vyššie územné celky a ďalšie) s dôrazom na efektívne riešenie problematiky ochrany detí pred násilím (v oblasti prevencie, identifikácie a intervencie).

V rámci Národného projektu boli vytvorené pozície **miestnych koordinátorov ochrany detí pred násilím**, ktorých úlohou je v územných obvodoch ÚPSVaR podporovať a rozvíjať komunikáciu a spoluprácu medzi vyššie uvedenými subjektmi, do ktorých pôsobnosti priamo alebo nepriamo spadá problematika ochrany detí pred násilím, organizovať a facilitovať pracovné stretnutia týchto subjektov za účelom prehlbovania ich spolupráce v rámci problematiky ochrany detí pred násilím, identifikácia potrieb relevantných subjektov v oblasti ochrany detí pred násilím na regionálnej, prípadne krajskej úrovni, prostredníctvom realizácie osobných iniciačných a všeobecných stretnutí s dotknutými subjektmi, definovanie spoločných postupov všetkých subjektov involvovaných v ochrane detí pred násilím, identifikácia prekážok v spolupráci a ich odbúravanie v prospech spoločného riešenia situácie, zjednodušenie a zrýchlenie komunikácie, zabránenie duplicite úkonov a eliminácia prieťahov v konaní, spolupracovať a poskytovať súčinnosť daným subjektom, zabezpečovať analyzovať situáciu v oblasti výskytu násillia na deťoch, a to s dôrazom na fungovanie identifikácie a intervencie, podporovať preventívne osvetové a vzdelávacie aktivity subjektov, realizovať multidisciplinárne aktivity a školenia, ako aj podporovať realizáciu ďalších opatrení v súvislosti s plnením Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím na celonárodnej úrovni a plniť ďalšie súvisiace úlohy.

Ministerstvo vnútra SR (ďalej len „MV SR“) v kontexte preventívnych opatrení v oblasti obchodovania s ľuďmi prevádzkuje od roku 2008 **Národnú linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi** s podporou spoločnosti Slovak Telekom na čísle **0800 800 818**. Linka je bezplatná a prevádzkovaná v pracovných dňoch v čase od 9.00 do 17.00 h. Hlavnou úlohou Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi je poskytovanie pomoci a informácií pri prvom kontakte s osobami, ktoré sa mohli dostať do rizikovej situácie v súvislosti s obchodovaním s ľuďmi. Národná linka poskytuje možnosť kontaktu na organizácie na pomoc obetiam obchodovania s ľuďmi. Služby linky sú zamerané na prevenciu a elimináciu rizík spojených s rôznymi formami obchodovania s ľuďmi, pričom zároveň upozorňuje na nebezpečenstvo obchodovania s ľuďmi a pomáha zvýšiť informovanosť rizikových skupín aj širšej verejnosti o danej problematike.

Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi zaznamenala v časovom období od 1.januára 2017 do 31.12.2017 celkovo **402 prijatých hovorov**, za obdobie od 1. januára 2018 do 30. septembra 2018 to bolo **276 prijatých hovorov**. Národná linka bola najčastejšie kontaktovaná osobami (obeťami) zaradenými v Programe podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi, taktiež boli prijaté hovory od osôb preverujúcich si agentúry a zamestnávateľov v súvislosti s ich plánovanou prácou v zahraničí, linka pomoci prijala aj podnety k nahláseniu nezvestnosti osôb, ako bola kontaktovaná aj potencionálnymi obeťami obchodovania s ľuďmi.

Úlohy v oblasti prevencie a eliminácie *násilia na deťoch* boli prioritne plnené v rámci **Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím**. Riaditeľ odboru poriadkovej polície Prezídia Policajného zboru (ďalej len „OPP P PZ“) aktívne participoval na spracovávaní koordinačnej príručky **„Koordínácia ochrany detí pred násilím“**, ako aj na plnení ďalších úloh vyplývajúcich pre rezort vnútra z uvedenej stratégie.

Úrad kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru (ďalej len „ÚKP P PZ“) sa v hodnotenom období podieľal na príprave návrhu nového **Národného akčného plánu pre deti na obdobie 2018 – 2022** v gescii MPSVaR SR, ktorý čiastočne nadväzuje na aktivity Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím, resp. ich ďalej rozvíja. Finálnu verziu návrhu predpokladá gestor predložiť v mesiaci október 2018.

Úlohy v oblasti prevencie a eliminácie *násilia na ženách* sa prioritne plnia v rámci úloh **Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019**, ktorý je koncepčne zameraný aj na obeť domáceho násilia. Každoročne v novembri pri príležitosti **Medzinárodného dňa eliminácie násilia na ženách**, polícia organizuje celoslovenskú preventívnu aktivitu zameranú na problematiku násilia, počas ktorej vykonáva prednášky a besedy a rozdáva informačné letáky. Cieľom tejto aktivity je upriamiť pozornosť verejnosti na násilie, ako na nežiadúci sociálno-patologický jav, ktorý by nemal byť spoločnosťou tolerovaný a pasívne prehliadaný.

V oblasti metodík a štandardov možno spomenúť, že Policajný zbor v rámci vykonávania služobných zákrokov v prípadoch *domáceho násilia* využíva od januára 2017 metódu na kvalifikovaný odhad rizika ohrozenia vo forme **Dotazníka na odhad rizika ohrozenia** (ďalej len „Dotazník“) - otázky kladené ohrozenej osobe, na základe ktorej následne prijíma potrebné opatrenia na ochranu života a zdravia ohrozenej osoby. Útvary Policajného zboru uviedli, že táto služobná pomôcka je vo všeobecnosti prínosná **pre policajtov prvého kontaktu**, najmä pre základné zorientovanie sa v situácii na mieste a vyhodnotenie situácie z hľadiska potreby prijatia opatrení na ochranu ohrozených osôb. Pozitívne skúsenosti pri využívaní Dotazníka boli tiež zaznamenané v rámci nadväzovania kontaktu a vedenia komunikácie policajta prvého kontaktu so samotnými ohrozenými osobami, najmä v prípade existencie určitých prekážok komunikácie zo strany ohrozených osôb (strach, zahanbenie, slabá vyjadrovacia schopnosť ohrozenej osoby a pod.). Dotazník bol hodnotený ako osobitne prínosný pre policajtov prvého kontaktu s kratšou služobnou praxou. Policajti majú k dispozícii kontaktné údaje a informácie na bezplatnú non-stop linku pre ženy 0800 212 212 v rámci prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách.

Dotazník na odhad rizika ohrozenia nebol sprístupnený verejnosti z taktických dôvodov. Tvorí prílohu k príkazu prezidenta Policajného zboru č.: PPZ-OPP1-1080-020/2016 zo dňa 19. decembra 2016 a útvary Policajného zboru s ním boli oboznámené.

Pri riešení prípadov *domáceho násilia* je využívaná aj metodická príručka pod názvom „**Metodika postupu polície v prípadoch domáceho násilia**“, určená pre policajtov prvého kontaktu, vyšetrovateľov Policajného zboru a poverených príslušníkov Policajného zboru, ktorá je zverejnená v aktualizovanej podobe pre služobnú potrebu útvarov Policajného zboru na intranetovej stránke Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Problematika násilia na ženách je rozpracovaná v **jednotlivých učebných dokumentoch školských vzdelávacích programov** odborných škôl Policajného zboru a Akadémie Policajného zboru. Okrem toho sú príslušníci Policajného zboru pravidelne preškoľovaní z príslušných právnych predpisov v tejto oblasti, z Metodiky postupu polície v prípadoch domáceho násilia, ako aj z Etického kódexu policajta.

Štatistické údaje o násilí páchanom na ženách, identifikované ako niektorý z **trestných činov** uvedených v osobitnej časti Trestného zákona, sú v podmienkach Policajného zboru evidované prostredníctvom informačného systému *Evidenčno-štatistický systém kriminality* (ďalej len „EŠSK“). V rámci EŠSK sú osobitne štatisticky sledované aj trestné činy spáchané v súvislosti s domácim násilím.

Štatistické údaje o protiprávných konaniach kvalifikovaných **ako priestupok**, ktoré objasňujú základné útvary Policajného zboru (obvodné oddelenia Policajného zboru) a prejednávajú príslušné odbory všeobecnej vnútornej správy okresného úradu, sú evidované v rámci systému *Centrálnej evidencii správnych deliktov a priestupkov*.

Policajný zbor venuje osobitnú pozornosť problematike násilia na ženách a deťoch aj v rámci realizácie **preventívnych aktivít**, ktorých cieľom je snaha o zvyšovanie informovanosti a právneho povedomia v **oblasti problematiky násilia**, ako i snaha o zníženie miery ohrozenia stať sa obeťou alebo páchatelom násilnej trestnej činnosti. Policajný zbor poskytuje verejnosti preventívne rady a odporúčania, ako sa nestáť obeťou násilia, ako aj informácie o možnostiach riešenia vzniknutých krízových situácií aj prostredníctvom webovej stránky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky www.minv.sk v *sekcii Polícia*, v časti *Prevencia kriminality*.

Okrem aktivít v rámci vyššie uvedených strategických dokumentov **Úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru** (ďalej len „ÚKP P PZ“) realizuje projekt „**Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov**“ (ďalej len „projekt“), v rámci ktorého sa okrem vybudovania špeciálnych výsluchových miestností pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov (v počte 14 miestností a 1 výuková miestnosť) zavádza *systém akreditovaného špecializovaného vzdelávania* príslušníkov Policajného zboru na Akadémii Policajného zboru so zameraním na prácu s detskými obeťami a ďalšími obzvlášť zraniteľnými obeťami trestných činov. Cieľom projektu je eliminácia nevhodného a necitlivého prístupu orgánov činných v trestnom konaní k týmto obeťami (t.j. eliminácia tzv. *sekundárnej viktimizácie*) a vytvorenie podmienok pre zamedzenie priameho kontaktu obeť s páchatelom (t.j. eliminácia tzv. *opakovanej viktimizácie*).

Legislatívnym opatrením na ochranu obeť domáceho násilia je oprávnenie príslušníka Policajného zboru **vykázať násilnú osobu zo spoločného obydlija** podľa § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v *znení neskorších predpisov* a to **na dobu 10 dní** (súčasťou je aj **zákaz vstupu vykázananej obeť do spoločného obydlija** počas 10 dní od vykázania). Za obdobie od 01. 01. 2018 do 31. 03. 2018 policajti využili toto oprávnenie v 213 prípadoch, čo predstavuje pokles o 8 prípadov oproti prvému štvrťroku

2017, kedy bolo realizovaných 221 vykázaní. Zo strany útvarov Policajného zboru neboli za sledované obdobie zaznamenané žiadne nedostatky pri uplatňovaní uvedeného inštitútu v praxi. Poukázali však na skutočnosť, že ohrozené osoby *vo veľmi malej miere využívajú inštitút návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia* podľa Civilného sporového poriadku, aj napriek poučeniu o tejto možnosti. Na základe doterajších skúseností možno konštatovať, že aplikácia uvedeného oprávnenia do praxe znižuje nebezpečenstvo dokonania a opakovania skutku.

OPP P PZ je členom Národnej implementačnej pracovnej skupiny k vzdelávaciemu programu s názvom **„Trestné činy z nenávisti pre orgány presadzujúce právo (TAHCLE)“** a aj naďalej sa zúčastňuje rokovaní, ktorých cieľom je zvýšiť počet evidovaných trestných činov z nenávisti, pričom v novembri 2017 sa k danej problematike uskutočnilo školenie pre policajtov.

OPP P PZ tiež aktívne spolupracuje s Národným koordináčnym strediskom pre riešenie problematiky násilia na deťoch a s Koordináčno-metodickým centrom pre rodovo podmienené a domáce násilie.

Poskytovaním dotácií z **Výzvy Rady vlády SR pre prevenciu kriminality, Výzvy Ministerstva vnútra SR podľa zákona 583/2008 Z.z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov a Výzvy kancelárie ministerky vnútra SR podľa zákona 526/2010 Z.z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky sú podporované projekty zamerané na prevenciu kriminality detí a mládeže.**

Z Výzvy Rady vlády SR pre prevenciu kriminality a z Výzvy Ministerstva vnútra SR, ktoré sa vyhlasujú, vyhodnocujú a schvaľujú podľa zákona č. 583/2008 Z.z. *o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov*, sú podporované projekty v oblasti prevencie kriminality, pričom zameranie projektov je v súlade s prioritami Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2016 – 2020. Na deti a mládež sa vzťahujú dve priority stratégie :

- 1. Prevencia kriminality v rizikových skupinách,**
- 2. Pomoc obetiam trestných činov**

Z Výzvy kancelárie ministerky vnútra SR podľa zákona č. 526/2010 Z.z. *o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky* sú podporované projekty aj na prevenciu kriminality detí a mládeže zamerané na oblasť extrémizmu a obchodovania s ľuďmi.

V roku 2017 bolo z Výzvy Rady vlády SR pre prevenciu kriminality podporených **32 projektov** v celkovej sume **537 570,- Eur** a z Výzvy Ministerstva vnútra SR bolo podporených **44 projektov** v celkovej sume **567 282,- Eur** zameraných na prevenciu kriminality detí a mládeže, z Výzvy kancelárie ministerky vnútra SR bolo podporených **5 projektov** v celkovej sume **44 500,- Eur**.

Cieľom realizácie národného projektu pod názvom **„Zlepšenie obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť“**, ktorý je financovaný cez operačný program *Efektívna verejná správa*, je vytvorenie kontaktných bodov pre obeť trestných činov v každom krajskom meste, ktoré pre ne budú poskytovať viaceré služby. V rámci kontaktných bodov bude obetiam trestných činov k dispozícii **kontaktná osoba – koordinátor a jeho dvaja asistenti**. Tí na základe identifikovaných potrieb každého jedného prípadu zabezpečia obeť alebo potenciálnej obeť prístup k poskytnutiu pomoci, a to vo forme poradenstva. Zahŕňať bude najmä komunikáciu s obeťami a ich blízkymi, nasmerovanie *na právnu pomoc a právne zastupovanie, sociálne, psychologické alebo ekonomické*

poradenstvo či sprevádzanie obetí počas trestného konania voči páchatelom. Pomoc a poradenstvo budú poskytované v závislosti od identifikovaných potrieb obetí a potenciálnych obetí. V pilotnej fáze sa projekt zameriava najmä **na rizikovú skupinu seniorov**. Okrem vytvorenia kontaktných bodov sa realizuje aj veľký počet preventívnych aktivít v oblasti predchádzania kriminality.

MK SR plní predmetnú úlohu najmä prostredníctvom dotačného systému (*pozri plnenie úlohy II.2 – Finančné nástroje*) a prostredníctvom organizácií vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, ktoré v rámci svojej činnosti realizujú prezentačné a edukačné aktivity zamerané na prevenciu a elimináciu všetkých foriem násilia.

MK SR má na podporu projektov v oblasti rodovej rovnosti a prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách vyčlenené finančné prostriedky v rámci **dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín**. V roku 2016 boli podporené 3 kultúrne aktivity v celkovej sume 11 000 €- Projekty: **Ženy on-line – kreatívne ateliéry pre znevýhodnené skupiny žien** (Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi ; 2 000 €); **Zážitková arteterapia pre týrané ženy** (OZ Transparentnosť , 3 000 €) a v roku 2017 boli podporené 4 kultúrne aktivity v celkovej sume 19 200 €, napr. projekty: **Ako vnímame násilie?** (Združenie lesníček, 7 000,- €), **Ženy on line - kreatívne ateliéry pre znevýhodnené skupiny žien** (Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi 5 200 ,- €), **Zážitková arteterapia pre týrané ženy** (OZ Transparentnosť 4 500,- €), **Katja Schneidtová: Nezvládneme to** (Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov s.r.o. 2 500,- €)

Národné osvetové centrum (ďalej len „NOC“) zrealizovalo v sledovanom období 4 neformálno-vzdelávacie aktivity pre zamestnancov v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti, ktoré sa zameriavali aj na predchádzanie všetkých foriem násilia. Išlo o dvojdnové **odborné semináre** pod názvom **Prevencia vybraných sociálno-patologických javov** určené riadiacim a metodickým pracovníkom krajských a regionálnych kultúrno-osvetových zariadení. Na každom seminári odzneli aj príspevky zaoberajúce sa problematikou násilia v rodinnom prostredí, celkový počet účastníkov bol 120.

NOC v sledovanom období vydalo štyri čísla **odborného časopisu Sociálna prevencia**,¹¹ ktoré sa **venovali témam domáceho násilia**, násilia páchaného na deťoch vrátane sexuálneho násilia a zneužívania, násilia páchanom na senioroch, domáceho násilia ako aj násilia vo virtuálnom priestore. V rokoch 2016 a 2017 NOC realizovalo taktiež viaceré **edukačné aktivity** pre žiakov a študentov vybraných bratislavských škôl a v spolupráci s regionálnymi kultúrno-osvetovými zariadeniami aj mimo Bratislavy (v roku 2016 v Trenčíne, Galante a Nových Zámkoch; v roku 2017 v Považskej Bystrici, Sanici a Komárne). Išlo o tematické podujatia zamerané na rôzne témy z oblasti sociálnej prevencie vrátane prevencie násilia, šikanovania, ale aj látkových a nelátkových závislostí, prevencie kriminality a extrémizmu.

Na prevenciu násilia bola zamerané rôzne vzdelávacie aktivity ako napríklad vzdelávacie podujatie *Nie/Som obeťou násilia?!* Štátnej vedeckej knižnice v Prešove, hodiny informačnej výchovy na témy násilia a šikany organizované Slovenskou knižnicou pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči a vzdelávacie podujatie *Bezpečnosť mladých ľudí v súčasnom svete* Univerzitnej knižnice v Bratislave. Medzi kultúrno-osvetové aktivity v oblasti prevencie násilia patrí inscenácia *Nemé tváre/Výkriky do ticha* Štátnej opery Banská Bystrica, či inscenácia *PUNK ROCK* Divadla Nová scéna. K inscenácii *PUNK ROCK* prebiehali v spolupráci s MPSVaR SR a Národným koordináčnym strediskom pre riešenie

¹¹ <http://www.nocka.sk/vzdelavacia-cinnost/socialna-prevencia/odborny-casopis>

problematiky násilia na deťoch aj neformálne diskusie po skončení každého predstavenia za prítomnosti tvorcov inscenácie a psychológov. K predstaveniu vznikol aj špeciálny metodický list, ktorý sa zasiela do škôl.

Cirkvi a náboženské spoločnosti zameriavajú svoju sociálnu a charitatívnu činnosť aj na oblasť prevencie násilia na ženách a domáceho násilia. MK SR je ústredným orgánom štátnej správy vo veciach cirkví a náboženských spoločností, ale cirkvi a náboženské spoločnosti neriadi ani metodicky neusmerňuje ich činnosť. Spolupracuje s nimi na princípoch partnerstva a nezasahovania do ich vnútorných záležitostí. Cirkvi a náboženské spoločnosti však vyvíjajú z vlastnej iniciatívy mnohorakú činnosť v predmetnej oblasti. Významnú úlohu v rámci pomoci ženám trpiacim chudobou a sociálnym vylúčením, ale aj inými formami násilia ako sú napr. domáce násilie a obchodovanie s ľuďmi zohráva Slovenská katolícka charita a tiež Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku, ktoré sa zaoberajú sociálnou prácou, zdravotníckou starostlivosťou, ako aj vzdelávacími a prevenčnými aktivitami pre rôzne sociálne skupiny a vzdelávaním v oblasti problematiky zraniteľných skupín. Komisia žien pri Ekumenickej rade cirkví v SR je iniciatívnym a poradným orgánom Ekumenickej rady cirkví v SR v otázkach spoločenských, sociálnych a pri hľadaní ich riešenia na kresťanských princípoch. Komisia organizuje rôzne vzdelávacie a odborné podujatia, ktoré sa venujú aj tejto téme a podporujú proces sebaidentifikácie a ekumenickej spolupráce medzi ženskými spoločenstvami členských cirkví a organizáciami zaoberajúcimi sa otázkami kresťanských žien.

Priorita VI. – Prijímanie systematických a komplexných opatrení voči všetkým formám intolerancie

ÚLOHA č. VI.1.: Prijímanie systematických a komplexných opatrení zameraných na prevenciu a elimináciu všetkých foriem intolerancie

MK SR plní predmetnú úlohu najmä prostredníctvom **dotačného systému** (*pozri plnenie úlohy II.2 – Finančné nástroje*) a prostredníctvom **organizácií vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti**, ktoré v rámci svojej činnosti realizujú aktivity zamerané na prevenciu a elimináciu všetkých foriem intolerancie, a to najmä realizovaním edukačnej činnosti a šírením informácií o menšinách a marginalizovaných skupinách žijúcich na území Slovenska.

MK SR v sledovanom období pokračovalo v realizácii *vzdelávacích seminárov pre cirkvi a náboženské spoločnosti*. V rámci systematického celoživotného vzdelávania pracovníkov registrovaných cirkví a náboženských spoločností MK SR v spolupráci s katedrou pedagogických štúdií Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave zorganizovalo medzinárodné vedecké konferencie:

- **Migrácia: náboženstvá bez hraníc, európska perspektíva** (2. mája 2016 v Trnave)
- **Migrácia: náboženstvá bez hraníc, európska a americká perspektíva** (5. mája 2017 v Trnave).

Cieľom konferencií bolo podnietiť odbornú diskusiu k súčasnej migračnej kríze v Európe z interdisciplinárnej perspektívy a na báze širokej platformy rôznych akademických disciplín, štátnych inštitúcií a mimovládnych organizácií. V tejto súvislosti vydala Trnavská univerzita v Trnave **zborníky Religiofóbia: Realita, prevencia a edukácia** (2016) a **Migration: Religions without borders** (2017).

V súvislosti s implementáciou *Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR Národné osvetové centrum* (ďalej len „NOC“) zrealizovalo semináre:

- **Ochrana a podpora ľudských práv v oblasti kultúry** (14. septembra 2016 v Bratislave),
- **Ľudské práva v kultúrno-osvetovej činnosti** (14. júna 2017 v Bratislave).

Cieľom seminárov bolo najmä upriamiť pozornosť pracovníkov v oblasti kultúry na aktuálne otázky a dokumenty dotýkajúce sa ochrany a podpory ľudských práv, zvýšiť dôraz na problematiku predchádzania rasizmu, diskriminácie, xenofóbie, antisemitizmu a pod.

V januári 2016 bolo v areáli bývalého pracovného a koncentračného tábora otvorené **Múzeum holokaustu v Seredi (ďalej len „Múzeum“)** (v rámci Slovenského národného múzea - Múzea židovskej kultúry), ktoré sa podieľa na vzdelávacích aktivitách a programoch, ktorých cieľom je predchádzať prejavom antisemitizmu, rasizmu, extrémizmu a radikalizácii v spoločnosti.

Múzeum spolupracovalo s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR k téme **Prevencia prejavov extrémizmu a výchova k demokratickému občianstvu**. Výsledkom stretnutí bolo **rozšírenie hodín dejepisu o 1 vyučovaciu hodinu od septembra 2017**.

Aj v nadväznosti na tieto výsledky poskytuje **vzdelávacie stredisko Múzea holokaustu v Seredi** výchovno-vzdelávacie podujatia a školenia pre školy, pedagógov a širokú verejnosť a zohráva dôležitú úlohu vo vzdelávacom procese (aj na základe *Dodatku č. 1 k štátnym vzdelávacím programom pre gymnáziá, stredné odborné školy a konzervatóriá*, kde MŠVVaŠ SR odporúča návštevy bývalých koncentračných táborov – bývalý pracovný a koncentračný tábor v Seredi, koncentračný a vyhladzovací tábor Auschwitz-Birkenau, koncentračný tábor Terezín, či iných miest postihnutých nacistickými represáliami). Múzeum holokaustu v Seredi ponúka základným, stredným a vysokým školám 11 vzdelávacích programov. V roku 2017 sa zúčastnilo na vzdelávacích programoch **14 995 žiakov a študentov** zo všetkých krajov Slovenska. Stálu expozíciu Múzea holokaustu v Seredi navštívilo v roku 2017 8 053 návštevníkov, z toho 4 557 detí do 18 rokov.

Múzeum spolupracuje aj s odborom prevencie kriminality (Ministerstvo vnútra SR), s ktorým **vytvorilo aplikáciu 3D vizualizácie pracovného a koncentračného tábora v Seredi**.¹² Múzeum holokaustu v Seredi taktiež spolupracuje s Metodicko-pedagogickým centrom v Trnave. Spoločne sa podieľajú na tvorbe akreditovaných vzdelávacích programov určených pre pedagógov z celého územia Slovenska.

Múzeum Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici (ďalej len „Múzeum SNP“) – **Vzdelávacie centrum Múzea SNP** od začiatku školského roka 2016/2017 spustilo pilotný program „**Učíme sa v múzeu – vzdelávania v predmete Regionálne dejiny**.“

Vyučovanie sa realizuje pre žiakov ôsmeho ročníka ZŠ ako *doplnkový predmet*, ktorý má rozšíriť ich vedomosti z vybraných problémov dejín 20. storočia, aplikovaných najmä na mesto Banská Bystrica a priľahlý región. Výučba je kombinovaná so zážitkovým učením, prácou s expozíciami a interaktívnymi činnosťami. Okrem získania prehľadu o dejinách regiónu je výučba zameraná **aj na posilnenie a podporu výchovy k tolerancii**, potrebnej najmä medzi mladými ľuďmi, **pochopení prvkov extrémizmu a rasovej diskriminácie v spoločnosti**.

Okrem uvedených aktív Múzeum SNP v sledovanom období pokračovalo v realizácii kontinuálneho vzdelávania pedagógov v rámci akreditovaného vzdelávacieho programu **Etnické čistky, genocídy, rasová intolerancia v dejinách**, ktorý prináša nielen nové odborné poznatky v oblasti:

- *genocídy Židov v rokoch 1939 – 1945 na Slovensku a v Európe,*
- *perzekúcie Rómov na Slovensku,*
- *reflektuje aj na novodobé prejavy rasizmu, neonacizmu a xenofóbie.*

Múzeum zároveň realizovalo **prednášky a vzdelávacie programy** a organizovalo **súťaže pre deti a mládež** zamerané na rozvoj literárnej gramotnosti, ktoré v rámci mimoškolskej činnosti upevňujú

¹² <https://www.muzeum.enli.sk/>

nadobudnuté vedomosti a napomáhajú spoznávanie **negatívnych javov v spoločnosti** (najmä *antisemitizmus, extrémizmus, xenofóbia*) z historického hľadiska, napr. prednášky spojené s premietaním filmov z archívu múzea a prehliadkou stálej expozície, putovné výstavy (napr. Slovenské národné povstanie, Heydrichiáda a Návraty lidických detí).

Uskutočnené súťaže:

- **Cesty za poznaním minulosti** – výtvarno- literárna súťaž určená žiakom ZŠ, SŠ, ZUŠ, škôl s umeleckým zameraním a špeciálnych škôl. V roku 2016 bolo zapojených 396 literárnych prác a 1 197 výtvarných prác, 2017: zapojených 456 literárnych prác a 925 výtvarných prác.
- **Lidice pro 21. století – Lidice pre 21. storočie** – medzinárodná literárno-vedomostná súťaž organizovaná Pamätníkom Lidice. Múzeum SNP ako partner súťaže má svoje zastúpenie v medzinárodnej porote v každoročne sa podieľa na hodnotení prác zapojených účastníkov z rôznych krajín Európy. Súťaž je určená pre žiakov a študentov od 10 do 19 rokov. V roku 2016 sa súťaže zúčastnilo 2 500 účastníkov a v roku 2017 to bolo 2 171 účastníkov.

Slovenská národná galéria predstavila výstavu **Sen x skutočnosť | Umenie a propaganda 1939 – 1945**¹³ (20. októbra 2016 – 26. februára 2017), v rámci ktorej sa uskutočnili sprievodné podujatia – kurátorské výklady, prednášky a komentáre napr. *o slovenskej kultúre a umení v prostrední totality*, o prenasledovaných a nepohodlných skupinách obyvateľov v období slovenského štátu a osudoch ľudí, ktorí *prežili holokaust*.

Kunsthalle Bratislava priniesla v roku 2016 výstavu **Strach z neznámeho** (18. marec – 31. júl 2016) reflektujúcu migračnú krízu. V rámci sprievodných podujatí k výstave sa uskutočnilo viacero prednášok a programov na tému migrácie, hoaxov či medzináboženského dialógu.

Slovenský filmový ústav je partnerom **Festivalu slobody**, ktorý organizuje Ústav pamäti národa), festivaly dokumentárnych filmov **Jeden svet** a **Filmového festivalu inakosti**. Súčasťou uvedených festivalov sú aj prednášky, výstavy a semináre, ktoré pertraktujú problematiku (ne)dodržiavania ľudských práv na Slovensku aj vo svete.

Slovenský filmový ústav je partnerom **Filmovej a televíznej fakulty Vysokej školy múzických umení v Bratislave** v edukačno-edičnom projekte **Obrazy (proti) extrémizmu**,¹⁴ ktorého zámerom je posilnenie historického povedomia študentov, scitlivenie vnímania a porozumenia starým aj novým reprezentáciám kľúčových tém, akými sú *mediálna manipulácia, rasová a etnická neznášanlivosť, nacionalizmus, strach zo sexuality a inakosti, náboženská intolerancia, holokaust, politická moc a život v exile*.

Projekt – **Obrazy (proti) extrémizmu** má za cieľ:

- *sprístupniť staré, archívne filmy, ktoré doteraz oficiálne nevyšli na DVD, ani ich nie je možné vidieť v bežnej distribúcii,*
- *predstaviť študentské filmy, ktoré svojím nezaťaženým pohľadom aktualizujú spoločensky páľčivé témy a majú tak potenciál osloviť práve mladých divákov.*

Univerzitná knižnica v Bratislave v rokoch 2016 a 2017 realizovala v spolupráci so **Slovenskou spoločnosťou pre štúdium náboženstiev pri SAV** prednáškový cyklus **Náboženstvá pod drobnohľadom**, ktorý je určený širokej verejnosti a jeho cieľom je *spoznávanie kultúrnej a náboženskej*

¹³ <http://senxskutocnost.sng.sk/?gclid=CPWSosjTstICFU0Q0wodREMMjQ>, <https://youtu.be/XDqNJbLbldY>

¹⁴ <http://kas.vsmu.sk/projekty/obrazy-extremizmu/>

rozmanitosti, ktorá je základným kameňom predchádzania neznášanlivosti, intolerancii a nenávisti voči inakosti.

Knižnica pripravila seminár **Migrácia na lokálnej úrovni: poskytovanie odbornej podpory samosprávam pre zástupcov samospráv z krajských miest**, týkajúci sa *témy integrácie utečencov* na lokálnej úrovni (13. – 14. apríla 2016).

Štátna vedecká knižnica v Prešove organizovala v rokoch 2016 a 2017 viacero projektov zameraných na kultúru rómskej národnostnej menšiny a pre deti z komunitných centier, napr. audioprezentáciu a autorské čítanie kníh, inkluzívne vzdelávanie (v spolupráci s OZ EduRoma). Kultúrnym programom a besedou so spisovateľmi si knižnica spolu s deťmi a mladými ľuďmi z komunitných centier pripomenula aj Svetový deň rómskeho jazyka.

V roku 2017 knižnica zorganizovala prednášku pre deti a mládež z komunitného centra spojenú s premietaním filmu Baromariben/Veľká vojna pod názvom **Rómovia a holokaust**.

Knižnica zároveň prostredníctvom svojho webového sídla prezentuje výsledky projektu **Dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry**¹⁵ – ide o informačné portfólio zamerané na šírenie informácií o rómskej kultúre, ktorého úlohou je sústrediť komplexné informácie o rómskej kultúre, histórii, jazyku, tradíciách a iných oblastiach života rómskej komunity na jednom mieste, a zároveň predstaviť nový pohľad na kultúru Rómov ako súčasť európskeho kultúrneho dedičstva.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici usporiadala pre študentov stredných škôl podujatie **Posledná žena z 1. transportu** – premietanie filmu s diskusiou s 1. tajomníkom nemeckého veľvyslanectva v SR (23. mája 2017). Počet študentov zúčastnených na podujatí bol 78.

Slovenské národné divadlo prostredníctvom časopisu **Portál** a bulletinov k inscenáciám, ktoré sa zaoberajú problematikou sociálno-patologických javov v spoločnosti, ponúka obsiahle štúdie s ohľadom na konkrétnu tému i historický kontext (napr. Láskavé Bohyne, Polnočná omša, Zo života ľudstva, Leni, Slovo Válkovo, Tichý bič).

V decembri 2016 Činohra SND spustila projekt **Divadlo proti extrémizmu**, ktorého prvou inscenáciou je **Natálka, hra o rómskej rodine**, ktorú napadli extrémisti. Inscenácia bude putovať po slovenských školách naprieč Slovenskom. Činohra SND od februára do októbra 2017 absolvovala 24 výjazdov na stredné školy v mestách Pezinok, Púchov, Hlohovec, Bátovce, Bratislava (7x), Banská Bystrica, Spišská Nová Ves, Košice, Rimavská Sobota, Filákov, Námestovo. Publika tvorilo takmer 1 200 žiakov. Pre verejnosť Činohra SND uviedla inscenáciu Natálka aj v Modrom salóne či v Dome kultúry v Rimavskej Sobote a v Banskej Bystrici. Po každej inscenácii nasledovala diskusia o extrémizme so študentmi a odborníkmi z občianskeho združenia Living Memory.

Činohra SND spolupracovala aj s OZ Living Memory na projekte **V demokracii môžeš svoje šance zlepšiť, v totalitnej spoločnosti nie!** Herci Činohry SND sa spolu s historikmi zúčastňovali prednášok a diskusií na stredných školách Bratislavského samosprávneho kraja a *diskutovali o totalite fašizmu, nacizmu a komunizmu a o neslobode a slobode*.

Štátna opera Banská Bystrica v sledovanom období mala vo svojom repertoári inscenáciu **Gypsy roots**, ktorá sa venuje téme *rasovej neznášanlivosti*. Titul patril k najstarším titulom, ktoré boli na repertoári divadla – na konci roka 2017 sa odohrala jeho derniéra.

Národné osvetové centrum (ďalej len „NOC“) ako odborný garant sa v rokoch 2016 a 2017 podieľalo

¹⁵ <http://www.portalsvk.sk/sk/>

na organizácii výtvarno-literárnej súťaže **Farebný svet – Coloriskeri luma**, ktorá je určená pre žiakov základných škôl, základných umeleckých škôl, deti z detských domovov, centier voľného času a komunitných centier v SR.

Vyhlasovateľom a organizátorom tejto celoštátnej postupovej súťaže bolo občianske združenie Rómsky dom – Romano kher.

Spoluorganizátormi:

- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR,
- NOC,
- OZ Chartikano z Dunajskej Lužnej.

Coloriskeri luma je dvojstupňová **celoštátna postupová výtvarná a literárna súťaž**, ktorá *spája rómske deti a deti z väčšinovej spoločnosti*, ktorej cieľom je zlepšiť komunikáciu medzi majoritou a rómskou národnostnou menšinou prostredníctvom spoznávania a propagovania rómskej kultúry a rómskej histórie, najmä oboznámenia súťažiacich s tradičnými rómskymi remeslami, a podporiť výtvarné zručnosti detí a literárnu tvorbu súťažiacich.

V roku 2016 sa do súťaže zapojilo 323 výtvarných a literárnych prác žiakov z 26 základných škôl a 19 detských domovov. V roku 2017 bolo do súťaže prihlásených 525 prác, z toho zo základných škôl a špeciálnych základných škôl 487 prác a z detských domov 38 prác.

BIBIANA - medzinárodný dom umenia pre deti pripravila v spolupráci s Medzinárodným centrom pre obrázkovú knihu v spoločnosti ICPBS z Veľkej Británie výstavu **Migrácie** (7. 9. - 29. 10. 2017). Výstava upriamila pozornosť na osud tisícov detí a ich rodín, ktoré sú v dôsledku hrozby totalitného režimu, násilia a biedy *nútené migrovať na bezpečnejšie miesta vo svete*.

Divadelný ústav v rámci svojej edičnej činnosti vydal v roku 2016 publikáciu **Severská dráma**, ktorá zahŕňa tiež divadelnú hru *Jonasa Hassena Khemiriho*, autora švédsko-tuniského pôvodu, považovaného za hovorcu potomkov prisťahovalcov, ktorý v nej obhajuje *práva prisťahovalcov v súvislosti so silnejúcou migračnou vlnou a teroristickými útokmi*.

Divadelný ústav každoročne realizuje festival inscenácií súčasnej slovenskej a svetovej drámy Nová dráma/New Drama. V roku 2016 bola na festivale uvedená hosťujúca inscenácia autorky Biljany Srbljanović **Cudzie srdce** alebo **Divadelná rozprava o hranici** (v réžii Dina Mustafića), ktorá reflektuje závažné spoločenské *problémy týkajúce sa integrácie migrantov, tolerance hostiteľských krajín a rešpektovania kultúrnej rozmanitosti*.

Štúdio 12 Divadelného ústavu uviedlo v roku 2017 inscenáciu hry Georgea Orwella **Princípy newspeaku**, ktorá sprítomnila Orwellovo varovanie voči *zneužívaniu politickej moci a ničeniu ľudskej integrity*.

Uviedlo tiež inscenáciu **5CHALANOV.SK** slovenskej autorky Simony Semenič, ktorá sa tematicky vracia do doby vojny na Balkáne a *odkrýva každodennú krutosť*, ktorá sa podpísala aj na deťoch z tohto regiónu.

Projekt Štúdia 12 Divadelného ústavu **Periférne videnie** chce ukázať majoritnému divákovi divadlá na periférii a cez neformálne umelecké divadelné prejavy podporiť empatiu a informovanosť širokej verejnosti. V rámci tohto projektu dlhodobo spolupracujú divadlá *NoMantinsels, Tiché iskry* a *Zrakáč*.

Slovenské centrum dizajnu v rámci 14. ročníka súťaže *Národná cena za dizajn* (28. september – 3. december 2017) podporilo myšlienky trvalej udržateľnosti a zodpovednosti dizajnérov, výrobcov a klientov v kategórii:

- **Dizajn s pridanou hodnotou** (zameranie na dizajn, ktorého významnou vlastnosťou je sociálna alebo ekologická funkcia)

Prezentovaný bol aj projekt *OZ Slovak Fashion Council* realizovaný v spolupráci s neformálnym dobrovoľníckym združením Domov na mame.

Jednalo sa o projekt ergonomických detských nosičov, ktorý sa venuje aktuálnej *utečeneckej téme* a okrem pomoci pre matky-utečenky dáva prácu ľuďom v núdzi, ktorí nosiče šijú (osoby so zdravotným postihnutím, Rómovia, ľudia bez domova, krajčírki bez práce, azylanti a pod.).

Literárne informačné centrum sa pravidelne v rubrikách *Etická výchova* a *Deti v zelenom časopisu Sniečko* venuje aktuálnym témam a navodzuje diskusiu pre pedagógov a deti k problematike prevencie negatívnych spoločenských javov a literárnou formou naznačuje východiská a možné riešenia rôznych modelových situácií.

MPSVaR SR vo vzťahu k plneniu tejto úlohy uskutočnilo nasledovné aktivity za účelom prijímania systematických a komplexných opatrení na prevenciu a elimináciu všetkých foriem intolerancie:

Ústredie PSVaR v spolupráci s MPSVaR SR v záujme skvalitnenia podmienok pre komplexnú pomoc maloletým bez sprievodu pripravilo v rámci OP LZ Národný projekt Podpora integrácie cudzincov.

Hlavným cieľom uvedeného projektu je podpora integrácie a skvalitnenie ochrany maloletých bez sprievodu prostredníctvom rozvoja vybraných opatrení SPODaSK. Realizácia je plánovaná na roky 2017-2019.

V súlade so *zákonom č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov* sú vykonávané opatrenia pre maloletých bez sprievodu v „**DeD pre maloletých bez sprievodu**“ v Medzilaborciach.

Pri výkone rozhodnutia súdu v DeD pre maloletých bez sprievodu sa prihliada na predchádzajúcu výchovu dieťaťa za rešpektovania kultúrnych a náboženských odlišností dieťaťa. Na účely zisťovania názoru dieťaťa, DeD pre maloletých bez sprievodu zabezpečuje tlmočenie do jazyka, ktorému dieťa rozumie.

Základným cieľom sociálnej politiky SR je prijímanie a realizácia takých opatrení, ktoré zabezpečia **udržanie a rozvoj ľudských práv** vrátane zásady rovnakého zaobchádzania, a to najmä v záujme dôstojnej životnej úrovne každého človeka. Jednotlivé opatrenia sociálnej politiky, vrátane legislatívy, ktoré sú zamerané na zníženie sociálneho znevýhodnenia zraniteľných a marginalizovaných skupín sú založené na občianskom princípe pre všetky skupiny obyvateľstva rovnako.

MŠVVaŠ SR v súlade s § 6 ods. 1 *zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov* vydalo Dodatok č. 1, ktorým sa dopĺňajú štátne vzdelávacie programy pre gymnáziá, stredné odborné školy a konzervatóriá. Dodatok bol schválený pod číslom 2016-18372/29103:1-10B0 s platnosťou od 1. septembra 2016 **so zameraním na oblasť zvýšenia pozornosti a zabezpečenia výučby žiakov gymnázií, stredných odborných škôl a konzervatórií smerujúcej k efektívnej a cielenej prevencii prejavov rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu, extrémizmu a ostatných foriem intolerancie.**

Podporená bola **výučba dejepisu** (zvýšenie **hodinovej dotácie** v ZŠ) s dôrazom na potrebu preberať témy súvisiace s *extrémistickým zmyšľaním* viac do hĺbky a v historicko-spoločenských kontextoch pri

uplatnení kritického zmyšľania. K danej problematike sa pripravuje aj publikácia o náboženskom extrémizme, ktorá bude dokončená v tomto roku a posluží ako doplnkový učebný materiál.

MŠVVaŠ SR ďalej zapracováva problematiku extrémizmu do **Pedagogicko-organizačných pokynov** na príslušný školský rok. Odporúča školám poskytovať žiakom vo výchovno-vzdelávacom procese *priestor na diskusiu o aktuálnych problémov spoločnosti* (extrémizmus, imigrácia, vplyv médií a pod.), rozvíjať ich kritické myslenie z dôrazom na budovanie osobnostných postojov v duchu humanizmu, tolerance a demokracie.

V oblasti **prevencie extrémizmu, antisemitizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie** v školskom prostredí sa školám ďalej odporúča využívať metodické materiály uverejnené na: www.minedu.sk www.statpedu.sk a www.vudpap.sk.

Je nevyhnutné, aby do školských vzdelávacích programov boli zároveň zapracovávané povinné témy ktorými sú napr.:

- *multikultúrna výchova,*
- *výchova v duchu humanizmu,*
- *vzdelávanie v oblasti ľudských práv, práv dieťaťa, práv osôb so zdravotným postihnutím, rovnosti muža a ženy,*
- *predchádzanie všetkým formám diskriminácie, xenofóbie, antisemitizmu, intolerancie, extrémizmu a rasizmu a v oblasti problematiky migrácie.*

Štátny pedagogický ústav (ďalej len „ŠPÚ“) sa v rámci prevencie šírenia extrémizmu zapojil do projektu Ústavu politických vied SAV s názvom **Osobnosti slovenskej politiky**. Tento projekt prináša cez semináre pre učiteľov základných a stredných škôl informácie o dôležitých slovenských demokraticky zmyšľajúcich politikoch, ktorí majú byť pre žiakov vzormi. K jednotlivým osobnostiam sa vypracovávajú aj *metodické materiály*. Súčasťou seminárov sú tiež *prednášky o holokauste* na Slovensku a všeobecne o nebezpečenstve, ktoré predstavuje *šíriaci sa extrémizmus v spoločnosti*.

Súčasťou seminárov boli aj prednášky zástupcov Múzea židovskej kultúry k téme extrémizmus a ľudské práva. Doposiaľ bolo zorganizovaných 7 seminárov, posledný bol 18. októbra 2018 v Banskej Bystrici. Semináre sú stále realizované v rámci projektu *Osobnosti slovenskej politiky* (hlavný organizátor Ústav politických vied SAV v spolupráci so Štátnym pedagogickým ústavom). Na každom seminári sa zúčastnilo cez 50 účastníkov spomedzi pedagógov. Niektorých seminárov sa zúčastnili súčasne i žiaci (vtedy bolo účastníkov vyše 80).

K projektu sa viaže metodický materiál, venovaný osobnosti slovenskej politiky Milanovi Hodžovi. Metodický list má za cieľ podporiť demokratické zmyšľanie mládeže.¹⁶

ŠPÚ pripravil materiál – súbor textov pod názvom **Globalizácia, aktívne ľudské práva, radikalizácia, extrémizmus, migračná kríza - Ako reagovať v škole na tieto naliehavé a aktuálne témy**¹⁷, v ktorom ponúka školám podklady k tomu ako pristupovať k vnímaniu týchto nielen aktuálnych, ale i citlivých tém pri výchove a vzdelávaní žiakov. Pedagógovia nájdu odborné informácie, metodické i praktické námety a tiež podnetné inšpirácie a zdroje na uvedené *témy, kde spoločným menovateľom je*

¹⁶ <http://www.statpedu.sk/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/dejepis-metodicke-listy.html>

¹⁷ http://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/metodiky/nove-vyzvy-a-potreby-globalizovaneho-sveta-vo-vzdelavani.pdf

formovanie negatívneho postoja k prejavom extrémizmu a predchádzanie správania s extrémistickými prvkami u mladých ľudí/žiacov.

Materiál ako výstup odborného podujatia vychádza z najnovších odporúčaní v oblasti prevencie extrémizmu a zároveň je prakticky orientovaný na školskú prax. Na jeho príprave sa podieľali účastníci odborného podujatia - odborníci z akademickej obce, študenti, učitelia i žiaci zo škôl.

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie realizoval v roku 2016 odborné stretnutie v oblasti extrémizmu a zabezpečil preklad odborných príručiek (UNESCO – *A Teacher's Guide on the Prevention of Violent Extremism* - „Príručka pre učiteľov o predchádzaní násilného extrémizmu“ (UNESCO, 2016).

V rokoch 2016 a 2017 na základe požiadavky MŠVVaŠ SR zrealizovalo **Centrum vedecko- technických informácií SR** (ďalej len „CVTI SR“), *Odbor metodiky a tvorby a informácií školstva, oddelenie prevencie výskumu v oblasti mládeže*, celoslovenské prieskumy a **výskumy zamerané na výskyt prejavov extrémizmu v školskom prostredí z pohľadu pedagógov a žiakov základných a stredných škôl**. Informácie na <http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/vyskumy-a-prevencia/vyskum-v-oblasti-prevencie>.

Prieskum „**Pohľad pedagógov v základných a stredných školách na prejavy extrémizmu**“ sa realizoval metódou *dotazníkového zisťovania* u pedagógov vyučujúcich v základných a v stredných školách v rámci celého Slovenska. Dotazníky vyplnilo 497 respondentov, avšak vzhľadom na nízky počet respondentov *nie je možné výsledky prieskumu zovšeobecňovať a majú teda iba informatívny charakter*. Výsledky boli interpretované v jednotlivých podsúboroch podľa stanovených demografických znakov (pohlavie, vek, počet rokov pedagogickej praxe, typ školy, počet obyvateľov v sídle školy a kraj) a boli spracované prostredníctvom štatistického programu SPSS.

Prevencia extrémizmu bola najčastejšie realizovaná pedagógmi v školách formou:

- *diskusie so žiakmi v rámci triednických hodín (66,2%)*
- *diskusie v rámci iných vyučovacích hodín (52,9%).*
- *pedagogických porád (24,1%),*
- *riešením situácií, ktoré signalizovali prejavy extrémizmu (23,1%),*
- *realizovaním rôznych aktivít zameraných na prevenciu tohto závažného javu (22,1%)*
- *účasti na vzdelávacích podujatiach s cieľom naučiť sa eliminovať extrémizmus v školách (21,9%).*
- *edukáciou rodičov žiakov počas rodičovských združení (11,7%)*
- *zvýšenej pozornosti vo vzťahu k žiakom, ktorí by svojim oblečením, správaním a názormi mohli patriť k sympatizantom alebo členom týchto skupín (9,3%).*
- *12 oslovených pedagógov (2,4%) priznalo, že problematike extrémizmu nevenovali v škole žiadnu pozornosť.*

Metodicko-pedagogické centrum (ďalej len „MPC“) zrealizoval medzinárodný projekt **Vzdorujeme extrémizmu** (Challenging Extremism) v rámci programu *Erasmus+*. Medzinárodný projekt sa uskutočňoval v spolupráci s vybranými školami vo *Veľkej Británii* (Walese) a *Nemecku*, je určený bol pre pedagogických zamestnancov, ktorí pracujú s deťmi mladšieho školského veku.

Cieľom projektu bolo vytvoriť a pilotne overiť **šesť vyučovacích hodín**, ktoré sú tréningom **pre žiaka vo veku 9-11 rokov**, aby vedel reagovať, konať, či brániť sa, pokiaľ sa dostane do akejkoľvek situácie spojenej s extrémizmom, ako aj extrémizmus rozoznať.

Na vybraných slovenských základných školách¹⁸ už boli zrealizované uvedené vyučovacie hodiny. Po testovacej fáze bude nasledovať *vytvorenie komplexného metodického a didaktického materiálu*, ktorý by mal podporiť akéhokoľvek učiteľa na akejkolvek škole a využiť navrhnuté postupy. Učiteľ tak môže na rôznych predmetoch (etická výchova, občianska náuka, náboženská výchova, vlastiveda atď.) pomocou metodického materiálu citlivo viesť žiakov k vytvoreniu si názoru na extrémizmus a posilniť ich kompetencie a pocit bezpečnosti pri akomkoľvek kontakte s extrémizmom.

Regionálne pracovisko **Metodicko-pedagogického centra** v Prešove zorganizovalo tri časti seminára s názvom **Možnosti využitia webovej stránky <http://bezpre.mpc-edu.sk/> v prevencii proti extrémizmu**. Seminára sa konali od 20. do 28. novembra 2017 v Prešove a zúčastnilo sa na nich celkovo 90 pedagogických a odborných zamestnancov *Prešovského a Košického samosprávneho kraja*.

Požiadavky smerujúce k šíreniu osvetu v boji proti extrémizmu vo vzdelávaní žiakov stredných odborných škôl a konzervatórií sú súčasťou **všeobecného aj odborného vzdelávania**. Vo všeobecno-vzdelávacej zložke vzdelávania je ťažisko predmetnej problematiky vo vzdelávacích oblastiach **Človek a spoločnosť** (*predmety občianska náuka, etická výchova, dejepis*).

Problematika súvisiaca s extrémizmom je vo vzdelávacích štandardoch pre odborné vzdelávanie a prípravu začlenená v rôznej miere s ohľadom na špecifiká jednotlivých odborov vzdelávania. Najviac je predmetná problematika zastúpená v **Štátnom vzdelávacom programe (ďalej len „ŠVP“)** pre skupiny **odborov vzdelávania**: 68 - *Právne vedy*, 75 - *Pedagogické vedy* a 76 - *Učiteľstvo*, ktoré pripravujú odborníkov pre oblasť sociálnej a edukačnej práce s rôznymi skupinami obyvateľstva - s deťmi, seniormi, zdravotne znevýhodnenými.

Dôležitou súčasťou obsahu odborného vzdelávania v týchto odboroch je:

- *podpora a obhajoba ľudských práv,*
- *prevencia sociálno-patologických javov,*
- *eliminácia predsudkov, xenofóbie, intolerancie, rasizmu a neznášanlivosti.*

Začleneniu predmetnej problematiky do obsahu vzdelávania **Štátny inštitút odborného vzdelávania** (ďalej len „ŠIOV“) venuje pozornosť aj pri tvorbe a aktualizácii ŠVP.

V roku 2017 ŠIOV vypracoval a predložil MŠVVaŠ SR **nový študijný odbor 9245 M ochrana osôb a majetku**, ktorý bol zaradený ŠVP. Vzhľadom na uplatnenie absolventov je vo vzdelávacích štandardoch pre odborné vzdelávanie širšie zapracovaná problematika ochrany demokratických hodnôt a dodržiavania ľudských práv, a to hlavne v obsahu predmetov *bezpečnostné právo, kriminalistika, psychológia a sociálna komunikácia*.

V nadväznosti na nový ŠVP pre predprimárne vzdelávanie v materských školách v roku 2017 ŠIOV **aktualizoval** vzdelávacie štandardy pre **študijný odbor 7649 M učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo**. Aktualizácia zároveň posilňuje prípravu absolventov v oblasti výchovy k ľudským právam a prevencii sociálno-patologických javov.

Stručná informácia o programoch pre mládež

Prostredníctvom **odboru mládeže** MŠVVaŠ SR zabezpečuje realizáciu **Programov pre mládež na roky 2014 – 2020**. V súlade so *zákonom č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších*

¹⁸ ZŠ Nábřežná- Nová Zámky, ZŠ Fatranská- Nitra, ZŠ Milana Hodžu- Bratislava, Cambridge International School - Bratislava

predpisov finančne podporuje najmä neformálne vzdelávanie v práci s mládežou a rozvoj mládežníckej politiky na Slovensku.

Z podprogramu **PRIORITY mládežníckej politiky** v roku 2015, 2016 a 2017 podporilo MŠVVaŠ SR organizácie, ktorých projekty sa zameriavali na:

- *zvýšenie schopnosti mladých ľudí kriticky pristupovať a vyhodnocovať informácie v online priestore;*
- *zvýšenie tolerancie k rôznorodosti;*
- *empatiu k migrantom a marginalizovaným skupinám obyvateľstva, zvýšenie odbornosti pracovníkov s mládežou;*
- *mládežníckych vedúcich a mladých vedúcich v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam.*

V rámci grantovej schémy sa na aktivity k ochrane ľudských práv v roku 2015 vyčlenilo 51 243,- Eur, v roku 2016 sa podporili projekty za 54 925,- Eur a v roku 2017 bolo vyčlenených 79 694,- Eur.

Programy pre mládež, ktorých všeobecným cieľom je okrem iného zvyšovanie kompetencií mladých ľudí pri príprave na ich spoločenský a pracovný život, posilňovanie ich postavenia v spoločnosti a sú každoročne realizované **vyhlásením tematických výziev**.

V roku 2017 bola vyhlásená výzva zameraná na:

- podporu základných hodnôt Európskej únie u mladých ľudí v kontexte aktuálnych spoločenských tém a
- na podporu aktivít rozvíjajúcich **kritické myslenie a mediálnu gramotnosť** mladých ľudí ohrozených *radikalizmom, xenofóbiou a extrémizmom*.

V rámci výzvy boli podporené projekty rozvíjajúce u mladých ľudí:

- *kritické myslenie a schopnosť kriticky hodnotiť mediálne informácie* (t.j. posúdiť vierohodnosť informácií na internete a na sociálnych sieťach, adekvátne vnímať realitu, odlíšiť fakty od názoru, rozoznať propagandu, identifikovať hoax a ich riziká pre demokraciu)
- *povedomie o vplyve masmédií na hodnoty, postoje a správanie jedinca;*
- *povedomie o zodpovednom a bezpečnom používaní internetu a nových technológií;*
- *schopnosť odolávať všetkým formám indoktrinácie, nenávisným prejavom a neznášanlivosti v online aj off-line priestore;*
- *schopnosť správne využívať médiá a zároveň tvoriť hodnotovo orientované mediálne obsahy;*
- *kreatívne používanie sociálnych médií so zámerom podporiť u mládeži formovanie hodnôt, pozitívny vzťah k rôznorodosti, rešpekt k ľudskej dôstojnosti, slobode, demokracii, rovnosti, právnemu štátu, nediskriminácii, tolerancii, spravodlivosti, solidarite a dodržiavanie ľudských práv (vzdelávanie a výchovu mladých k ľudským právam).*

V uvedenej podpore bola schválená **dotácia 8 občianskym združeniam** detí a mládeže v celkovej sume 79 694,- Eur. Link na Záverečný protokol o posúdení žiadostí o dotáciu na rok 2017: http://www.minedu.sk/data/files/7484_priority-2-2017_zaverecny-protokol.pdf.

Nad kampaňou Rady Európy **Bez nenávisti na internete** (*No hate speech movement*) prebral záštitu odbor mládeže MŠVVaŠ SR. Od roku 2013 do roku 2017 Slovenská republika participovala na aktivitách kampane s cieľom zvýšiť angažovanosť a povedomie mladých ľudí v oblasti boja proti nenávisnému vyjadrovaniu na internete. Kampaň sa zasadzuje za rovnosť, dôstojnosť, ľudské práva a rozmanitosť.

MV SR priebežne plní uvedenú úlohu prijatím **Akčného plánu predchádzania a eliminácie rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie na roky 2016-2018**, ktorý bola prijatý *uznesením vlády SR č. 12/2016 z 13.01.2016*.

Uvedený Akčný plán predstavuje komplexný materiál pokrývajúci aktivity všetkých relevantných aktérov v oblasti *eliminácie rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie*. Jeho cieľom je predchádzanie vzniku predsudkov, stereotypov a nenávistných prejavov podmienených národnostnou, rasovou, etnickou, náboženskou a inou obdobnou neznášanlivosťou, ako aj zabránenie vzniku a šíreniu postojov a aktivít smerujúcich k podpore rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie.

Obsahová stránka je rozdelená **na dve oblasti**:

- *na predchádzania a elimináciu rasizmu a ostatných foriem intolerancie,*
- *predchádzania diskriminácie.*

Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019 predstavuje ďalší dokument definujúci strategické priority Slovenskej republiky v oblasti *predchádzania a eliminácie radikalizácie, extrémizmu* a s nimi spojenej protispoločenskej činnosti ohrozujúcej základné práva a slobody osôb a základy demokratického právneho štátu.

Potreba prijatia koncepcie a realizácia v nej navrhnutých opatrení vyplynula jednak z dôvodu ochrany hodnôt zakotvených v Ústave SR, medzinárodných dohovoroch v oblasti ľudských práv, ktorými je SR viazaná, ako aj z ostatných dokumentov strategickej povahy v tejto oblasti. Zároveň je koncepcia premietnutím úloh zo *Stratégie vnútornej bezpečnosti Európskej únie* v oblasti predchádzania násilnému extrémizmu a radikalizácii.

Koncepcia sa **obsahovo zameriava na aktuálne otázky a problémy**, pričom za súčasného stavu a bezpečnostnej situácie je to:

- *prevencia,*
- *zvyšovanie povedomia spoločnosti,*
- *efektívne vzdelávanie príslušníkov bezpečnostných zborov a spolupráca s okolitými štátmi.*

Zámer koncepcie sa odráža v jej štyroch strategických cieľoch, ktoré predstavujú snahu participujúcich subjektov efektívne a aktívne sa *spolupodieľať na prevencii a boji proti extrémizmu*, rovnako ako aj vytvárať objektívnu mienku spoločnosti k tomuto javu a jeho prejavom, ktoré negatívne vplyvajú na život spoločnosti.

Polícia na úseku prevencie pokračuje v realizácii preventívnych aktivít zameraných na prevenciu a elimináciu všetkých foriem intolerancie. Cieľom uskutočnených aktivít je snaha o poskytnutie informácií a faktov prosievajúcich **k zníženiu prejavov násilia a iných súvisiacich sociálno-patologických javov u mladých ľudí**, ako aj poskytnutie odporúčaní smerujúcich k prevencii viktimizácie.

V roku 2017 Polícia zahájila realizáciu nového *celoslovenského preventívneho projektu* určeného žiakom základných škôl **Detská policajná akadémia**, v rámci ktorého sa venuje aj problematike násilia, základným ľudským, nediskriminácii a predchádzaniu intolerancie.

Projekt Detská policajná akadémia je adresovaný žiakom 6.-7. ročníkov základných škôl. Primárnou úlohou projektu je prevencia kriminality. Sekundárnou úlohou je predchádzanie inej protispoločenskej činnosti a sociálno-patologických javov a výchova zodpovednosti za vlastné správanie a konanie.

Projekt poskytuje deťom rady ako sa nestáť obeťou trestného činu, ako zvládať správanie a konanie. V rámci projektu sa poskytujú deťom rady ako sa nestáť obeťou trestného činu, ako zvládať určité záťažové situácie, kam sa obrátiť o pomoc a pod. Čiastkové ciele projektu sú rozpracované **v piatich zaujímavých témach:**

- Zoznámte sa s našou políciou,
- Bezpečne na internete,
- Každý je iný,
- Na ceste nie si sám!,
- Stop násiliu!

Bližšie informácie k projektu Detská policajná akadémia sa nachádzajú na <https://www.minv.sk/?DPA>. V roku 2017 bolo do projektu zapojených 2 275 žiakov základných škôl.

Odbor poriadkovej polície Prezídia Policajného zboru (ďalej len „OPP P PZ“) od roku 2003 až do súčasnosti kreoval **projekt policajných špecialistov**.

V predmetnom období projekt policajných špecialistov a činnosť starších referentov pre prácu v komunitách prechádzali mnohými zmenami, ktoré sa dotýkali najmä *rozširovania projektu z regionálnej na celoslovenskú úroveň*, ako aj z pilotnej fázy do rutínnej činnosti ustanovenej príslušným interným predpisom. Tieto zmeny sa prejavili tak v počte starších referentov pre prácu v komunitách, ako aj v počte obvodných oddelení Policajného zboru, na ktorých sú tieto funkcie zriadené.

V roku 2005 bolo systemizovaných 18 tabuľkových miest starších referentov pre prácu v komunitách na 18 obvodných oddeleniach Policajného zboru a v súčasnej dobe je **systemizovaných 298 tabuľkových miest na 114 obvodných oddeleniach Policajného zboru**.

Starší referent pre prácu v komunitách (ďalej len „starší referent“) plní základné úlohy podľa čl. 32 nariadenia prezidenta Policajného zboru č. 22/2013 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru v znení neskorších predpisov, kde predovšetkým samostatne riadi a organizuje činnosť týkajúcu sa usmerňovania vzájomných vzťahov **medzi Policajným zborom a sociálne vylúčenou skupinou**.

Starší referent získava poznatky k páchanej trestnej činnosti a priestupkom, ktorých sa dopustili najmä občania zo sociálne vylúčených skupín a za týmto účelom spolupracuje s predstaviteľmi samosprávy miest, obcí, krajských úradov a okresných úradov, v pôsobnosti ktorých sa nachádzajú lokality so zvýšenou koncentráciou sociálne vylúčených osôb, kde vykonáva *činnosti v oblasti právnej osvety a prevencie kriminality* so zameraním na určenú cieľovú skupinu obyvateľstva, spolupracuje s terénnymi sociálnymi pracovníkmi, komunitnými centrami, mimovládnyimi organizáciami, záujmovými združeniami, právnickými osobami a fyzickými osobami, ktoré sa zaoberajú problematikou sociálne vylúčených skupín, ako aj s predstaviteľmi a lídrami zo sociálne vylúčených skupín. Všetky relevantné poznatky a skúsenosti premieta do *prednáškovej, lektorskej a publikačnej činnosti*.

MV SR sa prostredníctvom svojich dotačných schém finančne podieľalo na vytvorení **vzdelávacej pomôcky v spolupráci s Múzeom holokaustu v Seredi**. Táto vzdelávacia pomôcka, umožňujúca *3D prezentáciu exteriéru budov pracovného a koncentračného tábora Sereď* v dobovej podobe v čase druhej svetovej vojny, je určená pre žiakov stredných škôl.

Rovnako sa finančne podieľalo aj na vytvorení putovnej dokumentárnej výstavy **Obraz nepriateľa v propagande počas 2.svetovej vojny na Slovensku** v spolupráci s občianskym združením *Klub priateľov Múzea Slovenského národného povstania*. Cieľom výstavy bolo ukázať mladým ľuďom nebezpečenstvo zneužitia moci na vyvolávanie nepriateľských nálad voči ostatným krajinám alebo skupinám osôb.

V spolupráci s *Agentúrou EÚ pre základné práva (FRA)* a *Organizáciou pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE)*, bol **realizovaný seminár o porozumení a zlepšení zaznamenávania a zhromažďovania údajov o trestných činoch z nenávisti**, ktorého cieľom bolo zvýšiť povedomie o potrebe zaznamenávať trestné činy z nenávisti a poskytovať údaje o trestných činoch z nenávisti na vysokej úrovni, pochopiť existujúci rámec zaznamenávania a zberu údajov o trestných činoch z nenávisti a identifikovať medzery, diskutovať o riešeniach a navrhnúť ďalšie kroky na zlepšenie.

Zároveň sa v spolupráci s *Úradom pre demokratické inštitúcie a ľudské práva Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe* pre členov Výboru pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie konal **seminár o problematike trestných činov z nenávisti**, ktorého cieľom bolo zvýšiť povedomie zástupcov relevantných inštitúcií a organizácií o charakteristike trestných činov z nenávisti, ich dopade na jednotlivcov a spoločnosť, medzinárodnej koncepcii a záväzkoch Slovenskej republiky súvisiacich s trestnými činmi z nenávisti, o súčasnom stave v Slovenskej republike a dostupných nástrojoch a programoch pomoci obetiam trestných činov z nenávisti.

Priorita VII. – Plné a systematické využívanie členstva Slovenskej republiky v medzinárodných ľudskoprávných organizáciách v záujme dosiahnutia zlepšenia podpory a ochrany ľudských práv v Slovenskej republike

ÚLOHA č.VII.1.: **Využívať komunikáciu so zmluvnými a monitorovacími orgánmi za účelom pružnejšej implementácie medzinárodnoprávných záväzkov v oblasti ľudských práv do vnútroštátnej legislatívy**

MZVaEZ SR:

Slovenská republika (SR) je viazaná všetkými základnými ľudskoprávnymi dohovormi a dokumentmi OSN, RE, OBSE a EÚ a pružne reaguje na vývoj v tejto oblasti. SR plní svoje povinnosti vyplývajúce z medzinárodných dohovorov a dokumentov riadne a včas. Pravidelne predkladá príslušným výborom implementačné správy, aktívne sa zúčastňuje na ich obhajobách a odporúčania výborov a kontrolných orgánov implementuje v praxi. Aktívne informuje o prijatí vládnych akčných plánov, ktorých tvorba prebieha za účasti širokej verejnosti s cieľom prijať opatrenia v oblastiach, ktoré je potrebné zlepšovať.

Organizácia Spojených národov (OSN)

SK PRES v Rade EÚ si zodpovedne plnilo svoje úlohy smerom k Rade OSN pre ľudské práva (HRC) i v 3. Výbore VZ OSN.

SR aktívne podporovala aktivity osobitného predstaviteľa EÚ pre ľudské práva S. Lambrinidis a **činnosť Európskeho fondu pre demokraciu (EED)**, ktorý podporuje demokratických aktérov v krajinách susedstva EÚ a v širšom okolí. Podporovala **univerzálnu implementáciu tretieho Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa** o procedúre oznámení. SR podporila **kampaň**

EU4Human Rights. Dňa 16. septembra 2016 na okraji zasadnutia HRC zorganizovala, za účasti S. Lambrinidisa, podujatie na vysokej úrovni k právu na vzdelanie a agende udržateľného rozvoja.

V júli 2016 predložila SR Výboru OSN pre odstránenie rasovej diskriminácie v poradí **Jedenástu a dvanástu periodickú správu k Medzinárodnému dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie.**

V októbri 2016 obhájila SR republika *pred Výborom OSN pre ľudské práva Štvrtú periodickú správu o implementácii Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.*

Výbor OSN pre ľudské práva (ďalej len „Výbor“) ocenil prijatie:

- *Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR,*
- *Stratégie pre integráciu Rómov do roku 2020 a*
- *Národnej stratégie na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na obdobie 2014 – 2019.*

Prijaté **odporúčania** Výboru sa týkajú najmä:

- *diskriminácie osôb z komunity LGBTI,*
- *násilia páchaného na ženách (vrátane domáceho násilia, telesných trestov),*
- *zaobchádzania s cudzincami,*
- *zvýšenia účasti žien vo verejnom a súkromnom sektore,*

Výbor sa zaujímal aj o situáciu Rómov, predovšetkým o diskrimináciu rómskych detí pri vzdelávaní a sterilizáciu rómskych žien.

Dňa 2. marca 2017 sa minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR p. Miroslav Lajčák zúčastnil segmentu na vysokej úrovni v rámci *34. zasadnutia HRC v Ženeve*. Vo svojom vystúpení zdôraznil úzke prepojenie medzi predchádzaním konfliktov a dodržiavaním ľudských práv. Zároveň sa stretol s Vysokým komisárom OSN pre ľudské práva Zeid Ra'ad Al Husseinom, s prezidentom Medzinárodného výboru Červeného kríža Petrom Maurerom, s Vysokým komisárom OSN pre utečencov Filippom Grandim, riaditeľom Ženevského centra pre demokratickú kontrolu ozbrojených síl Thomasom Guerberom a ministrom zahraničných vecí Iraku Ibrahimom al-Jaafarim.

V júni 2017 zaslala SR Výboru OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva **Tretiu periodickú správu SR k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.** Správa obsahuje informácie o legislatívnych zmenách a pokroku, ktorý SR dosiahla v oblasti hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv za obdobie rokov 2012 – 2016.

V júli 2017 predložilo MZVaEZ SR vláde SR materiál s názvom „**Správa o priebehu a výsledkoch posudzovania štvrtej periodickej správy SR k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach**“. Uznesením vlády SR č. 351/2017 z 24. júla 2017 bola jednotlivým kompetentným rezortom uložená povinnosť plniť odporúčania Výboru OSN pre ľudské práva tak, aby bolo možné v roku 2021 informovať o pokrokoch, ktoré SR dosiahla v jednotlivých oblastiach.

16. októbra 2017 dosiahla diplomacia **MZVaEZ SR** významný úspech, keď bola **SR už po druhýkrát zvolená za člena HRC, najvýznamnejšieho ľudsko-právneho orgánu systému OSN na obdobie rokov 2018 - 2020.**

Prioritami členstva SR v HRC je najmä:

- *boj proti všetkým formám rasizmu a xenofóbie,*
- *aktívna implementácia cieľov udržateľného rozvoja, vrátane podpory práv detí*
- *podpora náboženského vyznania alebo viery a náboženskej tolerancie.*

Vláda SR schválila 5. apríla 2017 tzv. dobrovoľné prísluby a záväzky SR v HRC.

V rámci implementačnej procedúry zaslala SR 18. októbra 2017 Výboru OSN pre ľudské práva informáciu o implementácii odporúčaní týkajúcich sa:

- **bodu 13** (*trestný čin z nenávisti, nenávistný prejav, rastúca radikalizácia v politických debatách a v médiách*),
- **bodu 25** (*násilie páchané na ženách vrátane domáceho násillia*)
- **bodu 33** (*maloleté deti bez sprievodu*).

Predmetné odporúčania v bodoch 13, 25 a 33 sa týkali implementácie **Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach**. Dôraz bol kladený na informácie o krokoch prijatých v SR na plnenie troch uvedených odporúčaní.

17. novembra 2017 zaslala SR Úradu Vysokého komisára OSN pre ľudské práva materiál s názvom „**Priebežný stav plnenia odporúčaní adresovaných Slovenskej republike v rámci 2. kola univerzálneho periodického hodnotenia predkladaný v polovici hodnotiaceho cyklu**“ s cieľom dobrovoľne informovať o plnení odporúčaní 2. kola UPR.

Pred Výborom OSN na odstránenie rasovej diskriminácie v Ženeve sa 28. a 29. novembra 2017 uskutočnilo posudzovanie **Jedenástej a dvanástej periodickej správy SR k Medzinárodnému dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie**.

Výbor na odstránenie rasovej diskriminácie ocenil prijatie:

- *Celoštátnej stratégie na ochranu a podporu ľudských práv v SR,*
- *Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020,*
- *Akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie 2016 – 2019.*

Prijaté odporúčania sa týkali najmä:

- *efektívneho uplatňovania antidiskriminačného zákona,*
- *rasovo motivovaných trestných činov,*
- *zneužívania právomoci orgánov činných v trestnom konaní a zavedenia monitorovacieho mechanizmu na vyšetrenie trestných činov policajtov,*
- *postavenia národnostných menšín,*
- *práva na zdravie,*
- *prístupu k vzdelaniu a bývaniu.*

SR, ako člen HRC, pôsobila na marcovom zasadnutí v roku 2018 ako konštruktívny partner usilujúci sa o nájdenie spoločného postoja ČŠ EÚ aj voči *politicky citlivým otázkam* (najmä **pri bode 7 agendy HRC**, ktorý sa týka **okupovaných palestínskych území**).

SR sa pripojila k deklarácii o záväzkoch nových členov, ktorou sa zaviazala:

- *dodržiavať najvyššie ľudsko-právne štandardy,*
- *spolupracovať s HRC a s občianskou spoločnosťou,*
- *objektívne posudzovať dodržiavanie ľudských práv,*
- *podporovať a chrániť ľudské práva na vnútroštátnej úrovni.*

SR na zasadnutí kosponzorovala 23 rezolúcií. *Stály predstaviteľ SR pri OSN v Ženeve* prezentoval za SR desať vystúpení. SR sa tiež zapájala aj do prípravy spoločných vystúpení EÚ, pričom pripravila návrh vystúpenia *k obchodovaniu s deťmi*. Na žiadosť BG PRES Rady EÚ (ktoré nebolo členom HRC) Stály predstaviteľ SR pri OSN v Ženeve predniesol 16 vystúpení vysvetľujúcich pozície EÚ pri prijímaní rezolúcií. Rovnakú úlohu SR plnila pre AT PRES Rady EÚ počas 38. zasadnutia HRC (18.6.-6.7.2018).

Rada Európy (RE)

Rada Európy ukončila v roku 2016 štvrté kolá monitoringu implementácie záväzkov vyplývajúcich z **Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín a Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov** vo vzťahu k SR prijatím záverečnej rezolúcie a záverečných odporúčaní *Výboru ministrov Rady Európy*.

11. januára 2017 vláda SR prerokovala a odsúhlasila dva materiály súvisiace s dohovormi Rady Európy v oblasti národnostných menšín:

- **Správa o priebehu a výsledkoch štvrtého kola monitorovania úrovne implementácie Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike** (*uznesenie vlády SR č. 6/2017*) a
- **Správa o priebehu a výsledkoch štvrtého kola monitorovania úrovne implementácie Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike** (*uznesenie vlády SR č. 7/2017*)

V máji 2017 sa minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslav Lajčák zúčastnil na 127. zasadnutí *Výboru ministrov RE v Nikózii*. Hlavnou témou zasadnutia bolo posilňovanie demokratickej bezpečnosti v Európe. Bol prijatý *Akčný plán RE na ochranu maloletých utečencov a migrantov v Európe na roky 2017 – 2019, Revidované usmernenia k ochrane obetí teroristických útokov* a na podpis bol otvorený nový *Dohovor RE o trestných činoch súvisiacich s kultúrnym dedičstvom*, ktorý prispeje k zníženiu ziskov teroristických organizácií pochádzajúcich z nelegálneho obchodu s historickými artefaktmi predovšetkým zo Sýrie a Iraku.

Jednou z ďalších tém bolo zabezpečenie dlhodobej *efektivity kontrolného mechanizmu Európskeho dohovoru o ľudských právach*.

MZVaEZ SR sa aktívne zúčastnilo okrúhleho stola „**Boj proti rasovej diskriminácii a intolerancii v Slovenskej republike**“, ktorý organizovala *Európska komisia proti rasizmu a intolerancii (ECRI)* a *Slovenské národné stredisko pre ľudské práva* v Bratislave 28. septembra 2017.

V marci 2018 uskutočnil **návštevu SR komisár Rady Európy pre ľudské práva** Nils Muižnieks. SR navštívil z vlastnej iniciatívy na záver svojho funkčného obdobia, ktoré sa skončilo k 31. marcu 2018. Počas svojej návštevy sa komisár sústredil predovšetkým na *problematiku Rómov, osôb so zdravotným postihnutím, diskriminácie a inkluzívneho vzdelávania*. Na stretnutiach sa venoval aj téme *Dohovoru RE o predchádzaní násilliu na ženách a domácomu násilliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor)* a vražde novinára Jána Kuciaka a Martiny Kušnírovej. Návšteva splnila svoj účel, komisár získal požadované informácie k hlavným témam záujmu, ktoré si stanovil a zároveň prezentoval svoje názory či návrhy na zlepšenie fungovania ľudskoprávneho rámca v SR.

V máji 2018 sa štátny tajomník MZVaEZ SR Lukáš Parížek zúčastnil na 128. zasadnutí *Výboru ministrov RE* v dánskom Helsingore. Hlavnou témou zasadnutia bolo hľadanie odpovedí na súčasné výzvy

demokratickej bezpečnosti. Výbor ministrov prijal nový právny inštrument - *Protokol meniaci Dohovor RE o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracúvaní osobných údajov*. Výbor ministrov formálne podporil *Kodanskú deklaráciu*, ktorá bola prijatá v apríli 2018 na konferencii na vysokej úrovni v Kodani. Deklarácia obsahuje návrh ďalších opatrení na dodatočné posilnenie systému Európskeho dohovoru o ľudských právach (EDĽP), potvrdzuje princíp zdieľanej zodpovednosti za implementáciu EDĽP, ktorý ukladá štátom záväzok zabezpečiť plný a efektívny výkon rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj zdôrazňuje potrebu dialógu medzi národnou a európskou úrovňou, s cieľom zabezpečenia dlhodobej efektivity kontrolného mechanizmu EDĽP.

MZVaEZ SR v koordinácii s príslušnými ministerstvami, ako aj s *Úradom splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny* a *Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity*, pripravili **5. implementačnú správu k Európskej charte regionálnych alebo menšinových jazykov**, ktorá reaguje na priame odporúčania Výboru expertov RE k dosiahnutiu zlepšenia podpory a ochrany jazykových práv príslušníkov národnostných menšín žijúcich v SR. 28. júna 2018 bola piata implementačná správa k Európskej charte regionálnych alebo menšinových jazykov prerokovaná na 30. zasadnutí Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a následne predložená na rokovanie vlády SR. MZVEZ SR zaslalo piatu implementačnú správu v auguste 2018 generálnemu tajomníkovi Rady Európy.

Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE)

V otázkach národnostných menšín viedla SR konštruktívny dialóg s vysokou komisárkou OBSE pre otázky národnostných menšín (Astrid Thors), ktorá v dňoch 16. – 18. mája 2016 v rámci regionálnej cesty v krajinách strednej Európy navštívila aj SR.

19. - 30. septembra 2016 sa vo Varšave uskutočnila **Implementačná schôdzka OBSE k ľudskej dimenzii**. Podujatie je každoročne organizované Úradom OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR) a patrí k najväčším európskym konferenciám o ľudských právach a demokratizácii. Témami schôdzky boli: náboženská intolerancia, boj proti rasizmu, xenofóbia a diskriminácia, problematika Rómov a Sintiov a práva osôb patriacich k národnostným menšinám, rodová rovnosť, sloboda médií a sloboda pohybu.

Implementačná schôdzka OBSE 2016 riešila aj osobitné témy, ako napr.: medzinárodné dohovory o ľudských právach a ich význam pre ľudskú dimenziu OBSE, sloboda zhromažďovania a združovania či práva dieťaťa. Za zmienku stojí skutočnosť, že v rámci konanej schôdzky OBSE 2016 bolo Slovensko (v tom čase) kritizované za segregáciu rómskych detí v škole a za nezákonnú sterilizáciu Rómiok.

Témami Implementačnej schôdzky OBSE konanej 11. – 22. septembra 2017 boli: politické práva, sloboda médií, náboženská sloboda, boj proti rasizmu, netolerancii a diskriminácii problematika Rómov a Sintiov a práv osôb patriacich k národnostným menšinám, humanitárne otázky, boj proti obchodovaniu s ľuďmi, utečenci, právny štát, či hospodárske, sociálne a kultúrne práva.

Vo februári 2018 sa uskutočnila pracovná **návšteva vysokého komisára OBSE pre národnostné menšiny** Lamberta Zanniera v SR. Jeho pracovná cesta bola súčasťou návštevy regiónu a nadväzovala na pobyt v SR predchádzajúcej vysokej komisárky Astrid Thors v roku 2016. Vysoký komisár OBSE pre národnostné menšiny sa v rámci pobytu na Slovensku stretol s predstaviteľmi MZVaEZ SR, Ministerstva spravodlivosti SR, Úradu verejnej ochrankyne práv, Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny, Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

V júni 2018 navštívil SR nový zástupca CPRSI (*Contact Point for Roma and Sinti Issues*) zo sekretariátu OBSE/ODIHR, pán Dan Doghi. Počas pobytu sa stretol so zástupcami orgánov a inštitúcií, ktoré sa v SR venujú agende rómskych komunít a majú spojitosť s nadchádzajúcim predsedníctvom SR v OBSE (Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, Prezídium policajného zboru SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR a pochopiteľne MZVEZ SR). Zámerom stretnutí je predstavenie činnosti a načrtnutie možností spolupráce SR s CPRSI počas roku 2019.

Medzinárodná aliancia pre pripomínanie holokaustu (IHRA)

V uvedenom období SR aktívne využívala svoje členstvo v IHRA pod vedením vedúceho delegácie SR – zástupcu MZVaEZ SR. V novembri 2016 na plenárnom zasadnutí IHRA v rumunskom meste Iasi SR predstavila a úspešne obhájila, tzv. **Národnú správu o vzdelávaní, zachovávaní pamiatky a výskume holokaustu**. Odporúčania adresované SR zo strany členov IHRA využívajú predovšetkým vecne príslušné inštitúcie – *Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvo kultúry SR a Slovenská akadémia vied* v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami na ďalšie prehĺbenie a rozšírenie aktivít v oblasti vzdelávania, zachovania pamiatky a výskumu holokaustu na Slovensku. Delegácia SR sa snaží o prenesenie expertízy a skúseností IHRA do vnútroštátneho prostredia a zároveň podporuje medzinárodný rozmer spolupráce v oblasti pôsobnosti IHRA.

MS SR

Európsky súd pre ľudské práva a Výbor ministrov RE

Zástupkyňa SR pred ESĽP každoročne predkladá správu o svojej činnosti, v ktorej sú zhrnuté rozsudky a rozhodnutia ESĽP prijaté vo vzťahu k SR, skutočnosti týkajúce sa dohľadu **Výboru ministrov RE** nad výkonom právoplatných rozsudkov ESĽP, ako aj ďalšia činnosť zástupkyne. Bližšie informácie k činnosti zástupkyne sa nachádzajú:

<http://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Zastupovanie-SR/Zastupca-SR-pred-ESLP/Spravy-zastupcu-pred-ESLP.aspx>

Pokiaľ ide o hodnotené obdobie, poukazujeme na to, že zástupkyňa pôsobila aj ako členka Skupiny expertov na systém Európskeho dohovoru o ľudských právach (DH-SYSC), v rámci čoho sa zúčastnila na 1. - 4. zasadnutí skupiny (25. – 27. apríl 2016, 8. – 10. november 2016, 10. – 12. máj 2017 a 9. – 10. november 2017, Štrasburg). Zúčastnila sa tiež na stretnutiach zástupcov vlád pred ESĽP (8. – 10. september 2016, Tallin a 12. – 14. október 2017, Praha) a na stretnutí zástupcov členských štátov so zástupcami ESĽP (4. december 2017, Štrasburg) a ďalších podujatiach.

V hodnotenom období sa sťažnosti proti Slovenskej republike, ktoré ESĽP oznámil vláde, ako aj uzavreté zmiery najčastejšie týkali namietaného **porušenia práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote**. Zástupkyňa pristúpila k zmiernemu riešeniu sťažností (prípadne k využitiu inštitútu jednostrannej deklarácie vlády) predovšetkým v prípadoch, keď Ústavný súd SR odmietol ústavnú sťažnosť z dôvodu, že sťažovateľ pred jej podaním nevyčerpal prostriedok nápravy v podobe sťažnosti na prieťahy v konaní predsedovi dotknutého súdu. Rozhodnutie uzavrieť zmier v takýchto prípadoch bolo odôvodnené tým, že takúto prax ústavného súdu už ESĽP v minulosti opakovane odmietol z dôvodu, že ústavný súd tak podmienil úspešné využitie účinného prostriedku nápravy (ústavnej sťažnosti) využitím prostriedku nápravy, ktorý sa z hľadiska judikatúry ESĽP považuje za neúčinný (sťažnosť predsedovi súdu). V iných prípadoch došlo k zmiernemu riešeniu vzhľadom na skutočnosť, že

ústavný súd v rozpore s existujúcou judikatúrou ESĽP neposúdil celkovú dĺžku konania prebiehajúceho na viacerých stupňoch alebo súdoch, prípadne odmietol sťažnosť z dôvodu, že v čase jej podania dotknutý všeobecný súd už nekonal vo veci samej, hoci konanie ešte nebolo právoplatne skončené. Rozhodnutie zástupkyne uzavrieť zmier vychádzalo z ustálenej judikatúry ESĽP, ktorý predmetný prístup ústavného súdu označil za príliš formalistický a nesúladiť so zárukami článku 6 ods. 1 Dohovoru. V ostatných prípadoch ústavný súd odmietol prijať na konanie sťažnosť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti, alebo za zistené prieťahy v súdnom konaní sťažovateľom nepriznal žiadne finančné zadostučinenie, alebo priznal finančné zadostučinenie v nedostatočnej výške. Aj v týchto prípadoch došlo k zmiernemu riešeniu vzhľadom na závery ESĽP vyslovené v jeho skorších rozsudkoch. V hodnotenom období ESĽP rozhodol o vyčiarknutí 29 sťažností zo svojho zoznamu prípadov po tom, ako sa uistil, že dosiahnutý zmier je založený na rešpektovaní ľudských práv tak, ako je to definované v Dohovore a jeho protokoloch. V prípadoch, v ktorých sťažovatelia napriek ochote vlády s uzavretím zmieru nesúhlasili, vláda jednostranne deklarovala, že uznáva porušenie práv sťažovateľov a je pripravená zaplatiť im spravodlivé zadostučinenie. V danom období ESĽP rozhodol na základe jednostrannej deklarácie vlády o vyčiarknutí 8 sťažností zo zoznamu svojich prípadov.

Pokiaľ ide o **rozsudky**, ESĽP v hodnotenom období konštatoval porušenie niektorého z článkov Dohovoru zo strany SR v prípadoch týkajúcich sa 34 sťažností. V 1 prípade konštatoval porušenie procesnej časti článku 3 Dohovoru (zákaz mučenia), 1 prípade konštatoval porušenie článku 5 Dohovoru (právo na osobnú slobodu a bezpečnosť), v 1 prípade konštatoval porušenie článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), v 1 prípade porušenie článku 10 Dohovoru (právo na slobodu prejavu) a v 9 rozsudkoch týkajúcich sa 22 sťažností rozhodol o porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru (*právo na pokojné užívanie majetku*). Ďalej v 8 prípadoch rozhodol o porušení článku 6 ods. 1 Dohovoru (*právo na spravodlivé súdne konanie*), konkrétne v 1 prípade konštatoval porušenie práva na prístup k súdu a v 7 prípadoch porušenie práva na prerokovanie veci v primeranej lehote, z toho v 2 prípadoch konštatoval aj porušenie článku 13 Dohovoru (právo na účinný prostriedok nápravy).

Rozsudky o porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru sa týkali regulovaného nájomného, v ktorých ESĽP s odkazom na svoje závery v predchádzajúcich prípadoch konštatoval, že štátne orgány nedodrжали spravodlivú rovnováhu medzi všeobecným záujmom spoločnosti a ochranou práva sťažovateľov na majetok. Pokiaľ ide o výkon rozsudkov týkajúcich sa regulovaného nájomného, ESĽP v rozsudku ***Bittó a ďalší proti Slovenskej republike*** z 28. januára 2014 zaviazal Slovenskú republiku uskutočniť aj všeobecné opatrenia, konkrétne zaviesť vnútroštátny prostriedok umožňujúci odškodnenie vlastníkov bytov v dôsledku uplatňovania systému regulovaného nájomného. Kritériá výpočtu odškodnenia však z jeho rozsudku neboli jasné; ESĽP nezobral do úvahy v tomto ohľade znalecké posudky predložené stranami a určil sumu pre každého sťažovateľa, ktorá pokrýva majetkovú škodu aj nemajetkovú ujmu bez akéhokoľvek zdôvodnenia, ako ju vypočítal. V ďalších prípadoch preto SR opakovane žiadala ESĽP o konkretizáciu kritérií a uvedenie kalkulácie, podľa ktorej ESĽP priznáva odškodnenie v týchto prípadoch, aby bolo možné tento spôsob použiť ako základ pre vytvorenie vnútroštátneho prostriedku nápravy. Vzhľadom na to, že ESĽP napriek uvedeným žiadostiam nekonkretizoval svoj výpočet odškodnenia dostatočne do takej miery, aby bolo možné získať jasný návod pre vnútroštátnu právnu úpravu, SR uprednostnila aj v ostatných analogických prípadoch vyriešenie veci pred ESĽP, a to aj vzhľadom na skutočnosť, že veľká väčšina vlastníkov sa už obrátila na tento medzinárodný súdny orgán.

Komunikácia medzi dotknutými rezortmi spravodlivosti, dopravy a financií o tejto otázke však naďalej prebieha.

Ďalej poukazujeme na prípad týkajúci sa porušenia slobody prejavu (**MAC TV s. r. o. proti Slovenskej republike**, rozsudok zo 28. novembra 2017), v ktorom ESĽP opakovane poukázal na formalistický prístup ústavného súdu, ktorý ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú, pričom poukázal na svoj ustálený právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv hmotného charakteru, ak súčasne neporuší aj procesnoprávne princípy. Tento prístup ústavného súdu však bráni tomu, aby došlo k meritórnemu preskúmaniu sťažností na porušenie hmotných práv, ktoré by malo za následok zrušenie rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré nie sú v súlade so zárukami článku 10 Dohovoru a vyriešenie veci na vnútroštátnej úrovni bez toho, aby štátu vznikali nežiaduce finančné záväzky z rozhodnutí ESĽP. Kancelária zástupcu v súvislosti s výkonom rozsudkov v predchádzajúcich prípadoch týkajúcich sa porušenia slobody prejavu, v ktorých ústavný súd zaujal rovnaký postoj, konzultovala vzniknutú situáciu s predsedníčkou ústavného súdu. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že ústavný súd v posledných rokoch čiastočne zmenil svoju judikatúru tak, aby bola v súlade s judikatúrou ESĽP.

V súvislosti s výkonom rozsudkov VM RE sleduje, či boli prijaté všeobecné a individuálne opatrenia nevyhnutné na splnenie rozsudku, pričom berie do úvahy možnosť Slovenskej republiky zvoliť si opatrenia, ktoré v tomto ohľade považuje za najvhodnejšie. Kancelária zástupcu prostredníctvom Stálej misie Slovenskej republiky pri RE, aj prostredníctvom priamych rokovaní s pracovníkmi sekretariátu RE informovala VM RE o plnení záväzkov vyplývajúcich z rozsudkov, a to vo forme informácií predložených v rámci sledovania výkonu rozsudkov vo VM RE, najmä: o vyplatení priznaných súm spravodlivého zadosťučinenia; o ďalšom vývoji v prípadoch na vnútroštátnej úrovni; o distribúcii rozsudkov ESĽP na dotknuté orgány a o zverejnení slovenských prekladov rozsudkov ESĽP v odbornom právnickom časopise *Justičná revue* (preklady vyhotovila kancelária zástupcu); o uskutočnených a pripravovaných legislatívnych zmenách; o zmenách v judikatúre vnútroštátnych súdov; o ďalších opatreniach uskutočňovaných v rámci výkonu rozsudkov. Po tom, ako sa VM RE presvedčí, že Slovenská republika prijala všetky nevyhnutné opatrenia na splnenie rozsudku, prijme záverečnú rezolúciu, v ktorej konštatuje, že úlohy podľa článku 46 ods. 2 Dohovoru boli splnené. V hodnotenom období VM RE ukončil dohľad nad výkonom 72 rozsudkov a rozhodnutí proti Slovenskej republike vydaním záverečných rezolúcií, ktorými bolo ukončené sledovanie týchto prípadov.

Bližšie informácie možno nájsť **v správach o činnosti zástupcu SR pred ESĽP za rok 2016 a 2017, správa za rok 2018** bude vypracovaná a predložená vláde do konca marca 2019.

Kancelária zástupcu SR pred ESĽP tiež dlhodobo sleduje prípady týkajúce sa **odoberania detí zo starostlivosti biologických rodičov** bez relevantných dôvodov a ich adopcií bez súhlasu rodičov, ktoré prebiehajú na ESĽP. SR intervenuje **ako tretia strana** aj v konaní pred ESĽP v prípade **Strand Lobben a ďalší proti Nórsku**, o ktorom rozhoduje veľká komora ESĽP. SR vo svojej intervencii zdôraznila ustálenú judikatúru ESĽP, ktorá primárne chráni biologickú rodinu. Ďalej poukázala na to, že o závažnosti problému týkajúceho sa odoberania detí bez relevantných dôvodov svedčí aj fakt, že orgány Rady Európy sa už niekoľko rokov zaoberajú praxou orgánov v dotknutých členských štátoch. Parlamentné zhromaždenie Rady Európy prijalo viacero rezolúcií, napr. rezolúciu č. 1908(2012), nazvanú „Ľudské práva a rodinné súdy“, rezolúciu č. 2049(2015), nazvanú „Sociálne služby v Európe: legislatíva a prax

pri odoberaní detí z ich rodín v členských štátoch Rady Európy“, ako aj súvisiace odporúčanie č. 2068 z 22. apríla 2015, alebo rezolúciu č. 2232(2018), prijatú PZ RE 28. júna 2018 a nazvanú „Dosiahnutie rovnováhy medzi najlepším záujmom dieťaťa a potrebou udržania rodiny“. Vo svojej intervencii SR spomenula aj svoju skúsenosť s nórsym systémom sociálno-právnej ochrany detí a mládeže, konkrétne prípad slovensko-nórskych rodičov, ktorým bola v Nórsku odobratá dcérka. Ide o prípad, ktorý bol široko medializovaný a v ktorom viacero slovenských orgánov verejnej moci – Komisárka pre deti, Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím, bývalá ministerka spravodlivosti SR, minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ako aj bývalá vedúca slovenskej delegácie PZ RE, intervenovalo v prospech rodičov. Napriek tomu je dieťa stále v pestúnskej starostlivosti. SR poukázala aj na skutočnosť, že viac ako 200 nórskeho expertov pracujúcich s deťmi sa podpísalo pod petíciu, ktorú oficiálne odovzdali nórskej vláde, a v ktorej upozorňujú na znepokojivú situáciu v nórskej starostlivosti o deti a mládež, v ktorom v dôsledku nekompetentnosti úradníkov a zneužitia právomocí dochádza k množstvu chýb majúcich závažné následky aj v podobe porušovania ľudských práv.

Konferencia v Kodani

Štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR Monika Jankovská, ktorú sprevádzala zástupkyňa SR pred ESLP a veľvyslanec SR v Dánskom kráľovstve, sa v apríli 2018 zúčastnila na Konferencii na vysokej úrovni „**Pokračujúca reforma systému Európskeho dohovoru o ľudských právach – lepšia vyváženosť, zlepšená ochrana**“. Vo svojom prejave okrem iného uviedla, že Slovenská republika víta časť deklarácie, ktorá volá po potrebe jasnosti a konzistentnosti rozsudkov ESLP, pretože len naplnenie týchto požiadaviek zabezpečí ich rýchly výkon a akceptáciu zo strany vnútroštátnych orgánov, sťažovateľov, ako aj širokej verejnosti. Upozornila na potrebu konzistentnej a včasnej aplikácie pravidiel 47 Rokovacieho poriadku (upravujúceho formálne podmienky pre podanie sťažnosti ESLP) a pokiaľ ide o posudzovanie podmienok prijateľnosti, uvítala pozitívne zmeny v súvislosti s odôvodňovaním rozhodnutí samosudcu. Poukázala tiež na to, že podľa nášho názoru by mal ESLP skúmať rozšírené možnosti využitia Protokolu č. 14 po súhlase zmluvných strán. V tejto súvislosti vyjadrila pochybnosti, či pri jeho ratifikácii bolo zámerom štátov, aby o najzávažnejších porušeniach Dohovoru, skutkovo a právne zložitých prípadoch, či citlivých morálnych a etických otázkach systematicky rozhodovali výbory troch sudcov a či takéto zmeny neohrozia konzistentnosť judikatúry ESLP.

Bližšie informácie možno nájsť tu:

<http://www.justice.gov.sk/Stranky/aktualitadetail.aspx?announcementID=2323>

MPSVaR SR prispieva k plneniu úloh v rámci tejto priority najmä zastupovaním SR vo **Vládnom výbore pre Európsku sociálnu chartu a Európsky zákonník sociálneho zabezpečenia Rady Európy**, na zasadnutí ktorého pravidelne prezentuje najnovší vývoj legislatívy z oblasti *pracovnoprávných vzťahov, sociálneho zabezpečenia a sociálnej politiky* na základe výzvy Rady Európy. Európska sociálna charta (revidovaná) predstavuje kľúčový dokument pre zabezpečenie riadnej ochrany pracovníkov, slobody združovania, kolektívneho vyjednávania, riadneho fungovania systémov sociálneho zabezpečenia a adresnosti sociálnych politík zmluvných štátov.

Významným spôsobom zabezpečenia ochrany ľudských práv a základných slobôd je aj **činnosť Medzinárodnej organizácie práce (ILO)**.

Spolupráca s ILO je pre MPSVaR SR dôležitá z nasledujúcich dôvodov:

- *podpora a realizácia pracovných noriem a základných zásad a práv pri práci,*

- vytváranie väčších príležitostí pre ženy a mužov na zabezpečenie dôstojného zamestnania a dôstojného príjmu,
- zvýšenie pokrytia a účinnosti sociálnej ochrany pre všetkých,
- posilnenie trojstrannosti (tripartity) a sociálneho dialógu.

ILO ponúka odbornú spoluprácu a pomoc pri zabezpečovaní dodržiavania ľudských práv v oblastiach odborného vzdelávania, pracovnej rehabilitácie a zamestnávania zdravotne postihnutých osôb, politiky zamestnanosti, pracovnej administratívy, riadenia, družstiev, malých a stredných podnikov, štatistiky práce a pod. SR prostredníctvom MPSVaR SR v spolupráci s príslušnými ministerstvami a konzultáciami so sociálnymi partnermi pravidelne *pripravuje a predkladá organizácii aplikačné správy k uplatňovaniu vybraných dohovorov* v národných podmienkach a zúčastňuje sa na výročných zasadnutiach Generálnej konferencie.

V súvislosti s ratifikáciou **Lanzarotského dohovoru** sa nominovaný zástupca SR vo *Výbore zmluvných strán Lanzarotského dohovoru* (ďalej len „Lanzarotský výbor“) niekoľkokrát ročne aktívne zúčastňuje zasadnutí Lanzarotského výboru, ktorých obsahom je monitorovanie implementácie Lanzarotského dohovoru, ako aj odborná diskusia o aktuálnych fenoménoch súvisiacich s **problematikou sexuálneho vykorisťovania a zneužívania detí** a možných opatreniach, prezentácia iniciatív, projektov a kampaní realizovaných v jednotlivých zmluvných stranách.

Poznatky, skúsenosti a príklady dobrej praxe zo zasadnutí Lanzarotského výboru MPSVaR SR ďalej využíva pri plnení úloh vyplývajúcich z Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím (práca s páchatelom, ochrana detí v online prostredí a ďalšie).